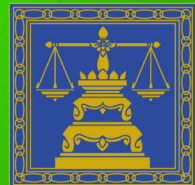

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557 - 2561)

HUMAN RIGHTS

คำนำ

ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่เป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเข้าร่วมเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ ทำให้มีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญา รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นแนวคิดหนึ่งในการประชุมระดับโลกที่ประเทศไทยได้นำกรอบแนวทางมาดำเนินการ โดยได้จัดทำและประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้ว 2 ฉบับ ทั้งนี้ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ที่ประกาศใช้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2552 จะครบวาระในปี พ.ศ. 2556 ดังนั้น กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำโครงการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมทั่วประเทศขึ้น โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคการเมือง ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาชน องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน ร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน หลักการ/แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งร่วมคิด ร่วมสะท้อนปัญหา ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน/องค์กร

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงาน และทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 นี้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และคาดหวังว่าเมื่อมีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) อย่างเป็นทางการแล้ว แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนนำไปใช้ปฏิบัติในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิอันจะพึงได้รับในแต่ละเรื่องอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชน เพิ่มความเข้มแข็งตามหลักนิติรัฐ และสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้กับสังคมไทย อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุขต่อไป

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงยุติธรรม

กันยายน 2556

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1	หลักการและเหตุผล.....	2
1.2	กระบวนการจัดทำแผน.....	3
1.3	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมจัดทำแผน.....	4
1.4	สุดท้ายแล้วประชาชนและประเทศจะได้ประโยชน์อะไรจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	4

ส่วนที่ 2 กระบวนการยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

2.1	กรอบแนวคิดการจัดทำแผน.....	6
2.2	กระบวนการจัดทำแผน	8
2.3	วิธีการดำเนินการโดยสังเขปในแต่ละระยะ.....	9
2.3.1	การดำเนินงานในระยะที่ 1.....	9
2.3.2	การดำเนินงานในระยะที่ 2.....	12

ส่วนที่ 3 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข.....	18
แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา.....	21
แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ.....	23
แผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	25
แผนสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย.....	27
แผนสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมและศาสนา.....	29
แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.....	31
แผนสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง.....	33
แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง.....	35
แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม.....	37
แผนสิทธิมนุษยชนด้านความมั่นคงทางสังคม.....	40
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง.....	41
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้พันโทษ.....	46
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	48

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย.....	50
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์.....	55
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน.....	57
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา.....	62
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเกษตรกร.....	64
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้สูงอายุ.....	67
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน.....	69
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี.....	72
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนพิการ.....	75
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ.....	78
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง.....	84
แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ.....	86
ส่วนที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล	
4.1 กรอบแนวคิดของการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ.....	146
4.2 องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่จะนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ.....	146
4.3 วัตถุประสงค์.....	146
4.4 ความเชื่อมโยงกระแสประชาคมโลกและบริบทของประเทศไทยต่อ การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ.....	147
4.5 แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติ.....	149
4.6 บทบาทขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนและประชาชน.....	151
4.7 การติดตามและประเมินผล.....	153

บรรณานุกรม

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากการประชุมสิทธิมนุษยชนระดับโลก ณ กรุงเวียนนา ในปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ.1993) ได้มีการจัดทำปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการขึ้น โดยในข้อ 71 ของที่ประชุมระดับโลกได้มีข้อเสนอแนะให้รัฐภาคีพิจารณาความจำเป็นในการร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติ เพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้มีการปรับปรุงส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ ที่ได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการเข้าร่วมเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ ทำให้มีผลผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญารวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นแนวคิดหนึ่งในการประชุมระดับโลกที่ประเทศไทยได้กรอบแนวทางมาดำเนินการ โดยเนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยจึงได้มีการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนขึ้น นับว่าเป็นแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย ช่วงเวลาที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2548 โดยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นศูนย์กลางในการประสานและติดตามการดำเนินงาน ต่อมาเมื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 สำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จึงได้โอนภารกิจดังกล่าวให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ดำเนินการต่อนับตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา (ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ที่ นร 0506/14217 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2545)

เมื่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับแรกหมดวาระลงในปี พ.ศ. 2548 ในระหว่างที่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ยังมีได้ประกาศใช้ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2550 เห็นชอบให้หน่วยงานต่าง ๆ ถือปฏิบัติตามแผนฯ ฉบับแรกไปพลางก่อนจนกว่าแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จะแล้วเสร็จและประกาศใช้ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2549-2551 ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบและประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการกระทรวง กรม แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาองค์กรชุมชน แผนพัฒนาขององค์กรในระดับภูมิภาค แผนพัฒนาองค์กรสาธารณะ ตลอดจนแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรม เพื่อรองรับการดำเนินภารกิจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ที่ นร 0505/19829 ลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2552)

ขณะนี้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 อยู่ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แปลงแผนสู่การปฏิบัติและอยู่ระหว่างการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จะครบวาระในปี พ.ศ. 2556 ดังนั้น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำโครงการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมทั่วประเทศขึ้นเพื่อให้ทันประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2557-2561

โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2555) เป็นการศึกษาวิจัยและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวางกรอบทิศทางการทำงาน พร้อมกับการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยมีผู้แทนจากทุกจังหวัด เพื่อช่วยกันยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร แล้วนำมาประมวลผลเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในระดับชาติ (ร่างแรก)

ระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2556) นำร่างแผนฯ ฉบับที่ 3 (ร่างแรก) เข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในหลายช่องทาง และนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อสรุปประมวลผลเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ร่างสุดท้าย) แต่เพื่อให้มีความสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากล กรมฯ จึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติมาร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเป็นครั้งสุดท้าย พร้อมทั้งให้ผู้แทนจากแต่ละกระทรวงร่วมกันให้ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละประเด็น ก่อนจัดทำเป็นแผนสิทธิมนุษยชนฯ (ฉบับสมบูรณ์) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2557

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน โดยเป็นแผนในระดับชาติ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ และพัฒนาระบบงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยในภาพรวมอย่างมีเอกภาพให้มีความก้าวหน้า และทัดเทียมกับนานาประเทศ ทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของประเทศไทยที่จะส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

1.2 กระบวนการจัดทำแผน

แนวคิดการจัดทำแผน

เน้น“กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” ใช้เวลาในการจัดทำ 2 ระยะ (ระยะที่ 1 ปี พ.ศ.2555 จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ และระยะที่ 2 ปี พ.ศ.2556 วิพากษ์และยกร่างเป็นแผนในระดับชาติ)

กระบวนการจัดทำแผน

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางทิศทางแผนฯ ฉบับที่ 3
 - 1.1) แนวคิดจากปรัชญาด้านสิทธิมนุษยชน
 - 1.2) แนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ
 - 1.3) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
 - 1.4) แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของนานาประเทศ และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประชาคมอาเซียน
 - 1.5) รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นโยบายแห่งรัฐ
 - 1.6) ข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยรับมาปฏิบัติภายใต้กระบวนการ Universal periodic Review (UPR)
 - 1.7) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 และผลการประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
- 2) จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร แต่ละพื้นที่ จัด 3 วัน โดยกระบวนการเหมือนกันทุกพื้นที่ คือ

วันแรก พิธีเปิดและการสร้างความรู้และความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน

วันที่สอง การวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชน โดยใช้เทคนิค scenario analysis พร้อมทั้ง

การนำเสนอผลการประเมินแผนฯ ฉบับที่ 2 และรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน UPR และกรอบทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 3 เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็น

วันที่สาม การแบ่งกลุ่มระดมสมอง โดยใช้เทคนิค Brain storming เพื่อร่วมจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่

3) วิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

3.1 ประมวลผลแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ ยกร่างเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

3.2 รับฟังความคิดเห็นและวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 3 ในพื้นที่ 9 ภาค โดยมีตัวแทนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศเข้าร่วมวิพากษ์

3.3 การสำรวจ (แบบสอบถาม) การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ การถ่ายทอดสดรับฟังการวิพากษ์แผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 3

4) สรุปประมวลผลและจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 3 ฉบับสมบูรณ์

5) นำเสนอแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมจัดทำแผน

กลุ่มเป้าหมายเป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค ทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง นักธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรม สมาคม และภาคประชาชน รวมทั้งกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิ โดยมีผู้เข้าร่วมจัดทำแผนทุกช่องทาง รวมทั้งสิ้น 4,181 คน

1.4 สุดท้ายแล้วประชาชนและประเทศจะได้ประโยชน์อะไรจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ระดับประเทศ

1) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย พัฒนาก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล จากการศึกษาประเทศไทยมีมาตรการ/เครื่องมือ/กลไกที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อสร้างหลักประกันที่ดีในการปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

2) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีและได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศและประชาคมอาเซียน ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกองค์การสหประชาชาติและประชาคมอาเซียน

ระดับสังคม

1) สถานการณ์การละเมิดสิทธิในสังคมมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ลดลง

2) หน่วยงานจากทุกภาคส่วน ร่วมมือกันป้องกันและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน และช่วยลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกับทุกหน่วยงานอยู่แล้ว เพียงแต่นำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

3) สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

ระดับประชาชน

ประชาชนมีความมั่นคงและมีความสุขในชีวิตจากการที่ประเทศไทยมีหลักประกันด้านสิทธิและเสรีภาพที่ทัดเทียมกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

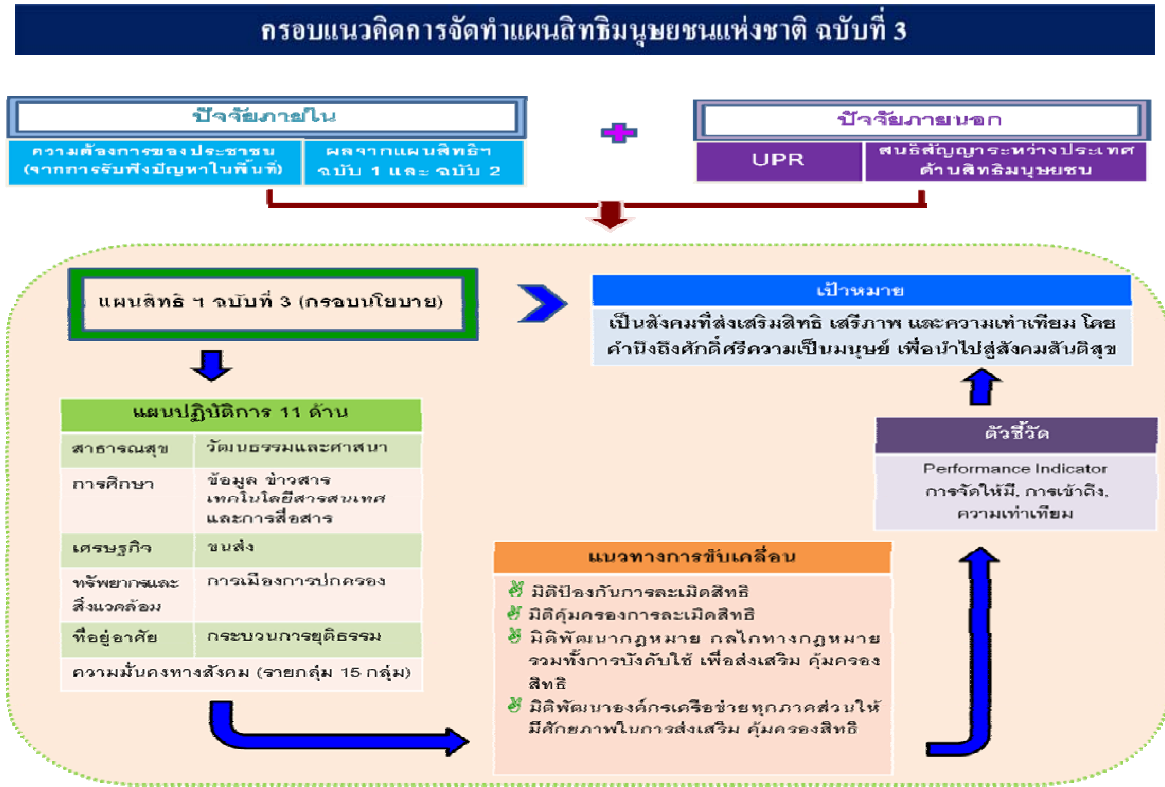
ส่วนที่ 2
กระบวนการยกร่าง
แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2557-2561)

ส่วนที่ 2

กระบวนการยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

2.1 กรอบแนวคิดการจัดทำแผน

การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มีกรอบแนวคิดที่ให้แผนเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมผู้แทนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ เช่นเดียวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างจากแผนฯ ฉบับที่ 2 เพื่อให้แผนฯ มีความเป็นสากลมากขึ้น ด้วยการนำข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยรับมาปฏิบัติภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และปัญหาหรือความต้องการของประชาชน หล่อหลอมให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันหรือเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะในหลายประเด็นได้นำข้อเสนอแนะจากกลไก UPR และสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยร่วมเป็นภาคีเข้าบรรจุไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามมีหลายประเด็นในร่างแผนฯ ฉบับที่ 3 ที่มีการเพิ่มเติมมากกว่าประเด็นที่ระบุไว้ข้างต้นจากการรับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วนทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนและการยกร่างแผนในระดับพื้นที่ของประเทศไทยนั่นเอง ดังนั้น ในการจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในครั้งนี้ถือเป็นนิมิตหมายที่ดีที่แผนฯ จะเริ่มตั้งแต่ระดับรากหญ้าในประเทศไปจนถึงระดับสากลที่นานาประเทศให้การรับรอง ที่ครอบคลุมการดำเนินงานในทุก ๆ เรื่องด้านสิทธิมนุษยชน และมุ่งประโยชน์ที่ประชาชนในชาติจะได้รับโดยแท้จริง สำหรับการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในครั้งนี้ จึงได้แสดงจุดยืนที่จะให้แผนสิทธิมนุษยชนฯ เป็นเครื่องมือช่วยในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่าจะเป็นแผนที่จะตรวจสอบหรือไปเพิ่มภาระ และเพื่อ

ผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่ามีความเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานอยู่แล้ว และแผนสิทธิมนุษยชนฯ จะช่วยเสริมการทำงานให้หน่วยงานดำเนินการตามภารกิจตนเองและได้นำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ด้วยการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่มีอยู่มาดำเนินการ ดังนั้น แผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 3 จึงเป็นกรอบนโยบายในระดับชาติด้านสิทธิมนุษยชนที่ให้ออกโอกาสแต่ละหน่วยงานได้พิจารณานำนโยบายแต่ละด้านหรือแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ไปจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรมรองรับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ ได้ ตามความสำคัญเร่งด่วนในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละหน่วยงาน

รูปแบบของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

สืบเนื่องจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มีลักษณะเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติ ซึ่งนับว่าเป็นแม่บทที่ให้แนวทางมุมมองด้านสิทธิมนุษยชนเชิงมหภาคเป็นภาพกว้าง ในขณะที่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 เป็นแผนยุทธศาสตร์ กำหนดตัวชี้วัดที่ลงรายละเอียดในหลายระดับ จากการประเมินผลการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติสำหรับหน่วยงานต่างๆ จึงค่อนข้างพบข้อจำกัดหลายประการ เช่น การไม่สามารถตอบตัวชี้วัดความเชื่อมโยงของกลุ่มเป้าหมายกับแผนฯแต่ละด้าน เป็นต้น ดังนั้น การยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 จึงพยายามปรับให้เป็นแผนที่มีลักษณะเป็นกรอบนโยบายในภาพกว้างและมีการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อหน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติของหน่วยงานได้อย่างชัดเจนขึ้น โดยสามารถอธิบายเหตุผลของการจัดทำแผนฯในรูปแบบดังกล่าวได้ดังนี้

1) ความสำคัญของการจัดทำแผนในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ จากการถอดบทเรียนและเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งสองฉบับที่ผ่านมา ขณะที่ปรึกษาเห็นสอดคล้องตรงกันว่ารูปแบบในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่เหมาะสม มีประสิทธิผล และสามารถติดตามประเมินผลได้โดยง่าย คือ การจัดทำแผนฯ ในรูปแบบของแผนปฏิบัติการในโครงสร้างที่คล้ายคลึงกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ซึ่งได้มีการระบุประเด็นปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนการผนวกข้อเสนอแนะที่ได้จากการระดมความเห็นจากประชาชนที่เกี่ยวข้องในทุกภูมิภาคไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้แม้ว่าที่ผ่านมาการจัดทำแผนฯ ในรูปแบบของแผนยุทธศาสตร์นั้น ดังเช่นแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 จะมีความครอบคลุม แต่กลับมีความเป็นนามธรรมค่อนข้างมาก ซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจของหน่วยงานปฏิบัติ รวมทั้งหน่วยงานปฏิบัติเองยังเห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานหรือเป็นการเพิ่มภาระงาน ประกอบกับการไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ จึงทำให้ไม่สามารถแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการกำหนดตัวชี้วัดยังทำได้ยาก และไม่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่าที่ควร

2) ความชัดเจนในการประเมินผล การกำหนดแนวทางเป็นแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนทำให้การวัดผลความสำเร็จของการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในแต่ละประเด็นชัดเจนและสะดวกต่อการประเมินผล เพราะสามารถกำหนดหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละด้านของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกัน อีกทั้งทำให้หน่วยงานมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพหลักรับผิดชอบ แผนสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการมุ่งเน้นหรือเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ ทั้งนี้หากยังคงใช้แนวทางของแผนเป็นแผนยุทธศาสตร์ จะประสบความสำเร็จยากในการนำแผนฯ

ไปปฏิบัติ ด้วยเหตุเพราะแต่ละหน่วยงานจะต้องไปแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และการกำหนดตัวชี้วัดในประเด็นย่อยไม่สามารถสะท้อนภาพการวัดผลด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างสอดคล้องกัน

3) **รูปแบบของแผนปฏิบัติการ** จะทำให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 จากยุทธศาสตร์ภาพรวมไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น สืบเนื่องจากแม้ว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะเป็นผู้บริหารยุทธศาสตร์หรือรับผิดชอบยุทธศาสตร์กลไกการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตามกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเอง ไม่ได้เป็นบริหารหน่วยงานทุกหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนแต่ละด้าน ซึ่งต้องมีอำนาจทางกฎหมายที่ควบคุมการปฏิบัติของหน่วยราชการต่างๆ เหล่านั้น อีกทั้งไม่ได้เป็นผู้ควบคุมงบประมาณในการปฏิบัติตามแผนฯ ดังนั้น การกำหนดแผนเป็นยุทธศาสตร์จึงไม่น่าจะสอดคล้องกับบริบทของโครงสร้างบริหารงาน รูปแบบแผนปฏิบัติการที่เป็นแนวทางให้หน่วยงานนำไปปฏิบัติเองจึงมีความเหมาะสมกว่า เพื่อให้หน่วยงานกำหนดพันธกิจของงานด้านสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของหน่วยงาน

4) **ความแกร่งของเนื้อหาสาระของแผนฯ** แผนปฏิบัติการจะไม่ถูกจำกัดอยู่ที่กรอบหรือรูปแบบที่ต้องเป็นยุทธศาสตร์ แต่เป็นไปตามความต้องการของสังคมและประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ เนื่องจากแผนนี้เน้นการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนตั้งแต่ต้น ทำให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

5) **ความสอดคล้องกับสากล** เพื่อให้เป็นไปในทำนองเดียวกับนานาชาติที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ และมีความเป็นสากล เมื่อศึกษาการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ จะพบว่าแผนสิทธิมนุษยชนที่ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่จัดทำ จะมีลักษณะในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ (Action plan) ทั้งสิ้น อาทิ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

2.2 กระบวนการจัดทำแผน

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และตัวแทนจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมทั่วประเทศ ด้วยการให้ประชาชนได้ร่วมเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ ร่วมสะท้อนปัญหา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจและร่วมจัดทำแผนจากระดับพื้นที่ (จังหวัด) พัฒนาเป็นแผนในระดับประเทศ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ

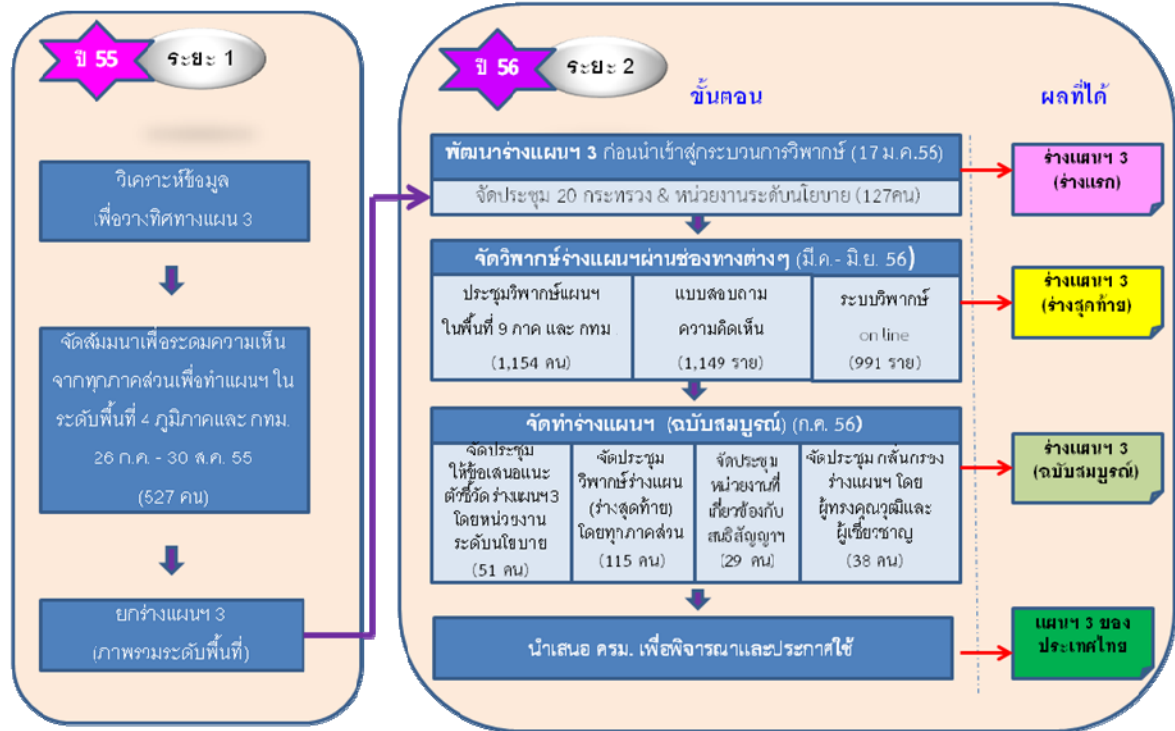
ระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555) “**ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่**” โดยการศึกษาวิจัยและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในบริบทของไทยและหลักการสากล เพื่อนำมาวางกรอบทิศทาง การดำเนินงาน พร้อมกับการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยมีผู้แทนจากทุกจังหวัด เพื่อช่วยกันยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร แล้วนำมาประมวลผลเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในภาพรวมระดับพื้นที่

ระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556) “**จัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ฉบับสมบูรณ์**” โดยนำร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่เข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ 20 กระทรวงและหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาปรับปรุงเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในระดับชาติ (ร่างแรก) จากนั้นนำเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในหลายช่องทาง และนำ

ข้อคิดเห็นที่ได้มาสรุปประมวลผลและพัฒนาเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ร่างสุดท้าย) แต่เพื่อให้มีความสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากล กรมฯ จึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติมาร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเป็นครั้งสุดท้าย พร้อมทั้งให้ผู้แทนจากแต่ละกระทรวงร่วมกันให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละประเด็น ก่อนจัดทำเป็นแผนสิทธิมนุษยชนฯ (ฉบับสมบูรณ์) เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2557

กระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

2.3 วิธีการดำเนินการโดยสังเขปในแต่ละระยะ

2.3.1 การดำเนินงานในระยะที่ 1

□ **ขั้นตอนดำเนินงาน** การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมทั่วประเทศ ระยะที่ 1 การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่ทั้ง 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร ดังนี้

(1) **การยกร่างกรอบแนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 3** โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

(1.1) ศึกษาผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และ 2 ของประเทศไทย รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นโยบายแห่งรัฐ ภาพรวมสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนของต่างประเทศ ข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยรับมาปฏิบัติภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) แนวปรัชญาด้านสิทธิมนุษยชน แนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของ

ประชาคมอาเซียน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศอื่นๆ เพื่อกำหนดกรอบในการดำเนินงานจัดทำคู่มือหรือแนวทางวิทยาการในการจัดทำแผน และเอกสารประกอบการประชุมจัดทำแผน

(1.2) ประชุมกลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อระดมสมองให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกรอบแนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ก่อนลงพื้นที่ทุกภาคส่วน

(1.3) การระดมสมองกับกลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อตรวจสอบด้านความตรงและความถูกต้องของเครื่องมือและกรอบการศึกษา

(2) กระบวนการจัดทำแผนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

(2.1) การเตรียมการ โดยการประชุมเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่และวิทยากรก่อนการจัดทำแผนระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ที่ปรึกษาโครงการ เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และวิทยากรภาคสนาม เกี่ยวกับกรอบการดำเนินงาน คู่มือ/แนวทางวิทยาการในการจัดทำแผน เอกสารใช้ประกอบการจัดประชุม การประสานแผนจัดการประชุมในพื้นที่ การบริหารวิชาการและงบประมาณ และการรายงานผล พร้อมทั้งจัดพิมพ์คู่มือ/แนวทางวิทยาการในการจัดทำแผน และเอกสารประกอบการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อสนับสนุนวิทยากรภาคสนาม

(2.2) การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ 4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร (ภูมิภาคละ 1 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 3 วัน) กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 527 คน

1) คัดเลือก/ติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างแผนฯ

2) สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ ในเรื่องการจัดทำแผน หลักการ/แนวคิดสิทธิมนุษยชน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือวิทยากรสนาม

3) วิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ พร้อมการเชื่อมโยงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดทิศทางและการจัดทำเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ ด้วยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ ในแต่ละภูมิภาค

4) ผลิตเอกสารประกอบการจัดทำแผนฯ สำหรับผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ

(2.3) การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ แบบสอบถามเพื่อประเมินเจตคติหรือความคิดเห็นความรู้สึกของผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการประเมินผลทักษะการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน รวมทั้งประเมินกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้าจัดทำแผนฯ

(2.4) การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

(2.5) การวิเคราะห์ข้อมูลภาพอนาคต (scenario analysis)

(3) การประมวลผลเพื่อยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ (ภาพรวม) ดังนี้

(3.1) นำข้อมูลการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ จัดทำเป็นรูปเล่ม และประมวลเป็นต้นฉบับร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ (ภาพรวม) เพื่อจัดพิมพ์

(3.2) จัดทำและพิมพ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่ (ภาพรวม) ฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการวิพากษ์แผนสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นแผนระดับชาติในปีต่อไป

(3.3) จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานทั้งโครงการ พร้อมบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

□ **กลุ่มเป้าหมาย** กระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เก็บข้อมูลจากภาคส่วนต่าง ๆ จากทุกจังหวัดเข้าร่วมในการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งสิ้น 527 คน ประกอบด้วย

(1) ตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาคที่เป็นตัวแทนจากทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรม สมาคม นักธุรกิจ และภาคประชาชน รวมทั้งกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิ

(2) ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

(2.1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Stakeholders) เช่น หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ให้บริการ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(2.2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) หมายถึง ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กลุ่มเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ คนไร้สัญชาติ คนต่างด้าว สตรี เด็ก คนพิการ ผู้ป่วย

(2.3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่อยู่นอกองค์กร (External Stakeholders) เช่น รัฐบาล ฝ่ายการเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มผู้นำศาสนา รวมทั้งกลุ่มการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

□ **เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ดังนี้

(1) แบบบันทึกข้อมูลในการระดมสมองจากผู้เข้าร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(2) การวิเคราะห์ภาพอนาคต (scenario analysis) ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

(3) คู่มือวิทยากร

(4) แบบสอบถามประเมินความรู้ความเข้าใจ แบบสอบถามประเมินเจตคติของผู้เข้าร่วมประชุม

□ **พื้นที่ดำเนินการ** จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนระดับพื้นที่

4 ภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคละ 1 ครั้ง รวม 5 ครั้ง ดังนี้

(1) พื้นที่ภาคใต้ ณ โรงแรม Krabi Laplaya Resort จังหวัดกระบี่ วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2555

(2) พื้นที่ภาคเหนือ ณ โรงแรม The Park Hotel จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 8-10 สิงหาคม 2555

(3) พื้นที่ภาคกลาง ณ สวนนงนุช จังหวัดชลบุรี วันที่ 14-16 สิงหาคม 2555

- (4) พื้นที่กรุงเทพมหานคร ณ โรงแรม NOVOTEL กรุงเทพมหานคร วันที่ 22-23 สิงหาคม 2555
- (5) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น วันที่ 28-30 สิงหาคม 2555

□ **สรุปผลการมีส่วนร่วมจากผลการดำเนินงานในระยะที่ 1** พบว่า ในการประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้เข้าร่วมประชุมรวมทั้งสิ้น 527 คน แบ่งเป็นพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 99 คน ภาคเหนือ จำนวน 136 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 111 คน ภาคกลาง จำนวน 89 คน และกรุงเทพมหานคร จำนวน 92 คน แต่มีผู้ตอบแบบประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 288 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.8) มาจากทุกภาคส่วน แต่ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 42.7) มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.4) และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552-2556) ในระดับน้อย และปานกลาง (ร้อยละ 37.8 ,36.1 ตามลำดับ) สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความคิดเห็นว่า ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการระดมสมอง การได้ร่วมรับรู้เกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชน อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและการได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมประชุม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจในระดับมากต่อความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 กระบวนการกิจกรรมและภาพรวม แต่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อเอกสารประกอบการประชุม

2.3.2 การดำเนินงานในระยะที่ 2

□ ขั้นตอนดำเนินงาน

(1) เตรียมการ

(1.1) ประชุมร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อหารือร่วมกันเกี่ยวกับกรอบ/แนวทางการดำเนินงาน กระบวนการวิพากษ์แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงาน เอกสารใช้ประกอบการวิพากษ์แผนฯ การจัดช่องทางรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อต่างๆ การประสานแผนจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ การบริหารวิชาการและงบประมาณ และการรายงานผล

(1.2) พัฒนาร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระดับพื้นที่ (ระยะที่ 1) ให้สมบูรณ์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์เพื่อยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ระยะที่ 2 โดยหารือแนวทางการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในประเด็นสิทธิมนุษยชนในมิติต่างๆ และในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ชัดเจนก่อน

(1.3) จัดทำเอกสารร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ตามข้อ (1.2) ที่จะนำเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ เพื่อใช้ในการจัดกระบวนการวิพากษ์แผนฯ ผ่านช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้น

(2) วิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

(2.1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ พร้อมก้าวไปสู่มิติใหม่ในการพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

โดยผู้แทนระดับนโยบายทั้ง 20 กระทรวง หน่วยงานเทียบเท่าและหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยตรง เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2556 ณ โรงแรมริชมอนด์ จังหวัดนนทบุรี

(2.2) จัดกระบวนการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2556 โดยสุ่มคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนทั่วประเทศ และอยู่ในสัดส่วนที่เห็นว่าเหมาะสมและกระจายในทุกกลุ่มเป้าหมาย

(2.3) จัดช่องทางอื่นๆ เพื่อเปิดรับฟังการวิพากษ์ร่างแผนฯ ได้แก่ การเปิดเวทีวิพากษ์ร่างแผนฯ ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร การจัดส่งเอกสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 600 ชุด การวิพากษ์ร่างแผนฯ on line ผ่านเว็บไซต์กรมฯ การประสานความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อแจ้งทุกจังหวัดให้ช่วยประชาสัมพันธ์และเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในช่องทางต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ (ตัววิ่ง) เพื่อเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนในแต่ละพื้นที่ร่วมวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่ได้สำหรับการประมวลจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ฉบับสมบูรณ์)

(2.4) จัดประชุมผู้แทนระดับนโยบายทั้ง 20 กระทรวง หน่วยงานเทียบเท่าและหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมริชมอนด์ จังหวัดนนทบุรี

(3) สรุปประมวลผลและจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ฉบับสมบูรณ์)

(3.1) จัดประชุมเพื่อพิจารณากลั่นกรองร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ร่างสุดท้าย) โดยผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้แทนจากทุกภาคส่วน เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมริชมอนด์ จังหวัดนนทบุรี

(3.2) นำข้อมูลผลการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชน ข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากช่องทางการวิพากษ์อื่นๆ (อาทิ อินเทอร์เน็ต แบบสอบถามและเอกสารแสดงความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ) และผลการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โดย 20 กระทรวง และหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์และสรุปประมวลเป็นร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ฉบับสมบูรณ์)

(3.3) มหาวิทยาลัยมหิดล ประชุมร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพิจารณาแก้ไขกลั่นกรองร่างแผนฯ ตามข้อ (3.2) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมริชมอนด์ จังหวัดนนทบุรี

(3.4) มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพปรับปรุงจนได้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ฉบับสมบูรณ์) สำหรับนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาประกาศใช้เป็นแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ของประเทศไทย

□ **กลุ่มเป้าหมาย** เป็นตัวแทนภาคส่วนต่างๆ จากทุกจังหวัด เข้าร่วมในการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(1) ตัวแทนจากหน่วยงาน ครอบคลุมทั้ง 9 ภาค ที่เป็นตัวแทนจากทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน

นักการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชมรม สมาคม นักธุรกิจ และภาคประชาชน รวมทั้งกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิ

(2) ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

(2.1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Stakeholders) เช่น หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้บริการ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(2.2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) หมายถึง ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กลุ่มเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ คนไร้สัญชาติ คนต่างด้าว สตรี เด็ก คนพิการ ผู้ป่วย เป็นต้น

(2.3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่อยู่นอกองค์กร (External Stakeholders) เช่น รัฐบาล ฝ่ายการเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มผู้นำศาสนา รวมทั้งกลุ่มการเมืองที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

โดยมีผู้เข้าร่วมวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,154 คน นอกจากนี้จากการจัดให้มีช่องทางอื่นๆ ในการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ ระบบวิพากษ์ร่างแผนฯ on line ผ่านเว็บไซต์ของกรมฯ เอกสารแบบสอบถามความคิดเห็นส่งทางไปรษณีย์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งได้การประชาสัมพันธ์ช่องทางการวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ผ่านช่องทางต่างๆ รวมจำนวน 2,140 ราย

พื้นที่ดำเนินการ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์ร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร รวม 10 ครั้ง ดังนี้

(1) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ณ โรงแรมเจริญโฮเต็ล จังหวัดอุดรธานี วันที่ 14 มีนาคม 2556

(2) พื้นที่ภาคตะวันตก ณ โรงแรมรอยัล โดมอนด์ จังหวัดเพชรบุรี วันที่ 19 มีนาคม 2556

(3) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ณ โรงแรมสุนีย์แกรนด์ แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 28 มีนาคม 2556

(4) พื้นที่ภาคใต้ตอนบน ณ โรงแรมโดมอนด์ พลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 30 เมษายน 2556

(5) พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ณ โรงแรมหาดใหญ่ พาราไดส์ แอนด์ รีสอร์ท จังหวัดสงขลา วันที่ 2 พฤษภาคม 2556

(6) พื้นที่ภาคเหนือตอนบน ณ โรงแรมเวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย วันที่ 7 พฤษภาคม 2556

(7) พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ณ โรงแรมเรือนแพ รอยัล ปาร์ค จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 9 พฤษภาคม 2556

(8) พื้นที่ภาคตะวันออก ณ โรงแรมแคนทารี เบย์ จังหวัดระยอง วันที่ 14 พฤษภาคม 2556

(9) พื้นที่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1 ณ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ กรุงเทพมหานคร วันที่ 16 พฤษภาคม 2556

(10) พื้นที่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 2 ณ โรงแรมราม่า การ์เด้นส์ กรุงเทพมหานคร วันที่ 21 พฤษภาคม 2556

□ สรุปผลการมีส่วนร่วมจากผลการดำเนินงานในระยะที่สอง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในช่องทางต่างๆ ได้แก่ เวทีประชุมวิพากษ์ร่างแผนฯ ในพื้นที่ 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร เอกสารความคิดเห็นส่งทางไปรษณีย์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการวิพากษ์ on line ผ่านเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,140 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.51) มีอาชีพรับราชการ /พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 79.68) อายุอยู่ในช่วง 26-60 ปี (ร้อยละ 91.35) รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001-30,000 บาท (ร้อยละ 62.23) และส่วนใหญ่รับทราบว่าเป็นประเทศไทยมีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ร้อยละ 75.73) สำหรับประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พบว่า รับทราบว่ามีการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ 2 ร้อยละ 56.99 และเคยเข้าร่วมกับการดำเนินงานตามแผนนี้ ร้อยละ 8.85 ในด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พบว่าไม่เคยรับทราบว่ามีการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ 3 ร้อยละ 53.58

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในด้านต่างๆ พบว่า มากกว่าร้อยละ 94 ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละด้าน เห็นด้วยกับร่างแผนฯ ดังกล่าว โดยมีผู้เห็นด้วยกับร่างแผนสิทธิมนุษยชนด้านความมั่นคงทางสังคม ร้อยละ 97.85 ด้านกระบวนการยุติธรรม ร้อยละ 96.93 ด้านสาธารณสุข ร้อยละ 96.85 ด้านการศึกษา ร้อยละ 96.54 ด้านวัฒนธรรมและศาสนา ร้อยละ 96.40 ด้านที่อยู่อาศัย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 96.35 ด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยี และการสื่อสาร ร้อยละ 96.22 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 95.38 ด้านการเมืองการปกครอง ร้อยละ 95.03 และด้านการขนส่ง ร้อยละ 94.58 ตามลำดับ

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ พบว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม เห็นด้วยกับร่างแผนฯ ดังกล่าว โดยมีผู้เห็นด้วยกับร่างแผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี ร้อยละ 98.20 กลุ่มผู้สูงอายุ ร้อยละ 97.99 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 97.92 กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา ร้อยละ 97.89 กลุ่มคนพิการ ร้อยละ 97.70 กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย ร้อยละ 97.69 กลุ่มเด็กและเยาวชน ร้อยละ 97.60 กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 97.37 กลุ่มผู้ติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ ร้อยละ 96.47 กลุ่มผู้พิการ ร้อยละ 95.22 กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง ร้อยละ 95.06 กลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง ร้อยละ 93.88 กลุ่มผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ หรือชาติพันธุ์ ร้อยละ 93.14 และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ ร้อยละ 90.29 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3
แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2557-2561)

ส่วนที่ 3 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)

เป้าหมาย : เป็นสังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างก้าวหน้าในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านสาธารณสุข โดยประชาชนชาวไทยเกือบทั้งหมดของประเทศจะได้รับสิทธิในการรักษาพยาบาลจากหนึ่งในสามระบบหลัก ตามสิทธิของตน คือ สวัสดิการข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ระบบประกันสังคม และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อีกทั้งยังได้รับสิทธิในการเข้ารับบริการในกรณีอุบัติเหตุและฉุกเฉินโดยไม่ต้องถูกถามสิทธิ และไม่ต้องสำรองเงินจ่ายไปก่อน ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญทางด้านสาธารณสุขที่ควรได้มีการผลักดัน เพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการเข้ารับบริการสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพของบริการ และการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการได้รับบริการสุขภาพของผู้อยู่ในหลักประกันสุขภาพที่แตกต่างกัน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อรับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1. การเข้าถึงบริการสาธารณสุข

สภาพปัญหา

1. ประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ไร้สัญชาติและกลุ่มผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ก้นดงซึ่งมีอุปสรรคในการติดต่อกับสถานที่ราชการ ไม่มีบัตรประชาชน จึงไม่มีสิทธิในการได้รับหลักประกันสุขภาพตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า นอกจากนี้ ยังขาดความชัดเจนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับหลักฐานที่จำเป็นต้องแสดงเมื่อเข้ารับบริการ
2. ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนยังคงมีปัญหาในการรับภาระด้านการเดินทางและค่าเสียโอกาสจากการต้องหยุดงานเมื่อประสงค์จะเข้ารับบริการสาธารณสุข จึงไม่สามารถเข้ารับบริการได้ แม้จะเข้าถึงหลักประกันสุขภาพตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
3. โครงสร้างของปัญหาการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพมีความเชื่อมโยงกับปัญหาในมิติอื่นๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง การเมืองการปกครอง ซึ่งเกี่ยวพันกับภารกิจของหน่วยงานอื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างบูรณาการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
4. การเข้าถึงบริการสาธารณสุขเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นต้องพัฒนาโอกาสและช่องทางการเข้ารับบริการ ควบคู่ไปกับสิทธิในการเข้ารับบริการที่ปัจจุบันได้รับการรับรองตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สร้างความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ป่วยถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลที่พึงได้ของตน และให้ผู้ป่วยมีสิทธิในการได้รับรู้ข้อมูลการรักษาของตนเองอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบังคับใช้จริง ทั้งในส่วนของการกระบวนการรักษา และยาที่ใช้ในการรักษา เพื่อให้ได้ทราบทางเลือกของตนเกี่ยวกับบริการสุขภาพตามสิทธิที่พึงได้รับ ตลอดจนการได้รับการชดเชยเยียวยาผลกระทบจากการรักษาที่ผิดพลาดตามสมควร
2. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในการรับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
3. กระจายทรัพยากรสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเฉพาะแพทย์ซึ่งควรจัดให้มีเพียงพอในทุกสถานพยาบาล
4. พัฒนาระบบการสาธารณสุขเคลื่อนที่ เพื่อช่วยลดภาระในการเดินทางเข้ารับบริการสาธารณสุขของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำแผนการตรวจเยี่ยมและรักษาเคลื่อนที่นอกเวลาราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นของประชาชนส่วนใหญ่ที่ต้องประกอบอาชีพในช่วงวันและเวลาราชการ
5. พัฒนาช่องทางการบริการสำหรับกลุ่มเฉพาะ อาทิ กลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มแรงงานข้ามชาติ โดยสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาตินั้น อาจควรพิจารณาให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการด้านสุขภาพที่จัดเก็บเงินสมทบจากแรงงานข้ามชาติเป็นการเฉพาะ เพื่อความยั่งยืนในการบริหารโดยไม่เป็นภาระงบประมาณของประเทศ รวมทั้งพัฒนาช่องทางการร้องเรียนกรณีที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขหรือไม่ได้รับความเท่าเทียมกันของคุณภาพการบริการ
6. พัฒนาระบบการชดเชยค่าเสียหายโอกาสจากการหยุดงานเมื่อต้องเข้ารับบริการรักษาพยาบาล ซึ่งสะท้อนการสูญเสียรายได้ตามจริง และเป็นธรรมกับทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

2. ความเท่าเทียมของคุณภาพบริการ

สภาพปัญหา

1. คุณภาพ ประเภทของบริการที่ได้รับยังมีความเหลื่อมล้ำ และความล่าช้าของการได้รับบริการยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ตลอดจนรูปแบบและสัดส่วนการสมทบเข้ากองทุนยังคงแตกต่างกันตามแต่ละระบบประกันสุขภาพ
2. ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการและยาที่ได้รับ การกระจายจำนวนบุคลากรสาธารณสุข และครุภัณฑ์ทางการแพทย์ ระหว่างเขตเมืองและเขตชนบท และระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ
3. ประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข
4. หลักประกันสุขภาพตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นการรับรองการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีโครงสร้างที่แตกต่างจากสิทธิประโยชน์ในระบบประกันสุขภาพอื่นๆ กล่าวคือ ระบบสวัสดิการข้าราชการและรัฐวิสาหกิจซึ่งสิทธิประโยชน์ในการรักษาพยาบาลอยู่ในรูปของสวัสดิการของข้าราชการที่มีฐานเงินเดือนต่ำกว่าผู้ประกอบอาชีพในภาคเอกชน และระบบประกันสังคมที่ผู้ได้รับสิทธิและนายจ้างต้องจ่ายสมทบเข้ากองทุน

5. บุคลากรทางการแพทย์มีแนวโน้มที่จะออกจากระบบราชการมุ่งสู่เอกชน เนื่องจากค่าตอบแทนที่สูงกว่า และมักจะกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งมีคุณภาพชีวิตดีกว่า

6. การจัดสรรงบประมาณสำหรับสถานบริการสาธารณสุขและครุภัณฑ์ทางการแพทย์ยังคงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกแก่โรงเรียนแพทย์และสถานบริการสาธารณสุขในเขตเมือง ซึ่งมีความพร้อมในการต่อยอดและพัฒนาศักยภาพระบบบริการที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เพิ่มทางเลือกในการร่วมจ่ายสมทบของผู้ประกันในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าแก่ผู้ประสงค์จะได้รับบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นกว่าบริการขั้นพื้นฐานดังที่ระบุไว้ตามสิทธิ อันเป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบประกันสุขภาพของประเทศโดยรวม และสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ประกันในระบบอื่นที่ได้มีการร่วมสมทบในรูปแบบอื่นแล้ว

2. พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพอย่างบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership) ทั้งในด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ และการรักษาโรค เพื่อร่วมใช้ทรัพยากรทั้งในด้านสถานบริการ บุคลากร และครุภัณฑ์ ในภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนามาตรการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดโรค

3. พัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยในเขตพื้นที่ห่างไกลสู่โรงพยาบาลศูนย์ในพื้นที่ ตลอดจนระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพื่อเพิ่มการเข้าถึงคุณภาพบริการของประชาชนในเขตพื้นที่ห่างไกล

4. บูรณาการระบบบริหารจัดการด้านการบริการทางการแพทย์ของ 3 กองทุน ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลข้าราชการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริการทางการแพทย์ ทำให้ทุกคนได้รับบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวดเร็วและปลอดภัยเท่าเทียม อย่างทั่วถึง และไม่มีความเหลื่อมล้ำในการให้บริการ

แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา

ประเทศไทยได้จัดให้มีสวัสดิการทางการศึกษามาอย่างยาวนาน และกำหนดให้ประชาชนไทยมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นเวลา 12 ปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ตามนโยบายที่เน้นการเพิ่มการศึกษาในเชิงปริมาณและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับคุณวุฒิทางการศึกษายังคงสวนทางกับตัวชี้วัดทางด้านคุณภาพ โดยพบว่าแม้จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชนไทยทั้งหมดจะเพิ่มสูงขึ้น แต่คะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลในวิชาหลักกลับลดลง ปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษาจึงเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องมีมาตรการจัดการอย่างเร่งด่วน เพื่อให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ จะต้องได้มีการปรับแนวทางการศึกษาให้เน้นความทั่วถึงและครอบคลุมเด็กทุกคนทุกกลุ่ม อย่างมีคุณภาพ

สภาพปัญหา

1. ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังคงมุ่งเน้นเป้าประสงค์ในเชิงปริมาณ คือ การได้รับการศึกษาตามจำนวนปีที่กำหนด แต่ย่อหย่อนในเรื่องคุณภาพของการศึกษาที่ได้รับทั้งในและนอกระบบ และคุณภาพของผู้สอนรวมทั้งมาตรฐานวิชาการ
2. การเข้าถึงการศึกษาในเชิงคุณภาพมีความแตกต่างสูงตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และเขตที่อยู่อาศัย อีกทั้งการศึกษาในระบบยังคงไม่เอื้อต่อการเข้าถึงของคนบางกลุ่ม เช่น ชวามุสลิม คนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นต้น
3. ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาในหลายสาขาไม่ตรงตามความต้องการของนายจ้าง และไม่สามารถเตรียมความพร้อมของแรงงานในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. บุคลากรทางการศึกษายังคงมุ่งเน้นความก้าวหน้าของตนและคาดหวังผลตอบแทนเป็นที่ตั้ง และขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง
5. นโยบายทางการศึกษายังขาดความต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละรัฐบาล นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายทางการศึกษาหลายเรื่องที่ผ่านมา ยังคงกำหนดเป้าหมายในเชิงปริมาณ อีกทั้งแม้กระทรวงศึกษาจะได้งบประมาณเป็นสัดส่วนที่สูงมาก แต่เกือบทั้งหมดเป็นรายจ่ายประจำสำหรับเงินเดือนของครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับลงทุนเพื่อการพัฒนาในโครงสร้างและศักยภาพทางการศึกษาอื่นๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายคุณภาพทางการศึกษา
6. นโยบายเรียนฟรีได้ให้การสนับสนุนในด้านค่าเรียนและอุปกรณ์การศึกษาเท่านั้น หากเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนยังคงต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงเมื่อเทียบกับสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าเสียโอกาสทางรายได้จากการประกอบอาชีพช่วยเหลือครอบครัว
7. หลักสูตรทางการศึกษาถูกกำหนดขึ้นในลักษณะที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน ผู้ประกอบการ เช่นนายจ้าง อย่างเพียงพอ จึงส่งผลให้ผลการศึกษาและทักษะของผู้ศึกษาด้วยคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการของนายจ้าง

8. การศึกษาสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น ชาวมุสลิม คนพิการ เป็นระบบที่ค่อนข้างตายตัว และจัดแยกออกไปเป็นสถานศึกษาเฉพาะ ซึ่งลดโอกาสการให้กลุ่มคนดังกล่าวสามารถเข้าร่วมในการศึกษาระบบหลักอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาวที่ได้มีการบังคับอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่องในทุกรัฐบาล และปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดหลักทางการศึกษาของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของการศึกษาทั้งในและนอกระบบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา เช่น คะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลในวิชาหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมแรงงานเข้าสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติ เช่น ภาษาที่สอง และวิทยาศาสตร์ เป็นประเด็นหลัก

2. ผลักดันหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทหลักในการสนับสนุนงบประมาณแก่สถานศึกษาในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานจากส่วนกลางเป็นผู้สนับสนุนการสร้างมาตรฐานคุณภาพ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณภาพและจิตสำนึกของบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาชุมชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในทุกระดับ การให้ทุนการศึกษา และการส่งเสริมการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ให้มีความเท่าเทียมและมาตรฐานเดียวกันทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนชุมชนเมืองและพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกล

3. สนับสนุนโครงการสร้างอาชีพของเด็กนักเรียน เพื่อจูงใจนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนให้สามารถเข้าเรียนได้โดยไม่ต้องเสียรายได้จากการทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว

4. ส่งเสริมหลักสูตรทางการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันได้แก่ ผู้ศึกษา และนายจ้าง และส่งเสริมการศึกษาที่ไม่เพียงเน้นการศึกษาในวัยเรียน แต่ให้รวมถึงการเรียนรู้ตลอดช่วงอายุชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาทักษะแรงงานสำหรับคนในกลุ่มวัยแรงงาน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของกลุ่มผู้สูงอายุ

5. พัฒนาหลักสูตรและโครงสร้างทางการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน บริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อสิทธิในการศึกษาของคนกลุ่มเฉพาะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุ การบรรจุให้วิชาเกี่ยวกับศาสนาเป็นวิชาเลือก การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการเฉพาะ เช่น คนพิการ ให้สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง สร้างการยอมรับในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย สร้างการยอมรับในอัตลักษณ์ และสร้างการมีส่วนร่วมในโรงเรียน อีกทั้งควรปรับเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจในเรื่องของผู้มีความหลากหลายทางเพศในวิชาสุขศึกษา

6. จัดให้มีหลักสูตรด้านศีลธรรม จริยธรรม การเคารพสิทธิผู้อื่น หน้าที่พลเมือง กฎหมายเบื้องต้น ทักษะชีวิต วัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น และการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ให้เด็กได้สร้างจิตสำนึกและตระหนักในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับสาธารณสุขศึกษา และพลศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้สามารถเอาไปใช้ปฏิบัติในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น

7. บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกวัยเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเข้าถึงการศึกษาทางไกลได้ง่ายในราคาถูกลง เพื่อพัฒนาทุนทางการศึกษาและขับเคลื่อนให้เกิดเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ต่อไป

แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวไทยในปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับในอดีต โดยรายได้เฉลี่ยต่อประชากร ณ ระดับราคาคงที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สัดส่วนคนจนได้ลดลงในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละสิบของประชากร อัตราการว่างงานของประเทศอยู่ในระดับที่ต่ำ อีกทั้งสิทธิในการเข้าถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ทั้งในมิติด้านโอกาสในการประกอบอาชีพ การได้รับบริการสาธารณสุข และการศึกษา ยังได้รับการรับรองเป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญ จึงอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเข้าสู่ระยะเปลี่ยนผ่านจากประเทศที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางค่อนข้างต่ำ (Lower middle income country) ไปสู่ประเทศที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางค่อนข้างสูง (Upper middle income country)

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในหลายมิติยังคงเปราะบางและอ่อนไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากมุมมองต่อความยั่งยืนในเชิงการคลัง (Fiscal sustainability) โครงการหลายโครงการถูกขับเคลื่อนโดยนโยบายประชานิยม ซึ่งมีข้อควรระวังและประเด็นท้าทายที่สำคัญในหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องความเท่าเทียมในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนผลกระทบของนโยบายต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

สภาพปัญหา

1. นโยบายทางเศรษฐกิจหลายเรื่องยังขาดการกำกับให้มีการปฏิบัติจริง อีกทั้งหลายนโยบายมีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเป็นการเฉพาะ แต่ต้องใช้งบประมาณซึ่งมาจากภาษีของประชาชนทุกคนในประเทศ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความเป็นธรรม
2. โครงสร้างของนโยบายหลายเรื่องเป็นไปในลักษณะการแทรกแซงราคาในตลาด อาทิ นโยบายจำนำข้าว นโยบายการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ และนโยบายเงินเดือนของผู้จบปริญญาตรี ซึ่งแม้จะมีข้อดีในการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย แต่เป็นภาระสูงทางงบประมาณ และลดทอนประสิทธิภาพทางการผลิตและการแข่งขันของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหารุนแรงในระยะยาว
3. นโยบายยังคงขาดความยั่งยืนทางการคลัง คือ จำเป็นต้องให้รัฐช่วยเหลือจึงจะอยู่ได้ และไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาระดับสาเหตุ
4. นโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศถูกขับเคลื่อนโดยการมุ่งหวังประโยชน์ทางการเมืองมากกว่าความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ โดยนโยบายหลายเรื่องเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้เป็นฐานเสียงสำคัญ แต่เป็นภาระและไม่ก่อประโยชน์กับประชาชนในระดับชนชั้นกลางขึ้นไป ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนชั้น (Class conflict) อีกทั้งนโยบายที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงกลไกตลาดมักก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบทั้งกับกลุ่มผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากนโยบายเอง และกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งรัฐควรต้องตระหนักและหามาตรการบรรเทาโดยเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การสร้างความเท่าเทียมของนโยบาย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการประกอบอาชีพและรายได้ที่เพียงพอตามสิทธิ อาทิ การจ้างงานที่จ่ายค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับผลิตภาพของแรงงาน การส่งเสริมการค้า

และการตลาดให้มีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบการ การเร่งบรรเทาผลกระทบเชิงลบจากนโยบายทางเศรษฐกิจต่อกลุ่มประชากรบางกลุ่ม (เช่น ผู้ประกอบการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน) การพิจารณาช่วยเหลือกลุ่มผู้เปราะบางทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มเกษตรกรซึ่งมักประสบปัญหาความผันผวนของรายได้ตามวงจรเศรษฐกิจ การปรับปรุงเกณฑ์ชี้วัดทางเศรษฐกิจบางประการ เช่น จปฐ. ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควบคุมค่าครองชีพให้เหมาะสม นโยบายส่งเสริมการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ไม่มุ่งเน้นแต่เพียงกลุ่มผู้มีเงินทุนสูง รวมทั้งสร้างความยั่งยืนในเชิงการคลัง โดยให้ประโยชน์จากนโยบายซึ่งมุ่งเน้นแต่เฉพาะบางกลุ่ม ไหลเวียนสู่วงจรเศรษฐกิจ เพื่อให้กลับไปเป็นรายได้ของรัฐและกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นสู่ทุกกลุ่มอาชีพ ตลอดจนพิจารณาการจัดเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรม

2. มุ่งใช้ทรัพยากรของประเทศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติ และเน้นการนำประโยชน์ที่ได้รับต่อยอดนโยบายไปสู่การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่อผู้ด้อยโอกาสอย่างยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบของนโยบายจากการอุ้มชูไปสู่การป่มเพาะ เพื่อลดปัญหาการเสถียรนโยบาย และให้กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ในระยะยาว และส่งเสริมนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน (Pro-poor growth)

3. ส่งเสริมการออม และกลไกที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพในชุมชนและธุรกิจขนาดเล็กอย่างเข้มแข็ง เช่น การพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีคุณภาพและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชน และการนำแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ในทุกภาคส่วน

4. ประสานงานระหว่างเครือข่ายทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อรองรับการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ปัญหาความเสื่อมโทรมและการรุกรานทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเป็นผลมาจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุลในอดีต ซึ่งแฝงการเปลี่ยนรูปการพัฒนาจากพื้นฐานทางการเกษตร ไปสู่การพัฒนาที่อุตสาหกรรมเป็นเครื่องขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาได้มีความตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังได้มีการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อาทิ ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อม ศาลปกครอง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัตินั้นประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิทั้งในด้านการบุกรุกที่อยู่อาศัย หรือได้รับผลกระทบจากปัญหาสภาพแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ยังมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับค่าชดเชยจากความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดอำนาจต่อรอง การขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม การขาดความรู้ทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ตลอดจนต้นทุนที่สูงในการดำเนินคดีและความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทั้งหมดส่งผลให้ผู้ถูกละเมิดจำใจรับความเสียหายที่เกิดขึ้น

สภาพปัญหา

1. ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิและผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสภาพแวดล้อม มักพบอุปสรรคในการนำปัญหาและข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และจำใจต้องแบกรับความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยแม้จะมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิดังกล่าว แต่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบหลายคนกลับไม่สามารถได้รับการชดเชยจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ เนื่องจากการขาดอำนาจต่อรอง การขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม การขาดความรู้ทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ตลอดจนต้นทุนที่สูงในการดำเนินคดีและความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม

2. สาเหตุของการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้มาจากทั้งกลุ่มประชาชนบางกลุ่มที่ไม่มีที่ทำกิน และกลุ่มที่เข้าแสวงหาประโยชน์ โดยปัจจุบันเกษตรกรจำนวนมากที่ทำกินในพื้นที่ของรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายถูกจับกุมดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกที่ดินของรัฐและเอกชนอย่างไม่เป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เน้นการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับมาตรการชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบช่องทาง การร้องเรียน ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงขอบเขตของสิทธิของตนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยควรจัดให้มีกองทุนกลางที่จัดเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของกิจการทั้งหมดเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประเมินแทนการให้ผู้ประกอบการเป็นฝ่ายจัดจ้างและสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประเมินเองดังเช่นในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความเป็นกลางของผู้ประเมิน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบพื้นที่ชุมชนที่มีความเสี่ยงจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ

2. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีปลอดภัยและเหมาะสม และมุ่งจัดระเบียบพื้นที่ (Zoning) เพาะปลูกให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
3. ส่งเสริมการตัดแยกขยะและบำบัดน้ำเสียเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
4. เร่งรัดการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์และจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และปรับปรุงบทลงโทษให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และออกกฎหมายที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ตลอดจนเร่งรัดมาตรการช่วยเหลือและชดเชยประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม และเร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมตามจริงพื้นที่ ในการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างมีส่วนร่วม และให้มีส่วนร่วมให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ตลอดจนเฝ้าระวัง ตลอดจนดูแลบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม โดยรัฐอาจพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณและความช่วยเหลือทางความรู้ที่จำเป็น
6. ปลุกจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจัดการขยะให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
7. ใช้มาตรการจูงใจผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการอย่างมีสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจากผู้ก่อมลพิษ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตภาคอุตสาหกรรม และ/หรือภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเภทกิจกรรมที่ต้องจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม และมาตรการทางกฎหมายที่ส่งเสริมคุ้มครองผู้ปกป้องและผู้แจ้งเบาะแสปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย

สิทธิในที่อยู่อาศัยได้รับการรับรองไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยในมาตรา 55 ได้ระบุว่าบุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรुक้าและขับไล่ที่อยู่อาศัยยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่พบบ่อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่แต่เดิมซึ่งไม่ใช่เจ้าของ เจ้าของที่ดิน และนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ในเชิงกำไร นอกจากนี้ แม้รัฐจะได้พยายามแก้ไขปัญหาความแออัดของที่อยู่อาศัยในเขตเมืองโดยการจัดหาที่อยู่อาศัยในเขตชานเมืองให้ในราคาถูก แต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยมเมื่อเทียบกับที่อยู่ในเขตเมือง เนื่องจากการคมนาคมที่ไม่สะดวก อีกทั้งส่วนใหญ่มีความผูกพันกับถิ่นที่อยู่เดิมและไม่ประสงค์จะย้ายถิ่นฐาน นโยบายและมาตรการช่วยเหลือผู้ไร้ที่อยู่อาศัยที่เกิดประสิทธิผลจึงจำเป็นต้องเป็นมาตรการที่รอบด้าน และครอบคลุมมิติที่หลากหลายทั้งในด้านกฎหมาย การคมนาคม เศรษฐศาสตร์ ตลอดจนมาตรการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพในการลดความกระตบกระทั้งระหว่างกลุ่ม ซึ่งมักเกิดขึ้นในระยะการเปลี่ยนผ่านของสภาพเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ความเป็นเมือง (Urbanization)

สภาพปัญหา

1. ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิในกลุ่มผู้ที่ถูกบุกรุกที่อยู่อาศัย ไม่สามารถนำปัญหาและข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และจำใจต้องแบกรับความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยแม้จะมีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิดังกล่าว แต่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบหลายคนกลับไม่สามารถได้รับการชดเชยจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ เนื่องจากการขาดอำนาจต่อรอง การขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม การขาดความรู้ทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ตลอดจนต้นทุนที่สูงในการดำเนินคดีและความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม

2. ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้ยากจน และเกี่ยวพันกับปัญหาทางสังคมที่สำคัญอีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมทางชีวิต ทรัพย์สิน และปัญหายาเสพติด โดยแม้รัฐธรรมนูญจะได้กำหนดให้บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ แต่ก็ไม่อาจทำได้เนื่องจากความจำกัดของที่ดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง ทั้งนี้ ปัญหาความแออัดของประชากรและการขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเขตเมืองมีความสัมพันธ์กับช่องว่างของการพัฒนาทางเศรษฐกิจในเขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งจูงใจให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เขตเมือง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ลดอุปสงค์การอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เขตเมือง โดยเร่งการขยายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ภูมิภาค

2. ขยายอุปทานของพื้นที่อยู่อาศัยในเขตเมือง โดยใช้มาตรการช่วยเหลือทางการคลัง เช่น การจัดสรรเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย การจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่ผู้มีรายได้น้อย คนเร่ร่อน จรจัด และพิจารณาการพัฒนาที่ดินของรัฐที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนผู้ไร้ที่อยู่

3. จัดรูปแบบการวางผังเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรที่ดินที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย การจัดการด้านที่อยู่อาศัย
4. พัฒนาระบบสาธารณสุขป้อนรองรับการเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมกันในทุกภูมิภาค
5. ค้ำครองสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับการจัดซื้อที่อยู่อาศัย

แผนสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมและศาสนา

สิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรม หมายถึง สิทธิของบุคคล กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กร และประเทศที่จะฟื้นฟู ดำรงรักษาไว้ ประยุกต์ใช้พัฒนา และคุ้มครองอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะแสดงตนอย่างเปิดเผย ควบคุมไปกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมต่างๆ ที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมหรืออนุวัฒนธรรมอื่นได้ โดยที่องค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะของรัฐ หรือเอกชน ชุมชน ตลอดจนบุคคล ต้องเคารพในสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ การเหยียดหยาม การข่มขู่ คุกคามทุกรูปแบบ ประเด็นในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมเป็นประเด็นท้าทายสำคัญของสังคมไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ค่อนข้างมาก และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายมิติ ทั้งปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่เริ่มเปลี่ยนจากสังคมแห่งความร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์ไปสู่สังคมแห่งปัจเจก ตลอดจนค่านิยมในการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและปัญหาทางสังคมที่สำคัญอื่นๆ เช่น ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร และปัญหาเด็กติดเกม เป็นต้น

สภาพปัญหา

1. ประเทศไทยประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งล้วนแต่มีวัฒนธรรมของตนเอง อย่างไรก็ตามจากการดำเนินนโยบายปกป้องคุ้มครองประเทศในอดีตซึ่งได้มีความพยายามสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้ส่งผลให้เกิดสภาพความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมขึ้น และเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรมในหลายมิติ ทั้งการละเมิดทางวัฒนธรรมระหว่างประชากรที่เป็นชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย การละเมิดทางวัฒนธรรมระหว่างบุคคลบนฐานของความแตกต่างทางสถานภาพ ชนชั้น เพศ เพศสภาพ อายุ และลักษณะทางร่างกายหรือจิตใจ
2. การรับวัฒนธรรมต่างชาติในหลายเรื่องขาดวิจาร์ณญาณที่เหมาะสม อาทิ การบริโภคอาหารขยะและสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วจากการโฆษณา การสื่อสารเทคโนโลยี และค่านิยมการเลียนแบบ
3. ปัญหาทางสังคมหลายอย่าง เช่น ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร และปัญหาเด็กติดเกม มีสาเหตุที่สำคัญจากการขาดความอบอุ่นในครอบครัวจากการเปลี่ยนสภาพของสังคมไทยไปสู่สังคมแบบปัจเจก
4. ความเสื่อมถอยของศาสนา โดยการประพฤติปฏิบัติของนักบวชบางกลุ่มที่ไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมแนวคิดและนโยบายการยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม ซึ่งตระหนักถึงความแตกต่าง ที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ผ่านคำสอนทางศาสนา บุคคลสาธารณะ (Public figure) และสื่อสารสนเทศที่หลากหลาย อาทิ โทรทัศน์ แบบเรียน เป็นต้น
2. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านสื่อผลิตสื่อและนำเสนออย่างสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อสังคม ไม่ชี้้นำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมอันดีงามหรือขัดกับหลักศีลธรรม และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมที่ดี
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมไทยตั้งแต่สถาบันครอบครัวและโรงเรียน และสร้างความตระหนักในเอกลักษณ์ความเป็นไทย และทำนุบำรุงวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับ (Adapt)

วัฒนธรรมใหม่ให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมอย่างเหมาะสม แทนการรับ (Adopt) มาใช้อย่างไม่มี
วิจารณ์ญาณ โดยเร่งปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเรียน

4. ส่งเสริมให้รัฐผลักดันมาตรการที่ช่วยฟื้นฟูและคงความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วม
ในการกำหนดทิศทางด้านวัฒนธรรมของตนเอง และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีของไทยในการสร้างเสริม
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว อาทิ การจัดตั้งกองทุนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดให้มีสถานที่
ดูแลเด็กเล็กในที่ทำงาน การให้ส่วนลดจูงใจการทำกิจกรรมร่วมกันของคนครอบครัว เช่น การชมภาพยนตร์
การชมสวนสัตว์ และการรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น โดยรัฐควรเข้าสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนแก่ธุรกิจ
ที่เข้าร่วมในโครงการข้างต้น

5. จัดมาตรการกำกับดูแลศาสนบุคคล ศาสนธรรม และศาสนวัตถุ

6. กำหนดมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรม รวมทั้งมีกระบวนการปลูกฝังและกล่อมเกลาหลักคิดทาง
ศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสอดแทรกในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน
หรือสื่อโทรทัศน์ ตลอดจนพัฒนารูปแบบเนื้อหาที่เหมาะสมและสามารถเข้าถึงกลุ่มเด็กในแต่ละช่วงวัย

แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ประชาชนไทยมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเพียงพอ เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีสิทธิในการสื่อสารในขอบเขตที่เหมาะสมโดยไม่ล่วงละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ทั้งนี้ ในส่วนของสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการนั้น แม้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จะได้มีขึ้นมาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่การบังคับใช้ในทางปฏิบัติยังคงเป็นไปได้น้อย เนื่องจากหน่วยราชการบางแห่งยังยึดถือค่านิยมในการปกปิดมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ตนมี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนผู้ประสงค์จะได้รับข้อมูลไม่อาจใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ และในส่วนของเทคโนโลยีทางการสื่อสารนั้น แม้ปัจจุบันการเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าวจะมีความครอบคลุมอยู่มาก แต่ยังคงมีอุปสรรคที่สำคัญอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มคนในเขตห่างไกล และกลุ่มผู้สูงอายุ

สภาพปัญหา

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบางเรื่องยังคงมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิ อีกทั้งข้อมูลที่น่าเสนอบางเรื่องยังไม่ครบถ้วนและไม่ตรงกับความเป็นจริง และปัจจุบันยังมีการใช้สื่อเพื่อเสนอขายสินค้าทางโทรศัพท์ในลักษณะที่คุกคามผู้บริโภค
2. ขอบเขตของสิทธิในการสื่อสารและเทคโนโลยียังคงขาดความชัดเจน ซึ่งบ่อยครั้งส่งผลให้เกิดการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์และปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา
3. ค่าบริการการใช้เทคโนโลยีสื่อสารยังมีราคาสูง และไม่เป็นธรรม อันเนื่องมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการที่มีผู้ให้บริการน้อยราย
4. การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ในทางปฏิบัติยังคงเป็นไปได้ยาก โดยหน่วยราชการบางแห่งยังยึดถือค่านิยมในการปกปิดมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ตนมี ทำให้กระบวนการเข้าถึงข้อมูลมีความซับซ้อน และใช้เวลานาน ส่งผลให้ประชาชนผู้ประสงค์จะได้รับข้อมูลไม่อาจใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่
5. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยได้บ่อยครั้งมีความกระจัดกระจาย โดยถึงแม้จะสามารถเปิดเผยได้ แต่ประชาชนผู้ประสงค์ข้อมูลก็ไม่ทราบว่าต้องไปติดต่อหน่วยงานใด และบ่อยครั้งเกิดความสับสนระหว่างหน่วยงานเอง คือ มีการขัดทอดให้ไปติดต่อหน่วยงานอื่นเป็นทอดๆ ซึ่งเป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลจนผู้มีสิทธิไม่สามารถใช้สิทธิของตนได้
6. คนบางกลุ่มยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้ตามสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้อาศัยในเขตพื้นที่ห่างไกล ซึ่งสถานที่อยู่อาศัยมีข้อจำกัดทางกายภาพในการเข้าถึง และกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บริหารจัดการและสร้างกลไกในการดูแลการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาอ่อนไหวและกระทบสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้อง ข่าวที่มีเนื้อหารุนแรงและก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้รับชม และการส่งข้อมูลโฆษณาทางโทรศัพท์ส่วนบุคคลที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ใช้

2. จัดให้มีการเผยแพร่อย่างทั่วถึงและชัดเจน เกี่ยวกับขอบเขตในสิทธิมนุษยชนในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
3. จัดให้มีระบบบริหารจัดการและสร้างกลไกในการดูแลการตรวจสอบดูแลขอบเขตและจรรยาบรรณของสื่อ
4. จัดระบบข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างรวมศูนย์ โดยให้เผยแพร่ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ทั้งหมดทันทีโดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ และรวบรวมแหล่งข้อมูลไว้ที่หน่วยงานกลางเพียงแห่งเดียว ในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าถึง เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลให้หน่วยงานระดับภาค จังหวัด หรือระดับอำเภอเป็นฐานในการให้บริการทั้งในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และรูปแบบสิ่งพิมพ์ต่างๆ
5. ส่งเสริมการเข้าถึงด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกกลุ่ม และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกล ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น โดยจัดให้มีอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายบริการแก่ประชาชนที่ประสงค์จะเข้าใช้
6. ส่งเสริมการอบรมความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้สูงอายุ และคนพิการ โดยอาจพิจารณาจัดให้มีวิทยากรอบรมจากส่วนกลางโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลและการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถนำข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มายกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ
7. เพิ่มโอกาสให้มีการแข่งขันในการประกอบการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแล กำหนดนโยบายการให้บริการหรือบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

แผนสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่ง

สิทธิในการเข้าถึงการคมนาคมขนส่งเป็นประเด็นที่ไม่ได้มีการกล่าวถึงอย่างชัดเจนในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งสองฉบับที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงการคมนาคมขนส่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมในมิติอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านที่อยู่อาศัย โดยระบบการคมนาคมขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ทัวถึง และผู้มีรายได้น้อยสามารถใช้บริการได้ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างประสิทธิภาพของนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในหลาย ๆ ด้าน

สภาพปัญหา

1. การขาดช่องทางคมนาคมระหว่างพื้นที่และเขตเมืองที่รวดเร็วยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในหลายจังหวัดในเขตพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศเป็นเขตภูเขาสูง ประกอบกับประชาชนที่มีฐานะยากจนมักไม่มียานพาหนะเป็นของตนเอง จึงมักเกิดปัญหาในการเข้ารับบริการสาธารณสุขสำหรับโรคซับซ้อนในสถานบริการระดับทุติยภูมิ ซึ่งมักตั้งอยู่ในเขตเมือง
2. การเดินทางระหว่างกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลยังคงใช้เวลามากอันเนื่องมาจากปัญหาการจราจรติดขัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนจำนวนมากตัดสินใจอาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะความแออัดและการขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การขาดแคลนช่องทางการคมนาคมระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทที่รวดเร็ว ปลอดภัย และมีค่าใช้จ่ายต่ำ เป็นปัจจัยสำคัญที่ลดโอกาสของผู้มีรายได้น้อยในการเข้าถึงงานที่สร้างรายได้สูง ซึ่งมักกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง และเป็นสาเหตุสำคัญของพลวัตของความยากจน (Dynamics of poverty) ของสังคม
4. ปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และเด็ก
2. สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและบริการทางสังคมของรัฐอย่างเท่าเทียม และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการขนส่งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เศรษฐกิจชุมชน อย่างทั่วถึง และประชาชนสามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และอัตราค่าบริการที่เหมาะสม

3. ดำเนินการฟื้นฟู เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการให้บริการด้านการขนส่งและจราจร และการชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือถูกรอนสิทธิจากการดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

4. เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงการร้องเรียนเพื่อให้ประชาชนผู้ใช้บริการด้านการขนส่งและจราจรได้รับการอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจรที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและประชาชน ทั้งด้านที่อยู่อาศัย คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิต อาทิ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นก่อนการดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจร

แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง

การบริหารราชการส่วนกลางของประเทศไทย ประกอบด้วย 20 กระทรวงหลัก และกระจายการปกครองสู่ส่วนภูมิภาค และการปกครองสู่ท้องถิ่น ประเด็นที่ทำทายเป็นหลักคือ กลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้การเมืองระดับชาติก็ยังประสบปัญหาท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนทั้งเสรีภาพ การแสดงออกทางการเมือง การที่บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ในฐานะที่เป็นเจ้าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในด้านการชุมนุม การรวมกลุ่ม การตัดสินใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้

สภาพปัญหา

1. แม้รัฐธรรมนูญบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ แต่การรับรู้และเข้าใจในสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัด ทำให้บ่อยครั้งเกิดการละเมิดสิทธิระหว่างประชาชนกันเองจากการใช้สิทธิทางการเมือง นอกจากนี้ แม้ว่านโยบายรัฐมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน แต่ประชาชนยังขาดการรับรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและไม่ได้รับการคุ้มครองรวมทั้งสิทธิในการได้รับการฟื้นฟูเยียวยาของผู้เสียหาย เช่น เหยื่อถูกลิดรอนสิทธิในชุมชน

2. การลิดรอนสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจากภาครัฐ โดยประชาชนเป็นทั้งผู้ถูกจำกัด ลิดรอนสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเป็นผู้ละเมิด กล่าวคือการละเมิดสิทธิของประชาชนโดยการชุมนุม นอกจากนี้ช่วงปี 2552-2554 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อถูกจำกัดค่อนข้างมาก

3. แม้ว่ารัฐธรรมนูญกำหนดการใช้อำนาจรัฐต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นั่นคือห้ามการจับกุมและกักกันตามอำเภอใจ การใช้กำลังเกินกว่าเหตุต่อผู้ต้องสงสัย อย่างไรก็ตามยังพบการกระทำมิชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนยังคงใช้กำลังเกินกว่าเหตุในคดีอาญาเป็นบางครั้ง และจับกุมและกักกันตามอำเภอใจโดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2551 และกฎอัยการศึก

4. การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายการปกครองดูแลความเป็นอยู่ประชาชนได้ทั่วถึงมากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่การปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิของกลุ่มต่างๆ เช่น เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ แรงงานต่างด้าว เป็นต้น ทำให้ยังมีปัญหาการเข้าถึงสิทธิบริการของภาครัฐของกลุ่มเหล่านี้ รวมทั้งรัฐมีนโยบายส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กำหนดให้มีสิทธิของชุมชนท้องถิ่น แต่การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่นยังขาดการผลักดัน

5. ตำแหน่งการเมืองท้องถิ่นทุกระดับที่มีวาระแต่ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องโดยตลอด ทำให้เกิดการสร้างฐานอำนาจ พวกพ้อง การเมืองเป็นระบบ “ครอบครัว” การเมืองระบบอุปถัมภ์ การโกงการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียง ระบบประชานิยม เจ้าหน้าที่ด้านการปกครองบางกลุ่มขาดคุณธรรม-จริยธรรม นักการเมืองท้องถิ่นบางส่วนขาดความรู้ มุ่งหวังเพียงผลประโยชน์ เข้ามาปกครองท้องถิ่นและใช้ระบบอุปถัมภ์ ขาดจิตสำนึก

ที่ดีและพฤติกรรมไม่เหมาะสม การเมืองมีการแบ่งพรรคพวก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่เป็นต้นแบบที่ดี ไม่มีจรรยาบรรณของนักการเมือง ใช้ความรุนแรง ทำให้เยาวชนทำตาม การเมืองทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชุมชน

6. ระบบราชการยังมีปัญหาอุปสรรค เนื่องจากการรับสินบนของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยในทุกระดับ โดยใช้สื่อของรัฐอย่างเหมาะสม

2. ส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกให้ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง และทุกภาคส่วนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและจริยธรรมผ่านสื่อต่างๆ และสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา

3. ส่งเสริมการใช้มาตรการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้บริหารหน่วยงานราชการ และทุกภาคส่วน และส่งเสริมให้ภาครัฐมีการนำประมวลจริยธรรมมาใช้อย่างจริงจัง

4. ส่งเสริมมาตรการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันและความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางสังคมและความไม่สงบทางการเมืองที่ผ่านมา รวมทั้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

5. ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประกันว่าทุกฝ่ายจะได้รับความยุติธรรม รวมถึงประกันการให้ความสำคัญลำดับต้นกับการสร้างความปรองดอง ตลอดจนดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดต่อการดำเนินการตามแผนแม่บทการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยเพื่อนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

6. ปกป้องคุ้มครองเสรีภาพประชาชนที่อาจถูกละเมิดในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสงบ และเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้สะดวกขึ้น

7. กำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพให้ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐ และนักการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม และป้องกันปัญหาอุปสรรคในทุกระดับ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอิสระอย่างเข้มงวด ตลอดจนส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม

แม้ว่าประเทศไทยจะมีทั้งกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และองค์กรด้านงานยุติธรรมอีกหลายๆ องค์กรที่ทำหน้าที่พิทักษ์ความยุติธรรม รวมทั้งโครงการด้านกระบวนการยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือ ปกป้อง ค้ำครองสิทธิแก่ผู้ต้องหา ผู้เสียหายในคดี และพยาน อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมยังเผชิญกับความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งการที่บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าถึง และมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนได้รับการช่วยเหลือจากรัฐทางกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยไม่ถูกล่วงละเมิด และได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างรวดเร็ว ทัวถึง และเป็นธรรม

นอกจากนี้กฎหมายอาญาของไทยมีการกำหนดโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดสำหรับ ผู้ก่ออาชญากรรมร้ายแรง/คดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งตามหลักปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว ถือว่าการประหารชีวิตเป็นการขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในเรื่องสิทธิของการมีชีวิตอยู่ และมากกว่า 2 ใน 3 ของ ประเทศต่าง ๆ ในโลก รวมกว่า 140 ประเทศ ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและ ในทางปฏิบัติแล้ว ด้วยเห็นว่าการยุติการประหารชีวิตมิได้เป็นการยกเลิกหรือสนับสนุนให้คนกระทำความผิด ไม่รับโทษ แต่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุสมผล เป็นการลงโทษที่โหดร้าย ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ อีกทั้งสภาพความเป็นจริงแล้ว ยังคงมีความเสี่ยงที่จะประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์จากการจับผิดตัวหรือตัดสิน ผิดพลาด เนื่องจากนักโทษประหารส่วนใหญ่เป็นคนจนและด้อยโอกาสในการต่อสู้ให้ชนะคดี อีกทั้งการประหาร ชีวิตไม่ได้เป็นแนวทางที่ช่วยยับยั้งการเกิดอาชญากรรมในสังคมหรือทำให้คนเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดได้จริง

สภาพปัญหา

1. รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และ ทัวถึง รวมทั้งมีการปฏิบัติที่เหมาะสมโดยให้ค่านึงสิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดี สิทธิผู้ต้องหา และแม้ว่า นโยบายรัฐมีโครงการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา พยาน และเหยื่ออาชญากรรม อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น คนจน ผู้ใช้แรงงาน ผู้ต้องหา ผู้เสียหายในคดีบางส่วน ยังประสบปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ทั้งปัญหาในชั้นตำรวจ อัยการ และศาล

2. แม้ว่ารัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้เสียหายและผู้เสียหายในคดีมีสิทธิได้รับการความคุ้มครอง และความ ช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ แต่ยังไม่มีความไม่เสมอภาคในการช่วยเหลือตามกฎหมายกับประชาชน การเลือกปฏิบัติ ปัญหาสองมาตรฐาน เนื่องจากการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หย่อนยานในการปฏิบัติหน้าที่ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมไม่เท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติกับกลุ่มผู้ต้องหา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ ยังมีสถิติการร้องเรียนผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งบางส่วนเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงขั้นตอนและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ประชาชน ขาดความรู้เรื่องกฎหมาย สิทธิในการรับรู้และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนยังน้อย ประชาชน ไม่เชื่อมั่นและขาดความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งกฎหมายในกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งการขาดความรู้ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่รัฐจัดให้เช่น การจัดหาทนาย คุณภาพของทนายกับ การให้บริการเพราะได้ค่าตอบแทนน้อย

4. การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง หย่อนยานในทางปฏิบัติ ภาครัฐไม่สามารถอำนวยความสะดวก และการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เจ้าหน้าที่บางส่วนมีการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

5. ยังพบความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเกิดจากการจับผิดตัวหรือตัดสินผิดพลาด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต เพื่อสานต่อวัตถุประสงค์ในการยกระดับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

(1.1) เผยแพร่ให้ความรู้ด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และประชาชน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในการมีชีวิตซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

(1.2) พยายามดำเนินการเพื่อประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการทันที และสนับสนุนมติพักการใช้โทษประหารชีวิตของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ โดยมีเจตจำนงที่จะออกกฎหมายให้เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด ปี 2557

(1.3) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามข้อบทที่ 6 วรรคสอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง การก่อการร้าย ภายในปี 2560 (จากข้อมูลเบื้องต้น กฎหมายไทยที่ยังคงมีบทลงโทษประหารชีวิต มีทั้งหมด 55 ฐานความผิด)

(1.4) ลงนามและให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเรื่องมุงยกลูกโทษประหารชีวิต ภายในปี 2561

(1.5) สร้างเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อรองรับนักโทษประเภทคดีอุกฉกรรจ์

2. ส่งเสริมความรู้และการเข้าถึงสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรมของประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ คนพิการ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งในเรื่องของความรู้เรื่องกฎหมาย สิทธิในการรับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ รวมทั้งเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทย และส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการ ให้ประชาชนเข้าถึงบริการด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และเป็นธรรมกับประชาชนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ

3. มุ่งเน้นการพัฒนาหลักจริยธรรมของบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ บุคลากร ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย ส่งเสริมการทำงานด้านกระบวนการยุติธรรมที่ยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) ส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานด้านกระบวนการยุติธรรมในทุกระดับและทุกระดับการปฏิบัติงาน และส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น โดยผลักดันเรื่องดังกล่าวให้ออกเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมการปฏิรูประบบยุติธรรมเพื่อประกันการปฏิบัติต่อพลเรือนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาระบบตุลาการอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันการเคารพและคุ้มครองสิทธิของพลเรือน คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม และเพื่อประกันธรรมาภิบาลและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อประชาชนทุกชนชั้นในสังคม

4. รัฐควรสร้างมาตรการให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเร่งรัดการดำเนินคดีและการปฏิบัติตามคำสั่งศาลให้สิ้นสุดโดยรวดเร็วที่สุด โดยเพิ่มเติมอัตราค่าล้างของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม
5. มุ่งเน้นการผลักดันให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การแจ้งเบาะแสการประพฤตินอกรอบของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งให้ความคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแส
6. ส่งเสริมให้มีหลักประกันให้มีการสอบสวนอย่างเต็มที่ทุกข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำโดยมิชอบ โดยเจ้าหน้าที่ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ตลอดจนสร้างความปรองดองระหว่างทุกชนชั้นในสังคมรวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตย นิติธรรม และขันติธรรม เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพทางการเมืองและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
7. สอบสวนข้อกล่าวหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทุกฝ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และดำเนินการทันทีเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยเพื่อนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง
8. ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขสถานการณ์การค้ามนุษย์ ซึ่งนับเกินกว่าขอบเขตพรมแดนของไทยโดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดและปราบปรามการค้ามนุษย์
9. ควรกำหนดคำนิยามของ “การทรมาน” ในประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งการออกกฎหมายให้การทรมานเป็นความผิดอาญา และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งลงนามและให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ และปรับปรุงกลไกการตรวจสอบข้อร้องเรียนเรื่องการทรมานภายในประเทศให้เป็นกลางและเป็นอิสระ ภายในปี 2561
10. ศึกษาความเป็นไปได้ในการให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญ โดยถูกบังคับ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร
11. ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และมาตรการการลงโทษในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการลงโทษและให้ความสำคัญกับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
12. สร้างระบบกลไก กระบวนการจำแนกประเภท กระบวนการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู กระบวนติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เพื่อให้กระบวนการช่วยเหลือผู้ที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
13. สร้างระบบกลไกเชื่อมโยงส่งต่อ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการบริการทางกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ
14. รัฐควรจัดเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็นเพื่อชดใช้เงินให้กับคู่กรณี ที่ชนะคดีในคดีที่ศาลมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้เงินได้โดยตรง เพื่อแก้ปัญหาการที่หน่วยงานทางปกครองประวิงเวลาชดใช้เงินหรือการไม่สามารถชดใช้เงินได้ในเวลาอันควร ซึ่งจะเป็นการช่วยเยียวยาความเดือนร้อนให้กับคู่กรณีให้เร็วยิ่งขึ้น
15. เปลี่ยนแปลงการทำงานของหน่วยงานยุติธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง เช่น การใช้แนวทาง Community Policing

แผนสิทธิมนุษยชนด้านความมั่นคงทางสังคม

ความมั่นคงทางสังคม (Social security) ในที่นี้มีความหมายค่อนข้างกว้าง โดยรวมถึงหลักประกันในคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีคุณภาพและพร้อมรับต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสวัสดิการที่จัดให้โดยรัฐเท่านั้น หากยังรวมถึงแนวทาง ค่านิยม และระบบการคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือคนในสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเมื่อเจ็บป่วย พิกการ ว่างาน หรือชราภาพ ทั้งนี้ ในปัจจุบันระบบคุ้มครองทางสังคมของประเทศได้มีการพัฒนาไปอย่างก้าวหน้า ครอบคลุมกลุ่มผู้ซึ่งมีความเปราะบางหลายกลุ่ม อาทิ เด็กและสตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ เป็นต้น โดยยังมีประเด็นท้าทายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความทั่วถึงในการคุ้มครองดูแลและการเข้าถึงสวัสดิการ และความยั่งยืนในเชิงการคลังของนโยบายและโครงการ

สภาพปัญหา

1. ประเทศไทยมีสัดส่วนแรงงานนอกระบบสูง ซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน อีกทั้งแรงงานนอกระบบจำนวนมากไม่มีนายจ้าง จึงยากที่จะจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคม
2. งบประมาณเพื่อรองรับนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคมส่วนใหญ่มาจากภาษี ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการให้กลุ่มวัยทำงานแบกรับภาระกลุ่มผู้สูงอายุ (Pay-as-you-go) นโยบายดังกล่าวอาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่น ประเทศไทย เนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สวนทางกับจำนวนประชากรวัยแรงงานที่ลดลง
3. ระบบการคุ้มครองทางสังคมที่เป็นทางการ อาจส่งผลกระทบต่อระบบคุ้มครองทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ความสัมพันธ์และความเอื้อเฟื้อระหว่างบุคคลในครอบครัวหรือชุมชน ซึ่งเป็นระบบที่มีอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ประเด็นท้าทายที่สำคัญ จึงได้แก่ การออกแบบระบบคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นทางการ ที่ช่วยเสริม มากกว่าการแทนที่ระบบอย่างไม่เป็นทางการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะมีข้อดีคือ เป็นการแบ่งเบาภาระทางการคลังของประเทศ พร้อมกันการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างคนระหว่างรุ่น
4. กลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมยังคงถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ไร้ถิ่น ก็ยังถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมในหลายๆ เรื่อง ซึ่งต้องมีการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่กลุ่มเหล่านี้เป็นการเฉพาะ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ตามมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

กำหนดแนวนโยบายในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- (1) กลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง (2) กลุ่มผู้พันโทษ (3) กลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (4) กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย (5) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (6) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (7) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา (8) กลุ่มเกษตรกร (9) กลุ่มผู้สูงอายุ (10) กลุ่มเด็กและเยาวชน (11) กลุ่มสตรี (12) กลุ่มคนพิการ (13) กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ (14) กลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง (15) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 ได้ให้คำนิยาม “ผู้ต้องหา” ว่าหมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล “จำเลย” หมายความว่าบุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้ว โดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด พระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยาม ว่า “ผู้ต้องขัง” หมายความว่ารวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก “นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายความว่ารวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ขอปรับด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

“คนต้องขัง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง “คนฝาก” หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น โดยไม่มีหมายอาญา พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 มาตรา 3 ให้คำนิยามว่า “ผู้ต้องกักขัง” หมายความว่า ผู้ที่ถูกกักขังตามหมายกักขังของศาล

ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อ 5 ข้อ 9 ข้อ 11 ได้ระบุถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง ดังนี้

ข้อ 5 บุคคลจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติ หรือลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือหยามเกียรติมิได้

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกักขัง หรือเนรเทศโดยพลการมิได้

ข้อ 11 (1) บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ในการพิจารณาโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี ฯลฯ

ส่วนในมาตรา 6 แห่งอนุสัญญาเดียวกันได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมไว้ในลักษณะเดียวกับที่ ICCPR มาตรา 14 บัญญัติไว้เช่นกัน เช่น การที่บุคคลมีสิทธิที่ได้รับการพิจารณาคดีอาญาอย่างเป็นธรรมภายในเวลาที่เหมาะสม โดยศาลที่เป็นกลางและเป็นอิสระซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมาย หลักการให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกจับเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้รับการบัญญัติไว้เช่นกัน

นอกจากนี้ตามหลักมาตรฐานสากล สหประชาชาติได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ต้องหาไว้หลายประการ ตามที่กำหนดไว้ใน Universal Declaration of Human Rights ค.ศ.1948 ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศยอมรับสิทธิของผู้ต้องหาไว้เป็นการเฉพาะใน International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ตามข้อมติการประชุมสหประชาชาติ ที่ 2200 (XXI) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.1966 มาตรา 14 มีสาระสำคัญ คือ

ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันทางกฎหมายต่อหน้าศาลและองค์กรตัดสินข้อพิพาท ในการฟ้องร้องและพิพากษาคดีทางอาญา ทุกคนจะต้องได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมในพิจารณาคดีที่ยุติธรรม โดยองค์กรศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลางตามกฎหมาย การพิจารณาคดีในทางลับ จะกระทำได้เพียงจำกัดในเหตุผลทางศีลธรรมจรรยา ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยของรัฐเท่านั้น รวมถึงเพื่อคุ้มครองประโยชน์

ของเอกชนที่จำเป็นอย่างยิ่งยวด หรือเพื่อประโยชน์ในการรักษาความบริสุทธิ์ยุติธรรมของกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง แต่จะต้องตีพิมพ์คำพิพากษาเผยแพร่ต่อสาธารณะเว้นแต่ในคดีเด็กและเยาวชน

ผู้ที่ถูกฟ้องในคดีอาญาจะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขาได้กระทำความผิดจริง

เพื่อเป็นหลักประกันในคดีอาญา ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิดังต่อไปนี้

สิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งพฤติการณ์ที่ถูกกล่าวหาในภาษาที่ผู้ต้องหาสามารถเข้าใจได้

สิทธิที่จะมีเวลาเพียงพอ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการเตรียมการต่อสู้ข้อกล่าวหาและการปรึกษาหารือกับทนายความโดยเจตจำนงของผู้ต้องหาเอง

สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็ว ไม่มีการหน่วงรั้งให้ซ้ำผิดปกติ

สิทธิที่จะแสดงพยานหลักฐานเพื่อต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยทนายความของเขา และสิทธิที่ได้รับการแจ้งว่า ถ้าเขาไม่มีทนายความ เขามีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดหาทนายความให้ และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมแล้ว รัฐจะออกค่าใช้จ่ายสำหรับการแต่งตั้งทนายความดังกล่าว หากเขาไม่มีความสามารถในการจ้างทนายความเอง

สิทธิที่จะตรวจสอบหรือซักค้านพยานโจทก์ และสิทธิที่สังเกตการณ์และซักค้านพยานใด ๆ ในคดีภายใต้สถานการณ์อย่างเดียวกัน

สิทธิที่จะมีล่ามแปลโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ถ้าเขาไม่สามารถเข้าใจภาษาที่ใช้ในการพิจารณาในศาลได้

สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นประจักษ์หรือปรักปรำตนเอง หรือให้รับสารภาพในความผิดที่ถูกกล่าวหา

ในคดีที่ผู้กระทำผิดเป็นเด็กและเยาวชน ให้นำปัจจัยเรื่องอายุและการฟื้นฟูความประพฤติมาพิจารณาแทนการลงโทษทางอาญา

บุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ มีสิทธิที่อุทธรณ์ต่อศาลสูงขึ้นไป

บุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ แต่ต่อมาภายหลังศาลสูงได้พิพากษายกฟ้อง หรือค้นพบพยานหลักฐานใหม่ว่าเขาไม่ได้กระทำความผิด ย่อมมีสิทธิในการขอใช้สำหรับความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว เว้นแต่ความผิดพลาดดังกล่าวเกิดจากตัวผู้ต้องหาตัวเอง

บุคคลไม่สามารถถูกพิจารณาพิพากษาหรือลงโทษซ้ำได้สำหรับความผิดอย่างเดียวกันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษหรือยกฟ้องไปแล้ว

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนี้

1. สิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา 4)
2. การใช้อำนาจรัฐต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (มาตรา 26)
3. ห้ามการทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม (มาตรา 32 วรรคสอง)

4. บุคคลมีสิทธิที่จะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 39)
 5. การจับกุมหรือคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่ง หรือมีหมายศาล (มาตรา 32 วรรคสาม)
 6. ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ความผิดภายหลัง (มาตรา 39 วรรคสอง)
 7. ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (มาตรา 40 (4))
 8. ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ (มาตรา 40 (5))
 9. ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (มาตรา 40 (7))
- ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระบุดังนี้
- สิทธิที่จะมีทนายความของผู้ถูกจับและผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัว ระบุในมาตรา 7/1
- พนักงานสอบสวนมีหน้าที่จัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา ระบุในมาตรา 134/1 (ศาลมีหน้าที่จัดหาทนายให้จำเลย ระบุในมาตรา 173)
- พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิที่จะมีทนายความและสิทธิที่จะไม่พูด ระบุในมาตรา 134/4

สภาพปัญหา

1. ปัญหาผู้ต้องหาถูกรุมทำร้ายขณะนำตัวไปประกอบการจัดทำแผนเพื่อรับสารภาพ ยังปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะคดีที่เป็นที่รู้จักทั่วไป การเผยแพร่ข้อมูลการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบการจัดทำแผนรับสารภาพออกไป จึงเพิ่มโอกาสให้เกิดเหตุการณ์รุมทำร้ายได้มากขึ้น อีกทั้งการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพโดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งไม่เหมาะสมทั้งต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อผู้เสียหายและครอบครัวญาติพี่น้อง รวมถึงการเผยแพร่ภาพผู้ต้องหาหรือจำเลยออกมาปรากฏต่อหน้าสาธารณชนทางสื่อสารมวลชน โดยมิได้มีความสมัครใจ ประเด็นดังกล่าวได้ถูกร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อหาทางออกร่วมกัน
2. ปัญหาสภาพแวดล้อมในห้องขังและสวัสดิการสำหรับนักโทษหญิง โดยเฉพาะนักโทษหญิงที่ตั้งครรภ์ ต้องปรับปรุงเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ เช่น การจัดสวัสดิการเรื่องผ้าอนามัยสำหรับนักโทษหญิงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดสถานที่และบริการสำหรับหญิงมีครรภ์เพื่อคุณภาพที่ดีของเด็กในครรภ์
3. จำนวนเรือนจำค่อนข้างมีความแออัด ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวจะถูกส่งไปควบคุมในเรือนจำ จำนวนเรือนจำที่มีจำนวนและสภาพพื้นที่ที่จำกัด มีความแออัด

4. ในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในชั้นศาล หากมีความล่าช้าในขั้นตอนเหล่านั้่นย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหา/จำเลย ซึ่งจะต้องมีสภาพเป็นผู้ต้องขัง อาจต้องประสบปัญหาทุกข์ทรมาน เจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

5. ปัจจุบันการจัดทนายความของรัฐให้กับผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เว้นแต่ผู้ต้องหาจะจัดหาเอง แม้ว่าสิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหา ก่อนสอบคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องสอบถามผู้ต้องหาและจัดหาทนายความให้ เว้นแต่จำเป็นเร่งด่วน ให้สอบสวนได้โดยไม่ต้องรอทนายความ วิธีการจัดทำให้ทำตามกฎกระทรวงยุติธรรม ปี พ.ศ. 2549 และทนายความมีสิทธิได้รับเงินตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมปี พ.ศ. 2550 กำหนดคดีโทษประหารชีวิตและคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ถ้าไม่มีทนายความ พนักงานสอบสวนต้องจัดให้ คดีอื่นที่มีโทษจำคุก ถ้าไม่มีทนายความและผู้ต้องหาร้องขอ จึงจัดให้ ถ้าผู้ต้องหาจะหาทนายความเองหรือไม่ต้องการทนายความ ก็ไม่ต้องจัดหาให้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสภาพเรือนจำและสถานที่ควบคุมดูแลรวมถึงการขยายสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่จำเป็น เพิ่มเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการเข้าถึง การดูแลด้านการรักษาพยาบาล และการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่อผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง

2. ส่งเสริมการมีทนายให้ความช่วยเหลือแก่จำเลยทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา โดยรัฐจะต้องจัดให้มีทนายความในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการต่อสู้คดีแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา เพื่อเป็นหลักประกันการรักษาประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ทั้งนี้เพราะรัฐจะต้องบริหารกระบวนการยุติธรรมให้มีความยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยึดถือของประชาชน

3. พัฒนาระบบการประเมินคัดกรอง จำแนก และส่งต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งพัฒนาระบบการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีความสอดคล้องกับลักษณะปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนพัฒนารูปแบบของระบบการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนรายบุคคลภายหลังการปล่อยตัวที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมสำคัญในการดำเนินการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนในครอบครัวและชุมชนของตน ภายใต้การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

4. ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งในด้านการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และการทำแผนประทุษกรรมประกอบการรับสารภาพ โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความชอบธรรมอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการหาวิธีการทดแทนในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปยังที่เกิดเหตุหรือจัดทำแผนประทุษกรรม และออกกฎหมายให้การทรมานเป็นความผิดอาญา

5. ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ไม่ควรถูกควบคุมในเรือนจำ และควรแสวงหาแนวทางหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการติดตามควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย และส่งเสริมให้มีการประกันตัวทุกคดี ส่งเสริมการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเพื่อ

ดูแลครอบครัวและทำมาหากินได้ แต่ให้ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพบางส่วนแทนการส่งผู้กระทำผิดทั้งหมดเข้าเรือนจำ

6. ส่งเสริมการปฏิรูประบบการปฏิบัติต่อเด็กและสตรีในกระบวนการยุติธรรมอย่างเหมาะสม การสร้างหลักประกันให้มีการแยกเด็กที่กระทำผิดออกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ และพิจารณาการพัฒนาระบบการลงโทษทางเลือกเพื่อลดจำนวนสตรีและเด็กในสถานควบคุมตัวอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (ข้อกำหนดกรุงเทพ)

7. ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยกเลิกการใช้เครื่องพันธนาการและการลงโทษผู้ต้องขังที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ

8. เผยแพร่ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นงานราชทัณฑ์เพื่อการฟื้นฟูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และคำนึงถึงศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง

9. สร้างหลักประกันและแนวปฏิบัติเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้ต้องขังให้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่จำเพาะเจาะจงทั้งหญิงและชาย เช่น อนามัยแม่และเด็ก ผู้ต้องหาและผู้ต้องขังที่เป็นบุคคลข้ามเพศจะต้องอยู่บนหลักการสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงสภาพความต้องการที่จำเพาะเจาะจง โดยไม่นำสถานภาพการเป็นนักโทษมาเป็นเงื่อนไขไม่ได้รับการดูแลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์

10. การให้ผู้ต้องขังได้เข้ารับการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป

11. ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาจิตใจทางด้านธรรมาภิบาลวิถีศาสนาแก่ผู้ต้องขัง ให้องค์กรทางศาสนา เช่นองค์กรพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์เสนอแนวคิด

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้พันโทษ

"ผู้พันโทษ" หมายถึง บุคคลที่พ้นจากสภาพการเป็นผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขังเด็ก หรือเยาวชนที่พ้นจากการควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก โดยข้อเท็จจริงก็คือ "ประชาชน" ที่มีประวัติเคยกระทำผิด ต้องถูกแยกออกจากสังคมไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ขาดการติดต่อกับสังคมภายนอกชั่วคราว บางคนถูกควบคุมเป็นระยะเวลายาวนาน บางคนระยะเวลาสั้น แล้วแต่กรณีความผิด¹

สภาพปัญหา

1. ผู้พันโทษเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวต่อการถูกละเมิดสิทธิกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากสถานะของผู้พันโทษเมื่ออยู่ระหว่างการถูกคุมขังต้องมีสภาพแวดล้อมตกอยู่ท่ามกลางผู้ที่ต้องโทษ ผู้ต้องขังในเรือนจำ และเมื่อผู้พันโทษออกมาจากกลุ่มนี้มักถูกกีดกันจากสังคม อาจขาดการยอมรับการกลับเข้าสู่สังคม ดังนั้นส่งผลต่อผู้พันโทษในการหาทางออกให้กับตนเอง อาจถูกจำกัดสิทธิบางอย่าง การต้องปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมอีกครั้ง ทั้งในการแสวงหาอาชีพ

2. การหวนกลับไปทำความผิดซ้ำของผู้พันโทษ แม้ว่ารัฐมีมาตรการช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้พันโทษ แต่การติดตามหลังปล่อยยังขาดประสิทธิภาพ

3. การหวนกลับไปทำความผิดซ้ำของผู้พันโทษ แม้ว่ารัฐมีมาตรการช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้พันโทษ แต่การบูรณาการในการสงเคราะห์หลังปล่อยและการดูแลช่วยเหลือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชนยังขาดประสิทธิภาพ ควรมีหน่วยงานเฉพาะติดตามสอดส่องพฤติกรรมผู้พันโทษ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. รัฐควรส่งเสริมมาตรการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครองแก่ผู้พันโทษ เพราะเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดเป็นกลุ่มเสี่ยงของสังคม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้พันโทษหวนไปกระทำผิดซ้ำสู่พฤติกรรมเดิมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมขึ้นอีก ปรับแก้ไขการรับบุคคลเข้าทำงานโดยการยอมรับบุคคลที่เคยต้องโทษเข้าทำงานอย่างจริงจัง

2. ส่งเสริมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้พันโทษ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตก่อนออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้โดยลำพัง

3. รัฐจะต้องส่งเสริม สนับสนุนมาตรการ โครงการทั้งในด้านการศึกษา การอบรมฝึกหัดวิชาชีพ และการจัดหางานให้แก่ผู้พันโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ควรมีการรองรับทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มที่พ้นโทษ รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนอาชีพเพื่อสนับสนุนให้ประกอบอาชีพที่อิสระ

4. รัฐควรมีมาตรการทางด้านกฎหมายรองรับการปฏิบัติต่อผู้พันโทษ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความคุ้มครองสวัสดิการผู้พันโทษ การป้องกันมิให้ผู้พันโทษหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ควรดำเนินการต่อผู้พันโทษทั้งสองด้าน คือการให้โอกาสในสังคมและการปกป้องสุจริตชนจากความเสี่ยงที่จะถูกผู้พันโทษละเมิดในทางใดๆ

¹ อ้างอิงจากเอกสารนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน

5. ส่งเสริมการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้พันโทช เพื่อการติดตามหลังปล่อย การคอยสอดส่อง ดูแล บุคคลเหล่านี้หลังปล่อยอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรประสานงานร่วมกันในการจัดตั้งระบบเครือข่ายข้อมูลร่วมกันด้านผู้พันโทช เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการดูแลผู้พันโทชของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. รัฐควรมีมาตรการรองรับการเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือของผู้พันโทช ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พันโทชสามารถได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุด

7. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ติดตามและประเมินผลผู้พันโทชที่ได้รับการปล่อยตัว และควรมีการจัดตั้งศูนย์ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พันโทช

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ก่อนปี พ.ศ. 2545 มีการนำระบบบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษมาใช้เพียงสองระบบ คือ ระบบต้องโทษและระบบสมัครใจ ต่อมานับตั้งแต่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 และได้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2546 เป็นต้นมา ซึ่งเจตนารมณ์หลักของพระราชบัญญัติฟื้นฟูฯ คือการปฏิบัติต่อผู้เสพยาเสพติดเหมือนผู้ป่วย ไม่ใช่อาชญากร และให้ผู้ต้องหาเข้าบำบัดรักษาอย่างน้อยหกเดือนแต่ไม่เกินสามปี โดยไม่ต้องรับโทษ โดยการนำหลักการชะลอการฟ้องมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญา แต่ผู้นั้นต้องไม่เป็นผู้ต้องหา หรืออยู่ระหว่างดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น และในกรณีเป็นผู้ต้องหาเสพยาเสพติดต้องเป็นผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายจำนวนเล็กน้อย ตามเกณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง โดยกรมคุมประพฤติ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นหน่วยงานหลักในการนำนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ไปดำเนินการ (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด นิตยา สำเร็จผล และ มณี อากานันท์กุล, 2548)

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยกำหนดรูปแบบการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพออกเป็นสี่รูปแบบหลักๆ คือ (1) การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (Fast Model) (2) การบำบัดแบบผู้ป่วยนอกตามรูปแบบกาย จิต สังคมบำบัด (Matrix Program) (3) การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบจิราสา เป็นรูปแบบที่นำวิธีการที่ใช้ได้ผลในต่างประเทศมาปรับใช้กับสังคมไทย (4) ชุมชนบำบัด (Therapeutic Community: TC) (กรมคุมประพฤติ, 2546)

สำหรับหน่วยงานที่รองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กรมคุมประพฤติมีสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศรองรับงานด้านยาเสพติดและยังมีหน่วยงานสนับสนุนที่รองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน โดยหน่วยงานเหล่านั้นมี ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมตัว การควบคุมตัวระหว่างตรวจพิสูจน์ และสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (กรมคุมประพฤติ, 2546)

สภาพปัญหา

1. ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่ไม่ได้รับการประกันตัวระหว่างการตรวจพิสูจน์และต้องอยู่ภายในเรือนจำอย่างไม่สมควร โดยเฉพาะหากเป็นเด็กและเยาวชนต้องถูกส่งเข้าไปควบคุมตัวที่สถานควบคุมตัวเพื่อการตรวจพิสูจน์ จึงเป็นการไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กหรือแม่แต่ผู้ใหญ่ที่ต้องไปถูกกักขังรวมกัน

2. ขาดการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้านอาชีพ และมีปัญหาการกลับมาใช้ชีวิตคืนสู่สังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีมาตรการด้านการฝึกอาชีพ รวมทั้งมีการติดตามสอดส่องดูแลในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ผ่านการบำบัดยาเสพติด
2. ควรเสริมสร้างระบบการสงเคราะห์หลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจนและมีศักยภาพ เพื่อทำหน้าที่สอดส่อง ติดตาม ให้ความช่วยเหลือ และปรึกษาแนะนำ เพื่อเสริมสร้างโอกาสการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน
3. จัดทำระบบการติดตามหลังปล่อย โดยกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบสอดส่องติดตาม ช่วยเหลือกลุ่มนี้ให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข
4. ควรจัดให้มีสถานตรวจพิสูจน์ผู้เสพยาเสพติด ที่ถูกจับกุมตัวและอยู่ระหว่างรอการตรวจพิสูจน์ และให้มีสถานที่ดูแลผู้อยู่ระหว่างรอตรวจพิสูจน์ (กรณีไม่สามารถให้ประกันตัวจริงๆ) และจัดให้มีการแยกผู้ต้องหา คดียาเสพติดออกจากผู้ต้องหาทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมให้มีการสร้างสถานที่ตรวจพิสูจน์แยกจากเรือนจำโดยรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากร

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ให้นิยามศัพท์คำว่า “ผู้เสียหาย” ไว้ว่า หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 4,5,6 ในกฎหมายไทยมิได้มีการบัญญัตินิยามศัพท์คำว่า “เหยื่อ” หรือ “เหยื่ออาชญากรรม” แต่อย่างใด แต่มีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ คำว่า “ผู้เสียหาย” ซึ่งได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังกล่าว หรือพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ได้ให้ความหมายว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิดนั้น เป็นต้น ส่วนคำว่า “เหยื่ออาชญากรรม” หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ เหยื่อทางตรง คือ บุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องมาจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ผู้เสียชีวิตจากการกระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น และเหยื่ออาชญากรรมทางอ้อม (indirect Victim) คือ บุคคลที่สามซึ่งได้รับความเสียหายอันเป็นผลกระทบเนื่องมาจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ญาติของผู้เสียชีวิตจากการกระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น

การช่วยเหลือเหยื่อ/ผู้เสียหายในประเทศไทยใช้หลักสวัสดิการ คือ เป็นการให้การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือเยียวยาเบื้องต้นเพราะไม่สามารถช่วยเหลือด้วยเงินจำนวนมากๆ ได้ การช่วยเหลือผู้เสียหายแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีบาดเจ็บและกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ประเด็นสำคัญที่สุด คือ ผู้เสียหาย จะต้องไม่มีส่วนร่วมกับการทำความผิด อย่างไรก็ตามการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาของ *"คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา"* ส่วนกรณีเป็นจำเลยในคดีอาญามีเงื่อนไขว่า ศาลจะต้องได้รับการพิพากษาคดีถึงที่สุด ว่าจำเลยไม่เป็นผู้กระทำความผิดตามพ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ ส่วนกรณีศาลพิพากษายกฟ้อง เนื่องจากยกประโยชน์แห่งข้อสงสัยให้แก่จำเลย ก็จะไม่ได้รับค่าชดเชย เพราะถือว่ายังไม่บริสุทธิ์ผิดผ่องเพียงพอ

ในปี 1985 มีการประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ 7 ณ เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี โดยมีแถลงการณ์หลักการพื้นฐานเพื่อความยุติธรรมต่อเหยื่ออาชญากรรมและการบรรลุแก่อำนาจ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ เหยื่ออาชญากรรม ส่วนที่สองคือ เหยื่อจากการใช้กำลังประทุษร้าย และในแถลงการณ์เวียนนาว่าด้วยอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ค.ศ. 2000 ระบุให้ปี ค.ศ. 2002 เป็นปีที่ต้องทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อให้มีการปรับปรุงช่วยเหลือและเฝ้าระวังเหยื่อในด้านสิทธิและพิจารณาการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเหยื่อ รวมถึงนโยบายการคุ้มครองพยาน โดยความหมายของเหยื่อตามแถลงการณ์นี้จะหมายถึง บุคคลซึ่งได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากการกระทำหรือละเลยในด้านสิทธิมนุษยชน

สำหรับประเทศไทยเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แนวคิดในการให้ความช่วยเหลือพยานเริ่มมีการกำหนดค่าป่วยการ ค่าพาหนะ และค่าที่พักของบุคคลที่จะมาเป็นพยานในศาล โดยกฎหมายกำหนดค่าป่วยการไว้ในท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จวบจนกระทั่งมีบัญญัติในกฎหมายครั้งแรกในเรื่องสิทธิของเหยื่อและพยานในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 โดยใน

มาตรา 56 บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ในมาตรา 62 บัญญัติให้สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐเช่นกันในการให้รับผิดชอบจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานของรัฐ จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการออกพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เพื่อคุ้มครองเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางปกครองที่ผิดพลาด สำหรับจำเลยในคดีอาญานั้นต้องมีคำพิพากษาของศาลคดีถึงที่สุดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด จึงจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นว่าเป็นผู้กระทำผิด ฉะนั้น หากต่อมาศาลมีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยในคดีอาญาแล้ว จึงเกิดแนวคิดในการเยียวยาจำเลยดังกล่าวโดยมีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้นโดยให้สิทธิแก่เหยื่อสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอค่าชดเชยจากหน่วยงานของรัฐได้โดยไม่ต้องฟ้องร้องคดีต่อศาล แต่จำกัดสิทธิเฉพาะเหยื่อที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดของรัฐในบางฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น หากความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดในภาคเอกชน ผู้เสียหายต้องดำเนินการฟ้องร้องฐานะละเมิดด้วยวิธีการปกติด้วยตนเอง

ในฐานะพยานนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 244 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่เป็นพยานในคดีอาญาไว้ 3 ประการ คือ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม และสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ โดยมีสำนักงานคุ้มครองพยาน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งคุ้มครองบุคคลผู้ที่จะมาเป็นพยานและบุคคลผู้อยู่ใกล้ชิดพยาน เช่น ครอบครัวญาติพี่น้องของพยานให้ได้รับความคุ้มครองและให้อยู่ในสถานที่ปลอดภัยโดยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยมีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ (1) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย (2) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงกับพนักงานสืบสวนสอบสวน พนักงานอัยการ หรือเบิกความศาล (3) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหาย อันเนื่องมาจากการเป็นพยาน เช่น กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต (4) สิทธิที่จะได้รับค่าใช้จ่ายกรณีเข้าสู่มาตรการคุ้มครองพยาน ทั้งมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ

ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมไว้ กล่าวคือ

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยคำพิพากษา หรือคำสั่ง

(3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

หลักการดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ถือเป็นกฎหมายหลักในการรับรองสิทธิของเหยื่อและนอกเหนือจากนี้ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ให้สิทธิแก่เหยื่อ ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้กำหนดสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่อสรุปได้ดังนี้ (1) ร้องทุกข์ (2) เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ (3) เป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (4) ถอนฟ้องคดีอาญาหรือคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (5) ยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว รวมถึงให้สิทธิแก่บุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิเช่นเดียวกับผู้เสียหายด้วย ในมาตรา 3, 4, 5 และ 6 นอกจากนี้ยังบัญญัติสิทธิต่าง ๆ ของเหยื่ออีกมาก เช่น การขึ้นสูตรพลิกศพ การสอบสวนเด็ก โดยให้สิทธิมีผู้ปกครองอยู่ในระหว่างการสอบสวน และผู้แทนที่เป็นสหวิชาชีพเข้าร่วมรับฟังการสอบสวน การจัดหาสถานที่สอบสวนที่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหลักประกันสิทธิของเหยื่อที่มีมากขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้เหยื่อเกิดความไว้วางใจในระบบกระบวนการยุติธรรมของรัฐที่จะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากนี้แล้วสิทธิของผู้เสียหายยังมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด ซึ่งให้สิทธิแก่เหยื่อในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำให้ละเมิดและบุคคลที่กำหนดให้ต้องร่วมรับผิดชอบ เช่น นายจ้างของผู้กระทำละเมิด (มาตรา 425) บิดา มารดาของผู้กระทำละเมิด (มาตรา 429) ครู อาจารย์ ผู้ปกครองของผู้กระทำละเมิด (มาตรา 430) เป็นต้น

สำหรับกฎหมายอื่นที่บัญญัติเรื่องสิทธิของเหยื่อในปัจจุบันยังมีอีกหลายฉบับ กล่าวคือ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ได้ระบุผู้เสียหาย หมายความว่าผู้เสียหายจากการกระทำอันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรอยผิดปกติ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการดำเนินคดีอาญา พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งกล่าวถึงสิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับค่าตอบแทนในความผิดคดีอาญาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองตามที่กฎหมายกำหนด พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กล่าวถึงมาตรการในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญา

สภาพปัญหา

1. ปัญหาที่สำคัญที่เห็นจะเป็นเรื่องของการเข้าถึงความยุติธรรมของเหยื่อและพยานนั้นเป็นไปได้ยาก กระบวนการยุติธรรมซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้แกเหยื่อนั้นกลับกลายเป็นสิ่งที่ต้องจ่ายเงิน ความยุติธรรมจึงมีราคาแพงยากแก่การเข้าถึงได้ ในขณะที่เดียวกันเหยื่อและพยานมักไม่ได้รับความสนใจและความคุ้มครองจากสังคม หรือองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยกลับได้รับการปฏิบัติไม่ต่างจากเป็นวัตถุชิ้นหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินคดีอาญา ความเสียหายนี้สำหรับเหยื่ออาชญากรรมแล้ว หากเป็นคดีที่ไม่สามารถฟ้องเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้แล้ว ก็จะกลายเป็นภาระของเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีนี้ที่จะต้องเรียกร้องกันเอาเอง ถ้าเหยื่อเป็นผู้ยากไร้หรือยากจนก็มักประสบปัญหาในการฟ้องร้องคดีแพ่งเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ใช้เวลาที่ยาวนาน ทำให้เหยื่อนั้นกลายเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนของกระบวนการยุติธรรมในการที่จะต่อสู้กับระบบในกระบวนการยุติธรรมแต่เพียงลำพัง อีกทั้งสภาพปัญหาจากความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นผู้บริสุทธิ์และต้องได้รับผลร้ายจากการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ ในบางกรณีไม่อาจที่จะเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ เช่น การถูกข่มขืน เป็นต้น

2. ค่าเสียหายที่ศาลกำหนดให้เหยื่อในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของเหยื่อมากนัก ทำให้เหยื่ออาจไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาเท่าที่ควร

3. สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมของไทยมากขึ้น ยังคงจะต้องมีการนำมาปรับใช้ต่อไปเพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน คือ สิทธิของเหยื่อที่เป็นสตรีและได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศกับปัญหาเหยื่อเป็นคนพิการ ซึ่งในกรณีนี้เหยื่อมิใช่เด็กแล้วกฎหมายยังมีได้บัญญัติให้นำวิธีการสอบสวนและการดำเนินคดีในชั้นศาลของเด็กและเยาวชนมาใช้ จึงเกิดปัญหาที่เหยื่อไม่ยอมให้มีการดำเนินคดีแบบปกติ

4. ปัญหาการค้ามนุษย์ที่อาจมีประชากรต่างชาติบางกลุ่มตกเป็นเหยื่อทั้งโดยที่ถูกล่อลวงหรือถูกบังคับจากกลุ่มค้ามนุษย์ ด้วยวิธีการอันเป็นการคุกคามและกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของบุคคลดังกล่าว นอกจากนั้นในส่วนของผู้กระทำผิดยังมีพฤติการณ์ที่กระทำในรูปของการเตรียมสมคบกันเป็นขบวนการเชื่อมโยงทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมอีกด้วย สำหรับความยินยอมของผู้เสียหายที่เกิดจากการบังคับ ขู่เข็ญหรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรือด้วยการใช้สถานะความอ่อนแอต่อภัยของบุคคล หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้ความยินยอมของบุคคลหนึ่งผู้มีอำนาจควบคุมอีกบุคคลหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ยกเว้นความผิดฐาน “การค้ามนุษย์” จึงไม่เป็นการยินยอมที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่ใช่ความยินยอมของผู้เสียหายที่เป็นเหตุให้ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้ จึงเป็นความผิดค้ามนุษย์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พัฒนากลไกที่จะช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อ ผู้เสียหายจากอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและรอบด้าน ทั้งด้านการดำเนินคดีเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษที่รวดเร็ว เป็นธรรม การรักษาพยาบาลทั้งทางร่างกายและ

จิตใจ การชดเชยเยียวยาด้านการเงินให้แก่เหยื่อและครอบครัวผู้เสียหาย โดยคำนึงถึงสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ

2. รัฐควรส่งเสริมให้ศึกษากลไกหรือมาตรการต่างๆ ในการชดเชยช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อ โดยประสานเชื่อมโยงกับทางโรงพยาบาลหรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้การช่วยเหลือมากขึ้น

3. ส่งเสริมหลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและครอบครัวในการเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

4. รัฐควรมีมาตรการในการคุ้มครองประชาชนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

5. รัฐกำหนดให้มีมาตรการบางประการในการคุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ควรมีมาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และประกันว่าจะไม่มีการใช้มาตรการใด ๆ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มคนเหล่านี้

6. รัฐควรแก้ไขปัญหาเรื่องเหยื่ออาชญากรรม โดยควรนำหลักการสอบสวนและดำเนินคดีเด็กและเยาวชนมาใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดที่ผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นคนพิการ และการสอบปากคำผู้เสียหายในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ผู้เสียหายควรได้รับการสอบปากคำในห้องมิดชิด หากไม่มีผู้เสียหายควรมีสิทธิในการร้องขอได้

7. การพิจารณาค่าตอบแทนและค่าทดแทนและค่าชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญาที่เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องไม่นำประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมกับการกระทำผิดมาพิจารณาประกอบการให้ความช่วยเหลือหรือการจ่ายค่าชดเชย²

² ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ข้อ 12 รับรองสิทธิที่จะปราศจากความรุนแรงในทุกรูปแบบทั้งทางร่างกาย ทางเพศ อารมณ์และปัญญา

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

จากการที่ประเทศไทยได้รับรองปฏิญญาแห่งสหประชาชาติและจากรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติเมื่อปี 2553 พบว่า ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายในการชะลอและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ภายในปี 2553 และมีโอกาสสูงจะบรรลุเป้าหมายให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงภายในปี 2558 ที่สำคัญประเทศไทยได้มีการกำหนดแผนงานและยุทธศาสตร์รองรับปัญหาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2550-2554 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2555-2559 พร้อมทั้งจัดทำแผนติดตามและประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ระดับประเทศ พ.ศ.2555-2559 แผนปฏิบัติการเอดส์ชาติเพื่อรองรับแผนยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวในจังหวัดต่างๆ แผนแม่บทการแก้ปัญหาสาธารณสุขชายแดน พ.ศ. 2555-2559 เพื่อแก้ปัญหาการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของชุมชนชายแดน 33 จังหวัดของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งมีกำหนดนโยบายต่างๆ ได้แก่ นโยบาย/ยุทธศาสตร์อนามัยเจริญพันธุ์แห่งชาติของกระทรวงสาธารณสุข นโยบายกำหนดสิทธิประโยชน์ในการดูแลผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ในระบบหลักประกันสุขภาพฯ โดยปรับหลักเกณฑ์การเริ่มรักษาด้วยยาต้านไวรัสที่ระดับภูมิคุ้มกัน (CD4) จากเดิม 250 เป็น 350 เซลล์ต่อลบ.มล. และนโยบายการพัฒนาระบบบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคโดยเน้นโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เอดส์ วัณโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งการให้บริการสารเมทาโดนทดแทนแก่ผู้ติดยาเสพติดของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ตลอดจนมีการดำเนินการในด้านต่างๆ อาทิ การจัดตั้งกองทุนจัดการให้คำปรึกษาด้วยความสมัครใจ (VCT) โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การประกาศสิทธิของผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยทราบในการปกป้อง คุ้มครองตัวเองจากการเลือกปฏิบัติและละเมิดสิทธิ เช่น สิทธิในการได้รับบริการสุขภาพตามรัฐธรรมนูญ สิทธิในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตนเอง สิทธิในการปกปิดความลับ ฯลฯ ขององค์กรสภาวิชาชีพด้านสุขภาพ การออกนโยบายขยายการบริการครอบคลุมผู้ไม่มีสถานะบุคคลและแรงงานข้ามชาติและการประกาศประกันสุขภาพคนต่างด้าว พ.ศ.2556 ของกระทรวงสาธารณสุข นโยบายการลดอันตรายจากการใช้ยาและสารเสพติดของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ในปี พ.ศ.2553 และคำสั่งศูนย์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ ที่ 30/2555 การจัดให้มีมาตรการทางเลือก ประกอบด้วย การเบี่ยงเบนคดี การลดทอนความเป็นอาชญากรรม การลดอันตรายจากการใช้ยาและสารเสพติดอยู่ในยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในปี พ.ศ. 2553 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเอดส์ในสถานที่ทำงานของรัฐและเอกชน ประกอบด้วยมาตรฐานการบริหารจัดการเอดส์ในสถานประกอบการ (ASO THAILAND) ปี พ.ศ. 2548 และพัฒนามาเป็นแนวปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารเอดส์ในสถานที่ทำงาน พ.ศ. 2552 ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ และการมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขศึกษาเรื่องการประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวให้ครอบคลุมทั้งบุคคลที่ลงทะเบียนและไม่ลงทะเบียนโดยพิจารณาการรักษาด้วยยาต้านไวรัส (พิทยา จินาวัฒน์, มปป.) เป็นต้น

สภาพปัญหา

- ทัศนคติต่อผู้ติดเชื้อจากความรู้ไม่ถูกต้องกับทั้งไม่มีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับโรคเอดส์ว่าไม่ใช่จะติดกันง่าย ๆ แม้จะอยู่ร่วมกันนั้น ได้รับการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเข้าใจได้ระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามในการให้ผู้สมัครเข้าทำงานต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีและการตรวจเลือดก่อนที่จะเข้าทำงานหรือต้องการให้ผู้สมัครรู้ถึงสุขภาพของตัวเองว่าเป็นอย่างไร เป็นโรคอะไรบ้างหรือไม่ เพื่อที่จะได้ดูแลรักษาและป้องกันมิให้มีการแพร่เชื้อ ซึ่งถ้ามีการตรวจพบเชื้อเอชไอวี/เอดส์ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อ ซึ่งการตรวจเลือดก่อนเข้าทำงาน การตรวจสุขภาพประจำปี หรือการตรวจเอดส์หลังเข้าทำงาน หากมีการตรวจพบก็จะไม่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานหรือต้องออกจากงานในที่สุด จึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ในการทำงาน และถ้าหากมีการตรวจพบว่าผู้ใดเป็นเอดส์ ผู้นั้นก็อาจจะมิได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันเหมือนกับผู้อื่น
- ภายในเรือนจำ สถานพินิจเด็ก จะมีการตรวจผู้ต้องขังหรือผู้ถูกพินิจว่ามีการติดเอดส์หรือไม่ ถ้าติดก็จะมีการจัดให้ไปพักรวมอยู่ในสถานที่เดียวกัน จึงดูเป็นการแบ่งแยก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ส่งเสริมโครงการสร้างความเข้าใจด้านผู้ติดเชื้อเอดส์/เอชไอวี เพื่อลดการตีตราและเลือกการปฏิบัติ ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความเข้าใจเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและถูกวิธีกับการไม่แบ่งแยก การปฏิบัติต่อผู้ป่วยฯ เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติกับประชาชนทั่วไป
- ส่งเสริมการให้สวัสดิการทางสังคม และแก้กฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามการรับเข้าทำงาน โดยให้คำนึงถึงสิทธิของกลุ่มด้อยโอกาสและผู้ติดเชื้อ และทุกหน่วยงานห้ามใช้การติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์เป็นเหตุผลในการลิดรอนสิทธิ โอกาสความก้าวหน้า หรือให้ออกจากงาน
- พัฒนายาสำหรับผู้ป่วยให้มีราคาไม่แพง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงยาได้ง่าย
- ควรส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์เข้ารับการรักษาฟรีไม่ว่าในกรณีใดได้ทุกแห่ง
- ควรมีมาตรการจูงใจหรือพิจารณากำหนดกฎหมายลงโทษ เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ จากนายจ้าง สถานประกอบการ และสถานศึกษา
- ควรมีมาตรการบังคับให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรักษาความลับของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์
- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานควบคู่กับแผนยุทธศาสตร์เอดส์ชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งดูการทำงานลดอัตราการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ลดการตายจากเอดส์ และไม่มีการตีตราจากประเด็นเอชไอวี/เอดส์ ทั้งในส่วนในเรื่องสิทธิและการทำงานกับกลุ่มประชากรในภาวะอย่างยากลำบาก ซึ่งทั้งสองแผนมีการจัดกลุ่มบุคคลเพื่อให้การช่วยเหลือที่คล้ายคลึงกัน
- ส่งเสริมมาตรการในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์
- สร้างความเป็นเอกภาพกรณีการให้บริการผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการรับบริการและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันทั้ง 3 กองทุน (กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลข้าราชการ)

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

สิทธิของแรงงาน ประกอบด้วย สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองด้านแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 สิทธิตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 สิทธิตามพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 รวมทั้งการได้รับสวัสดิการตามกฎหมายที่ดี

สิทธิของผู้ใช้แรงงาน ประกอบด้วย สิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมและเพียงพอในการดำรงชีวิต สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี สิทธิในการรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรอง สิทธิการประกันสังคมของผู้ใช้แรงงาน สิทธิการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน สำหรับสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี พบว่า ผู้ใช้แรงงานต้องเสียชีวิตและทุพพลภาพจากการทำงานมีอัตราสูง เนื่องจากการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากหน่วยงานที่ดูแลมีบุคลากรไม่เพียงพอและงบประมาณมีจำนวนจำกัด การขาดนโยบายสาธารณสุขที่เกี่ยวกับการป้องกันสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการทำให้ขาดแคลนบุคลากรด้านการแพทย์เฉพาะสาขาอาชีวเวชศาสตร์และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ องค์กรผู้ใช้แรงงานและผู้ใช้แรงงานยังมีความตระหนักไม่เพียงพอเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน แม้ว่าพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มีผลใช้บังคับแล้ว

สิทธิการประกันสังคมของผู้ใช้แรงงานมี 7 ประเภทได้แก่ (1) การเจ็บป่วย ประสบอันตราย ที่ไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน (2) ทุพพลภาพ (3) เสียชีวิต (4) การคลอดบุตร (5) การสงเคราะห์บุตร (6) บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (7) การประกันการว่างงาน ซึ่งผู้ที่สามารถประกันสังคมได้ มีทั้งลูกจ้างหรือผู้มีงานประจำ ผู้ที่เคยทำงานประจำแต่ลาออก และผู้ที่ยอยู่นอกระบบแรงงาน เช่น พ่อค้าแม่ค้า เป็นต้น

ในส่วนสิทธิของผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน หมายถึง บุคคลที่รับงานจากผู้ว่าจ้าง ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลไม่ว่าโดยตรงหรือโดยผ่านคนกลางไปทำที่บ้านของ บุคคลนั้นหรือในสถานที่อื่นที่บุคคลนั้นเลือกเองที่ไม่ใช่สถานที่ทำงานของนายจ้าง และได้รับค่าตอบแทนจากการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนด โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ วัสดุหรือสิ่งของอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำงาน

นอกจากนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organisation – ILO) ซึ่งเป็นองค์การชำนาญพิเศษและเป็นองค์กรเดียวของสหประชาชาติ ที่รับผิดชอบดูแลด้านแรงงานของประเทศสมาชิก ซึ่งปัจจุบันมีประเทศสมาชิกรวมทั้งสิ้น 185 ประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2556) ได้มีแนวคิดที่จะกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้แรงงานเพื่อสนับสนุนให้ผู้ทำงานมีสิทธิตามระบอบประชาธิปไตยและมีความเป็นอยู่ที่ดีในประเทศสมาชิก โดยอนุสัญญาและข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศเป็นรูปแบบหนึ่งของตราสารระหว่างประเทศ ซึ่งกำหนดโดยที่ประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Conference) ประกอบด้วย ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง ปัจจุบันมีอนุสัญญา 189 ฉบับ และข้อเสนอแนะ 202 ฉบับ ข้อเสนอแนะเป็นมาตรฐานที่ไม่มีสภาพบังคับ

แต่เป็นข้อกำหนดที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวปฏิบัติได้ สำหรับอนุสัญญาเป็นมาตรฐานมีสภาพบังคับ โดยหากประเทศสมาชิกให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับใดแล้ว ประเทศนั้นจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด และต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับภายในประเทศให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในอนุสัญญาและมีการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ILO ได้กำหนดประเภทอนุสัญญาไว้ 3 ประเภท คือ

1. อนุสัญญาพื้นฐาน (Fundamental Conventions หรือ Core Conventions)) มี 8 ฉบับ ซึ่ง ILO พยายามผลักดันให้ประเทศสมาชิกให้สัตยาบัน ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ (ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 29 และฉบับที่ 105) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ (ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 100 และฉบับที่ 111) อนุสัญญาว่าด้วยการใช้แรงงานเด็ก (ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 138 และฉบับที่ 183) และอนุสัญญาว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคม (ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 87 และฉบับที่ 98)

2. อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของรัฐ (Governance Conventions หรือ Priority Conventions) มี 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 81 อนุสัญญาฉบับที่ 122 อนุสัญญาฉบับที่ 129 และอนุสัญญาฉบับที่ 144

3. อนุสัญญาด้านเทคนิค (Technical Conventions) ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่เหลือ 177 ฉบับ อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว พ.ศ. 2491 (ค.ศ.1948) มีหลักการสำคัญ คือ การให้คนงานและนายจ้างมีเสรีภาพในการจัดตั้งหรือเข้าร่วมในองค์กรที่ตนเองเลือกได้โดยมีความเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ทั้งนี้ เพื่อปกป้อง คุ้มครอง และรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

อนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) มีหลักการสำคัญ คือ การให้ความคุ้มครองลูกจ้างมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อลูกจ้าง หรือได้รับการกระทำอันไม่เป็นธรรม โดยคุ้มครองให้ปลอดจากการแทรกแซงซึ่งกันและกัน ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างและองค์การแรงงาน และส่งเสริมให้มีการเจรจาร่วมกันโดยสมัครใจ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับอนุสัญญาดังกล่าว ดังนี้

1. การจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาพื้นฐานที่ยังไม่ให้สัตยาบัน ตามธรรมนูญ ILO มาตรา 22 กำหนดให้ประเทศสมาชิกรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน แต่มีข้อยกเว้นสำหรับอนุสัญญาพื้นฐานทั้ง 8 ฉบับ รวมทั้งอนุสัญญาฉบับที่ 87 และฉบับที่ 98 ตาม “ปฏิญญา ILO ว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานและการติดตาม” ที่ต้องให้ประเทศสมาชิกที่ยังไม่ให้สัตยาบันอนุสัญญารวมทั้งประเทศไทยรายงานผลการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวทุกปี

2. การพิจารณาให้สัตยาบัน อนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98 เป็นอนุสัญญาที่องค์การแรงงานเรียกร้องให้รัฐบาลให้สัตยาบันมากที่สุดซึ่งเห็นได้จากการยื่นข้อเรียกร้องในวันแรงงานแห่งชาติทุกปี ในการนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานตามที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีเสนอ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภาความมั่นคง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ การประชุมดังกล่าวกำหนดจะจัดขึ้นในเดือนสิงหาคม 2556 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

สภาพปัญหา

1. รัฐบาลกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ วันละ 300 บาท และมีผลบังคับใช้ทั่วประเทศเมื่อมกราคม 2556 แต่ในทางปฏิบัติยังมีลูกจ้างที่ยังไม่ได้รับค่าจ้างตามที่กำหนด นอกจากนั้นการเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้เกิดการว่างงาน เนื่องจากการหลั่งไหลเข้ามาของแรงงานต่างชาติ การขาดทักษะ และปัญหาเงินเฟ้อ
2. ลูกจ้างยังไม่ได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เนื่องจากสถานประกอบกิจการขาดการจัดให้มีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีแก่ลูกจ้าง ลูกจ้างขาดการตระหนักในการดูแลตนเองเพื่อความปลอดภัยและมีมาตรฐานที่ดีในการทำงานในเชิงป้องกัน และการผลิตบุคลากรทางการแพทย์สาขาอาชีพเวชศาสตร์ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านแรงงาน (มีแพทย์เลือกเรียนน้อยมาก) และไม่สอดคล้องกับการประกาศใช้ พ.ร.บ. ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เนื่องจากไม่สามารถผลิตแพทย์เฉพาะทางได้ทันความต้องการของสถานประกอบการที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามพ.ร.บ.ความปลอดภัยฯดังกล่าว
3. รัฐบาลกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการเจรจาต่อรอง ตามที่องค์กรแรงงานได้เรียกร้อง และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว
4. ผู้ใช้แรงงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวสิทธิในการประกันสังคม แนวปฏิบัติและผลประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ได้เต็มที่ นอกจากนั้นพระราชบัญญัติประกันสังคมยังไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองการเกิดโรคจากการทำงานซึ่งเป็นความเสี่ยงที่สำคัญของผู้ใช้แรงงาน
5. ผู้ใช้แรงงานยังมีปัญหาเรื่องหนี้สินเป็นจำนวนมาก³ และถูกระบุว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดมากที่สุด⁴
6. ปัจจุบันประเทศไทยได้ขยายความคุ้มครองสำหรับกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 แต่อาจมีปัญหาการได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนต่ำ และรายได้ไม่แน่นอน เนื่องจากผู้รับงานไม่มีทักษะและมีมือการทำงานในหลายๆ สาขาอาชีพ ผู้รับงานมีจำนวนมากแต่ไม่มีการรวมกลุ่มจึงขาดอำนาจต่อรอง ผู้รับงานขาดความรู้และความสามารถในการบริหารจัดการ

³ สวนดุสิตโพล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานไทยตามจังหวัดใหญ่ทั่วประเทศ จำนวน 1,393 คน ระหว่างวันที่ 25-30 เมษายน 2556 ในประเด็น หัวข้อแรงงานไทยวันนี้ ผลสำรวจชี้ชัดว่าหนี้สินยังเป็นปัญหาหนักของแรงงานไทย

⁴ <http://news.voicetv.co.th/thailand/77016.html>

7. แรงงานโยกย้ายถิ่นในประเทศยังพบกับปัญหาของการได้รับค่าแรงที่ไม่เป็นไปตามค่าแรงขั้นต่ำที่กำหนดส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานโยกย้ายถิ่นที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย รวมทั้งการดูแลเรื่องอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ความเท่าเทียมในการได้รับความยุติธรรม และไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. กำกับให้มีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อคุ้มครองสภาพการจ้างให้เป็นไปตามมาตรฐานของกฎหมาย โดยให้ลูกจ้างได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ฝีมือแรงงาน รวมทั้งคุณลักษณะที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ผู้ใช้แรงงาน รวมทั้งเผยแพร่และให้การศึกษาแก่องค์กรผู้ใช้แรงงานและผู้ใช้แรงงานให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับสิทธิของผู้ใช้แรงงาน

2. ส่งเสริมการคุ้มครองให้ผู้ใช้แรงงานได้รับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี โดย

2.1 กำกับให้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 อย่างจริงจัง โดยมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานประกอบการ เพื่อกระตุ้นให้การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.2 จัดสถานประกอบกิจการมีระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.3 เผยแพร่และให้การศึกษาแก่ลูกจ้างและนายจ้างเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบกิจการ ให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง

2.4 ควรมีมาตรการให้ภาคเอกชนเข้ามาดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการตลอดจนคุณภาพชีวิตของแรงงานให้มากขึ้น ให้สถานประกอบกิจการมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีใจคำนึงถึงประโยชน์เศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเพราะปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม รวมถึงแหล่งเสื่อมโทรม

2.5 ส่งเสริมให้แรงงานมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นจากสถานประกอบกิจการ

3. ส่งเสริมสิทธิของแรงงานที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ ได้แก่

3.1 การส่งเสริมและพัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์ ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีต่อกันระหว่างสถานประกอบกิจการ ลูกจ้าง สหภาพแรงงาน และองค์กรแรงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 เร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว พ.ศ. 2491 และอนุสัญญา ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับสิทธิในการรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรอง พ.ศ. 2492

4. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้รับงานไปทำที่บ้านให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 สนับสนุนการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือและวิชาชีพแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้าน สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริม คุ้มครอง และแก้ปัญหาผู้รับงานไปทำที่บ้านให้เข้มแข็ง รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ให้มีความตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้รับงานไปทำที่บ้าน

5. ส่งเสริมสิทธิการประกันสังคม ดังนี้

5.1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการประกันสังคม ทั้งกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนต่อแรงงาน นายจ้าง และประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง เพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของการได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสังคม

5.2 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เพื่อขยายความคุ้มครองประกันสังคมให้ครอบคลุมลูกจ้างเพิ่มขึ้น และเพิ่มสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันสังคมและกฎหมายเงินทดแทน ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

6. เสริมสร้างความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอย่างเพียงพอ ประกันค่าแรงขั้นต่ำ และความปลอดภัยในการทำงาน และประกันการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและความยุติธรรมของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา

คนจน หมายถึง บุคคลที่มีรายได้น้อยไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นขั้นต่ำ หรือมีรายได้หรือความสามารถในการตอบสนองความต้องการในชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของคนในสังคมเดียวกัน และด้อยโอกาสที่ตั้งหลักปักฐานในเขตเมือง ในลักษณะครอบครัวไม่ว่าเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ตาม สำหรับคนจนเมืองอาจจำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัยได้ 5 กลุ่ม คือ คนจนเมืองในชุมชนแออัด คนจนเมืองในชุมชนได้สะพาน คนจนเมือง ริมคลอง กรรมกรก่อสร้างนอกระบบ และคนไร้ที่อยู่

การพัฒนาได้สร้างปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของประเทศไทย ในปี 2553 พบว่า สัดส่วนคนจนในบางจังหวัดยังมีค่าสูงจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ 4% จำนวน 45 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี ตราด กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ลำพูน แพร่ พะเยา อุทัยธานี กำแพงเพชร พิษณุโลก นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ หนองบัวลำภู สระแก้ว ลำปาง อุตรดิตถ์ น่าน เชียงราย ตาก เพชรบูรณ์ ยโสธร ชัยภูมิ สุโขทัย แม่ฮ่องสอน อุตรธานี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ขอนแก่น เลย หนองคาย ร้อยเอ็ด ระนอง นราธิวาส มหาสารคาม สกลนคร มุกดาหาร ปัตตานี กาฬสินธุ์ นครพนม โดยที่จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดในประเทศ คือ แม่ฮ่องสอน ซึ่งมีจำนวนคนจนมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรจังหวัด (59.77)%⁵

คนจนในเขตเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในกิจการที่ไม่เป็นทางการ เช่น รับจ้างทั่วไป ค้าขาย หาบเร่ แผงลอย รับเหมางานมาทำ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขับรถแท็กซี่ ลูกจ้างโรงงาน คนงานก่อสร้าง และคนงานแบกหาม ตลอดจนไม่มีอาชีพ ทำให้มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน สภาพที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงถาวร ทรุดโทรมและแออัดไม่ถูกสุขลักษณะ มักก่อสร้างใกล้แหล่งงานโดยการเช่าที่ดิน เช่าบ้าน หรือบุกรุกที่ดินของเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้คนจนเมืองบางส่วนไม่มีที่อยู่อาศัย สภาพการเช่นนี้ทำให้คนจนเมืองขาดโอกาสในการรับบริการพื้นฐานทางสังคม เช่น การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภคและอื่น ๆ คนจนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพและไม่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สภาพปัญหา

1. ปัญหาที่อยู่อาศัย คนจนส่วนใหญ่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่อยู่อาศัยที่แออัด ไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของคุณภาพชีวิต
2. ปัญหาการบริการพื้นฐานของรัฐ คนจนขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการทางสังคมของรัฐ เช่น การศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข การคุ้มครองแรงงาน/สวัสดิการ ไม่ได้รับบริการพื้นฐานทางสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึง เช่น ประปา ไฟฟ้า คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาสุขภาพอนามัย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหา แรงงาน ปัญหายาเสพติด และโรคเอดส์ เป็นต้น
3. ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงความยุติธรรมของคนจน

⁵ <http://sgis.nso.go.th/sgis/minute/index.html>

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เร่งแก้ไขปัญหาคือโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในการพัฒนาอย่างเสมอภาค ได้แก่ การปฏิรูปการกระจายการถือครองที่ดินและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การปฏิรูประบบประกันสังคม ให้บุคคลทุกกลุ่มได้รับการดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
2. ส่งเสริมศักยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เช่น การคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและเอื้อต่อการดำรงชีวิต และสิทธิในการดำรงรักษาวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ข้อคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน
3. ให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพของคนจน เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ จัดหาที่อยู่อาศัย
4. ต้องส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมภายในชุมชนของคนจนเมือง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
5. แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างขั้นพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมในสังคมและความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและบริการต่าง ๆ ของคนยากจนและคนชายขอบ เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถใช้สิทธิของตนเองได้ตามที่ระบุไว้ในแผนและนโยบายการปฏิรูปประเทศ
6. ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องในการปรับใช้แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อลดความยากจน รวมถึงมุ่งช่วยเหลือคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มและสร้างความเข้มแข็งให้กับแผนงานด้านสังคมที่ประสบผลสำเร็จจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความจำเป็นในการต่อสู้กับความยากจนและการกีดกันทางสังคมบนพื้นฐานของการกระจายความมั่งคั่งอย่างเป็นธรรม อันจะนำไปสู่การบรรลุสวัสดิการที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับประชาชน

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเกษตรกร

สิทธิของเกษตรกร หมายถึง สิทธิเข้าถึงทรัพยากรทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางสังคม มีสิทธิกำหนดการพัฒนาตนเองและการเสริมสร้างศักยภาพ โดยการรวมตัวเป็นองค์กรเพื่อมีส่วนร่วมในการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่สมคุณค่าความเป็นคนโดยสมบูรณ์ ปัจจุบันมีจำนวนเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้จำนวนทั้งสิ้น 7,155,673 ครัวเรือน (มกราคม 2555) ซึ่งต้องการการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพสินค้าผลิตผลในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 การมีที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการทำการเกษตร ได้แก่ แหล่งน้ำ และปัจจัยอื่นๆ รวมทั้งการได้รับความคุ้มครองเรื่องราคาพืชผลเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวขั้นพื้นฐาน

นอกจากกลุ่มเกษตรกรที่มีการขึ้นทะเบียนไว้แล้ว ในปัจจุบันยังมีผู้ประกอบการเกษตรแต่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันมีกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม การเกษตรและอาหารได้เข้ามาลงทุนประกอบการ (เกษตรพันธะสัญญา) ด้วยการสนับสนุนจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 6 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน สำนักงานสถิติแห่งชาติคาดการณ์ว่ามีเกษตรกรที่อยู่ในระบบเกษตรพันธะสัญญาไม่น้อยกว่า 150,000 รายทั่วประเทศ และมีผู้ใช้แรงงานภายใต้ระบบดังกล่าวไม่น้อยกว่า 400,000 คน ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานโดยตรง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ,2554)

สภาพปัญหา

1. ยังมีเกษตรกรจำนวนมากไร้ที่ทำกินหรือมีที่ทำกินไม่เพียงพอ ต้องเช่าที่ดินเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและไม่สนใจพัฒนาคุณภาพที่ดินเพื่อการเกษตร และที่ดินมีราคาแพงจนประชาชนเข้าถึงได้ลำบาก (แนวทางปฏิรูปประเทศไทย ,2554)
2. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้สารเคมีในการผลิตทั้งปุ๋ย และสารกำจัดศัตรูพืช ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง รายได้จากการทำการเกษตรไม่เพียงพอในการดำรงชีพ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งของตนเองและกระทบสิทธิของผู้บริโภคและประชาชนทั่วไป
3. เกษตรกรยังขาดการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพสินค้าผลิตผล ในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558
4. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาท และหลักการของการจัดตั้งสหกรณ์ว่าการรวมกลุ่มทำให้เกิดอำนาจในการต่อรองทางด้านการขายผลผลิต การซื้อปัจจัยการผลิต ส่วนใหญ่ไปเน้นการกักตุนก่อนขึ้นสินค้า
5. ปัญหาของเกษตรพันธะสัญญา การดำเนินการในระบบเกษตรพันธะสัญญาดังกล่าวของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม แม้อาจเหมือนจะสอดคล้องกับแนวทางของตลาดเสรี แต่จากการศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินชีวิตและสวัสดิการของเกษตรกรที่อยู่ภายใต้ระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญา พบว่าเกิดความไม่เป็นธรรมในลักษณะต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ทั้งนี้ เนื่องจากการไม่มีอำนาจต่อรองและการที่อยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าในแทบทุกๆ ด้านของเกษตรกร ปัญหาความไม่เป็นธรรมดังกล่าวสะท้อนออกมาในรูปของการยื่นข้อเรียกร้องให้รัฐ

แก้ปัญหา การปิดถนนประท้วง การถูกฟ้องร้อง การตกเป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ การตกอยู่ภายใต้ความกลัวต่างๆ โดยเฉพาะอำนาจอิทธิพลของเครือข่ายธุรกิจการเกษตร ซึ่งสภาพปัญหาที่เกษตรกรในกลุ่มเผชิญอยู่เกิดขึ้นจากผลกระทบจากนโยบายของรัฐ ปัญหาการจัดโครงสร้างองค์กรของรัฐที่รวมศูนย์แยกส่วน จนไม่สามารถทำให้เกิดการบูรณาการเพื่อการแก้ปัญหาการผูกขาดตลาดทั้งตลาดปัจจัยการผลิตและตลาดผลผลิต การขาดระบบการปรับปรุงระบบการจัดการของรัฐที่จะแก้ปัญหาของเกษตรกรซึ่งมีความพลวัตสูงได้อย่างครบวงจร มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลไกที่เกษตรกรสามารถที่จะเข้าถึงได้ง่ายและมีความเข้าใจปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ภายใต้ระบบการผลิตแบบพันธะสัญญา ซึ่งเป็นปัญหาจากระบบกฎหมายที่ไม่สามารถอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่เกษตรกรและผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในระบบการผลิตแบบนี้ ทั้งกรณีการขาดความเข้าใจของนักกฎหมาย การไม่มีกฎหมายที่เพียงพอและเหมาะสม รวมถึงการขาดการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพราะการถูกแทรกแซงโดยอิทธิพลทางการเมืองและอำนาจเหนือตลาด แม้ในปัจจุบันตามบทบัญญัติมาตรา 84 (8) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องส่งเสริม ค้ำครองเกษตรกร และแม้จะมีการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.2551 แล้วก็ตาม แต่ปัญหาต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่และส่งผลกระทบต่อเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานต่อกลุ่มเกษตรกร ต่อชุมชน กลุ่มผู้ใช้แรงงานภาคการเกษตร และต่อผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การให้เกษตรกรมีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน โดยเร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน รวมทั้งสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็น เช่น แหล่งน้ำ สินเชื่อ และงบประมาณ รวมทั้งการประกันราคาพืชผลที่เป็นผลผลิตให้เพียงพอกับการดำรงชีวิตขั้นต่ำ
2. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเกษตรกร ทั้งสิทธิของตนเองและการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิของผู้อื่นที่เกิดจากการใช้สารเคมี
3. การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรทั้งด้านเทคนิค การเงิน และการจัดการ การตลาด การแปรรูป เพื่อให้สามารถจัดการการเกษตรในครัวเรือนของตนเองให้มีคุณภาพมาตรฐานและแข่งขันได้ และให้เข้าถึงผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ทางด้านเกษตร รวมทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. รัฐควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้เป็นสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยให้ความเข้าใจหลักการและการดำเนินงานสหกรณ์ว่าต้องมีกลไกในการขับเคลื่อนให้มีอำนาจในการต่อรอง
5. สนับสนุนการกระจายสิทธิถือครองในที่ทำกิน เพื่อให้เกษตรกรมีที่ทำกินของตนเองเป็นหลักแหล่งของตนเอง และส่งเสริมให้สามารถช่วยตนเองได้
6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรแหล่งน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตร รวมทั้งการส่งเสริมให้ได้รับสิทธิในการได้รับการชดเชยค่าเสียหายทางการเกษตรจากภัยธรรมชาติอย่างเหมาะสม
7. สำหรับปัญหาที่เกิดจากระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญา ต้องมีการดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นธรรม เกิดระบบการคุ้มครองสิทธิ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่เป็นธรรม ยั่งยืน และนำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงต่อความเป็นมนุษย์ ดังต่อไปนี้

7.1 มาตรการระยะสั้น

(1) จะต้องดำเนินการพัฒนาหลักเกณฑ์ทั้งในระดับชาติและระดับชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม ตั้งอยู่บนหลักการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบการกำกับดูแลการทำ การเกษตรแบบพันธะสัญญาให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกๆ ฝ่าย

(2) ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกษตรกรได้รับการคุ้มครองให้ เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการผลิต การจำหน่าย ได้ง่ายขึ้น

(3) แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อให้การคุ้มครองแก่เกษตรกรและแรงงาน ภายใต้การพัฒนาระบบสัญญา มาตรฐาน

7.2 มาตรการระยะกลาง

(1) ในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมและมีเกษตรกรจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง พัฒนาและสร้างระบบกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของเกษตรกรที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิเกษตรกรสากล ซึ่งประกอบด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิในการดำรงอยู่ของความเป็นเกษตรกรและความมั่นคงเพียงพอของ อาหาร สิทธิในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตอาหารและเข้าถึงทรัพยากรสาธารณสุขอย่างเพียงพอ สิทธิการประกัน ความมั่นคงในผลตอบแทนจากผลผลิตที่ควรจะได้รับ สิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมทางอาหาร สิทธิการรักษา วิถีการผลิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตน

(2) เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างของระบบการผลิตทางการเกษตรให้เกิดความเป็นธรรมควบคู่ ไปกับความมีประสิทธิภาพ การมีคุณภาพชีวิตที่มั่นคงของเกษตรกร และมีความมั่นคงทางอาหารของสังคมไทย จำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบกฎหมายเพื่อจัดความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร บริษัท ผู้บริโภค และภาคส่วน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ ตามคำนิยามในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จากการประมาณการการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบภายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือเกือบ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ อย่างไรก็ตามการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยมีลักษณะที่เป็นเฉพาะและแตกต่างอย่างมากจากประเทศอื่นๆ ที่ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่น ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรป คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีสาเหตุสำคัญจากภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ที่ลดลง ซึ่งลดสัดส่วนประชากรในวัยเด็กและวัยแรงงานของประเทศ ประกอบกับการพัฒนาทางสาธารณสุขแบบก้าวกระโดด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประชากรมีอายุขัยโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยกลับไม่ได้ขยายตัวรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและยังคงจัดอยู่เพียงในระดับประเทศรายได้ขนาดกลางเท่านั้น แตกต่างกับสังคมผู้สูงอายุในบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และยุโรป ตะวันตก ซึ่งมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับสูง

ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับความพร้อมของประเทศในการจัดการในมิติต่างๆ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสวัสดิการ สาธารณสุข และการศึกษา โดยในปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะได้พัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุไปอย่างก้าวหน้าเมื่อเทียบกับในอดีต แต่ยังคงมีประเด็นท้าทายที่สำคัญในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยั่งยืนของระบบ ความทั่วถึงของสวัสดิการ และความเพียงพอของสวัสดิการที่ได้จัดสรรให้เหมาะสมแก่การดำรงชีพ

สภาพปัญหา

1. สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสงเคราะห์ และส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบการโอนทรัพยากรจากภาครัฐไปสู่ผู้สูงอายุ จึงขาดความยั่งยืน เนื่องจากโครงสร้างประชากรในอนาคตที่จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้สัดส่วนภาระของรัฐบาลที่ต้องแบกรับงบประมาณด้านสวัสดิการสูงขึ้นเรื่อยๆ

2. การเตรียมความพร้อมสำหรับประเทศในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุยังคงมีลักษณะที่ค่อนข้างแยกส่วน กล่าวคือ เป็นการมองที่ผู้สูงอายุอย่างเดียว และใช้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่เพียงหน่วยงานเดียวเป็นหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งอาจทำให้ขาดมิติการมองปัญหาอย่างเป็นภาพรวม เนื่องจากสภาพปัญหาของสังคมผู้สูงอายุมีลักษณะที่เชื่อมโยงกับภารกิจของหลายหน่วยงาน อาทิ การศึกษาของผู้สูงอายุ การออม และผลิตภาพของประชากรในวัยแรงงาน เป็นต้น

3. ระบบการออมของประเทศยังคงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอให้เกิดการเปลี่ยนผ่านระบบสวัสดิการของประเทศ จากสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ถูกรองรับจากภาษีของชนรุ่นหลัง ไปสู่ระบบเงินบำนาญที่ได้จากการเก็บออมของผู้สูงอายุเองในช่วงที่อยู่ในวัยแรงงาน นอกจากนี้ผู้สูงอายุบางส่วนซึ่งมีรายได้คงที่จากเงินบำนาญยังเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เพิ่มศักยภาพของผู้สูงอายุที่แข็งแรงและสุขภาพดีให้ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้สูงอายุมีความอ่อนด้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น
2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
3. ส่งเสริมมาตรการการจัดหางานที่เหมาะสมตามสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ และพิจารณาการขยายการเกษียณอายุราชการในตำแหน่งที่จำเป็นและในกลุ่มงานที่ผลิตภาพไม่ได้ลดลงไปตามวัย
4. ปรับบทบาทกองทุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเกี่ยวกับบทบาทของกองทุน นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง
5. ส่งเสริมความพร้อมของประเทศและประชากรให้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยในการดำรงชีพที่เพียงพอและเอื้อต่อการเข้าถึงของผู้สูงอายุ และส่งเสริมการดูแลสุขภาพกายและใจ การอยู่ร่วมกัน เช่น มีการสร้างชุมชนผู้สูงอายุหลากหลายประเภท และความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
6. ส่งเสริมการดูแลระยะยาวและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจัดหาที่อยู่อาศัย การอำนวยความสะดวกให้ฟรี โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาห้รับส่งไปโรงพยาบาล และส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคมที่จูงใจให้เกิดการดูแลและพึ่งพิงกันภายในครอบครัว อาทิ การเพิ่มเพดานเงินลดหย่อนภาษีของผู้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา และให้บุตรทุกคนมีสิทธิลดหย่อนภาษีจากการอุปการะเลี้ยงดู และการให้สิทธิวันลาหยุดเพื่อดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วย เป็นต้น
7. กำหนดนโยบายการเงินและการคลังของประเทศให้พร้อมรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเอื้อต่อการพัฒนาหลักประกันทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ
8. จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะ

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติเป็นการเฉพาะ โดยเด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และเยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์ โดยนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็ก (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนด เป้าประสงค์ตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 11 ด้าน และมาตรการที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน คือ ด้านครอบครัว ด้านคุณภาพกายและจิต ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านวัฒนธรรมและศาสนา ด้านสื่อมวลชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนำร่องสำหรับเด็กและเยาวชนในทุกจังหวัด

ทั้งนี้ ในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังคงต้องเผชิญกับปัญหาในหลายมิติ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงในการดำรงชีวิต การเลี้ยงดูในครอบครัว ความรุนแรงทั้งภายในโรงเรียนและความรุนแรงจากผลกระทบด้านความมั่นคงในบางพื้นที่โดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็นต่อการพัฒนาในวัยเด็ก เช่น การศึกษา ที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องคุณภาพ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ดูแล และคุ้มครองอย่างเร่งด่วน

สภาพปัญหา

1. เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังต้องประสบกับปัญหาความมั่นคงในการดำรงชีวิต และต้องเผชิญกับความรุนแรงรอบด้าน ทั้งความรุนแรงระหว่างเด็กและเยาวชนเองภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการกระทำรุนแรงของสมาชิก ความรุนแรงผ่านสื่อสารสนเทศต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรง ความรุนแรงจากสภาพแวดล้อมของสถานที่อยู่อาศัยและสถานศึกษาซึ่งสามารถเข้าถึงร้านขายสุรา บุหรี่ ร้านเกม และสถานบันเทิงได้โดยง่าย ตลอดจนความรุนแรงในพื้นที่เสี่ยงภัยหลายแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. บทบาทและหน้าที่ของครอบครัวในการดูแลและสร้างความมั่นคงในพัฒนาการของเด็กถดถอยลงอย่างมาก อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนสภาพสังคมไปสู่สังคมแบบปัจเจกซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวน้อย อีกทั้งสภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานของวัยแรงงานในชนบทยังส่งผลให้แนวโน้มของสภาวะการณของพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single parent) หรือการปล่อยให้เด็กอยู่ในความดูแลของผู้สูงอายุ (Skipped generation) เพิ่มมากขึ้น

3. เด็กบางส่วนจำเป็นต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานตั้งแต่อายุยังน้อย ทำให้ขาดวุฒิภาวะ วุฒิการศึกษา ตลอดจนประสบการณ์ในวิชาชีพที่จำเป็นในการทำงานอย่างเข้าใจในสิทธิที่พึงมี และบ่อยครั้งมักถูกเอาเปรียบ หลอกลวง และถูกใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาความไม่สอดคล้องของการศึกษาที่ได้รับและความต้องการของนายจ้าง (Job mismatch) ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานทั้งที่แท้จริงและการว่างงานแฝงของกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีค่อนข้างสูง

4. ระบบการศึกษาในทุกๆระดับยังคงเป็นปัญหาในเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถเตรียมความพร้อมแก่เด็กในการเข้าสู่พัฒนาการในขั้นต่อไปอย่างเพียงพอ อีกทั้งระบบการวัดผลการศึกษาระดับชาติ เช่น แบบสอบทางการ

ศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ยังขาดมาตรฐานและมีความผิดพลาดหลายครั้ง สร้างความไม่เป็นธรรมและไม่สามารถเปรียบเทียบศักยภาพของเด็กที่เข้าทดสอบในแต่ละรุ่นได้

5. กลุ่มเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษยังคงมีปัญหาในหลายด้าน อาทิ การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงสำหรับเด็กพิการ การดูแลเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ การขาดความชัดเจนของสิทธิและทิศทางของนโยบายของประเทศต่อเด็กไร้สัญชาติ เด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิดและเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรง เด็กในพื้นที่พักพิงของผู้หนีภัย เด็กที่เป็นบุตรแรงงานต่างด้าว กลุ่มวัยรุ่นท้องไม่พร้อม กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกปล่อยปละละเลยให้เข้าสู่กระบวนการมีเพศสัมพันธ์ โดยปราศจากการจัดให้มีการเรียนการสอนเพศศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงบริการด้านสุขภาพที่ครอบคลุมถึงอุปกรณ์ป้องกันการตั้งครรภ์และติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้แม่วัยเยาว์มีจำนวนพุ่งสูงขึ้น และปัญหาเด็กที่เป็นเหยื่อจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้าเด็กที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บูรณาการนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตของเด็กในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ และกำหนดมาตรการสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลายและเพียงพอ อาทิ การเพิ่มเงินค่าตอบแทนเลี้ยงชีพแก่ครูในพื้นที่อย่างเพียงพอ การจัดระบบเดินทางระหว่างบ้านและโรงเรียนที่ปลอดภัย การเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยในเขตโรงเรียนให้เป็นเขตปลอดความรุนแรงอย่างแท้จริง และจัดหามาตรการรองรับและการส่งต่อและรับโอนนักเรียนและครอบครัวที่ประสงค์จะอพยพไปประกอบอาชีพและศึกษาในเขตพื้นที่อื่น

2. ควบคุมพื้นที่บริเวณสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการศึกษาและการเรียนรู้ และปลอดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านจำหน่ายสุรา บุหรี่ และร้านเกม และสร้างความตระหนักและวิจารณ์ญาณของเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง ในการกลั่นกรองเนื้อหาของข่าวสารและสื่อสารสนเทศที่ได้รับ

3. จัดให้มีมาตรการบังคับทางแรงงานที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว อาทิ การจัดให้มีพื้นที่ดูแลเด็กเล็กในสถานประกอบการขนาดใหญ่ เป็นต้น และส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนถิ่นในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อดูแลเด็กและผู้สูงอายุ

4. พัฒนาความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสิทธิที่พึงได้รับในการทำงาน โดยบรรจุในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเร่งรัดการมีส่วนร่วมของนักเรียน นายจ้าง และครู ในการกำหนดเนื้อหาและหลักสูตรการศึกษาในระดับสูง เพื่อกำหนดแนวทางและเนื้อหาการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานในอนาคต

5. เร่งพัฒนาระบบการวัดผลการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเน้นหลักความมีมาตรฐาน การสร้างความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ (accountability) ของหน่วยงานที่จัดทำระบบการวัดผลการศึกษาเพื่อลดความผิดพลาดของระบบ

6. เร่งรัดมาตรการในเชิงป้องกันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาสำหรับเด็กพิการอย่างทั่วถึง การดูแลสุขภาพเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางทางกฎหมาย รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กไร้ที่อยู่ เด็กไร้สัญชาติ เด็กในพื้นที่พักพิงของผู้หนีภัย

และเด็กที่เป็นบุตรแรงงานต่างด้าว ตลอดจนมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากปัญหาเด็กที่เป็นเหยื่อจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้ามนุษย์ในเด็ก

7. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงหน้าที่ในฐานะพลเมืองควบคู่กับสิทธิที่พึงจะได้รับ และมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอกันทั้งในเมืองและชนบท

8. คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิในการถึงข้อมูลความรู้เรื่องเพศ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ทักษะป้องกันตนเองในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่นได้

9. คุ้มครองสิทธิในการศึกษาของกลุ่มเด็กที่ถูกระบุว่ามีปัญหาพฤติกรรม เช่น ดิถยาเสพติด การพนัน ติดเกม ใช้ความรุนแรง มีความสัมพันธ์ทางเพศ และตั้งครรภในวัยเรียน

10. การให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ สำหรับเด็กในการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ อาทิ การให้ส่วนลดการอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ เป็นต้น

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี

สิทธิมนุษยชนของสตรีในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 โดยเฉพาะมาตรา 30 กำหนดให้หญิงชายมีสิทธิความเท่าเทียมกัน ส่งผลให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับที่มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรี เพื่อให้หญิงชายมีความเสมอภาคกันทางกฎหมาย ปัจจุบันสตรีเข้าถึงบริการด้านต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทั้งการศึกษา สุขภาพ และการจ้างงาน และมีบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติมากขึ้นด้วย ประเทศไทยมีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกในช่วงปลายแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2⁶ แต่การมีส่วนร่วมทางทางการเมืองของสตรีในระดับอื่น ๆ ยังคงมีสัดส่วนน้อย แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นก็ตาม⁷ การดำรงตำแหน่งผู้บริหารในราชการพลเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงเป็นเพียง 1 ใน 4 ของผู้บริหารทั้งหมด⁸ ในส่วนของภาคเอกชนผู้หญิงดำรงตำแหน่งผู้บริหารมากเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ⁹

อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังมีผู้หญิงหลายกลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิ เนื่องจากเจตคติดั้งเดิมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย ซึ่งเป็นรากเหง้าของการเลือกปฏิบัติ ประกอบกับปัจจัยร่วมอื่น ๆ เช่น การมีการศึกษาน้อย ยากจน การแสดงความกตัญญูตามค่านิยมของสังคมไทย และกระแสบริโภคนิยม ผลักให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และการขายบริการทางเพศ การดื่มสุรา การติดยาเสพติด ความหึงหวง การพึ่งพาทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การขาดทักษะชีวิต การขาดอำนาจการต่อรองในการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด หรือความไม่พร้อมทางด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงตั้งครคร์ไม่พร้อม

สภาพปัญหา

1. การค้าหญิงและเด็ก เป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่มีมาอย่างยาวนานและมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศในประชาคมโลก ประเทศไทยพยายามแก้ไขปัญหานี้ โดยประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตามการป้องกันและปราบปรามและการประเมินปัญหาในภาพรวมยังคงมีความยากลำบาก เนื่องจากกลุ่มผู้ค้ามนุษย์มีเครือข่ายที่โยงใยอย่างเป็นระบบและมีอิทธิพลมาก บ่อยครั้งที่การค้ามนุษย์เกิดขึ้นจากความยินยอมพร้อมใจของเหยื่อ เนื่องจากสภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจ เหยื่อจึงไม่ประสงค์จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ นอกจากนั้นการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการขายบริการทางเพศมักถูกประณามตีตราจากสังคม

2. การกระทำรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน มีสาเหตุมาจากระบบสังคมที่ชายเป็นใหญ่ ทำให้ผู้ชายมีเจตคติที่มีแนวโน้มกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงโดยไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่ผิด

⁶ ดำรงตำแหน่งเมื่อ วันที่ 5 สิงหาคม 2554

⁷ ปี 2543 มี ส.ว.หญิง ร้อยละ 10.5 ปี 2554 ร้อยละ 16.8 , ส.ส.หญิง ปี 2549 ร้อยละ 11.3 ปี 2550 ร้อยละ 11.7 ปี 2554 ร้อยละ 15.8

⁸ ปี 2554 มีร้อยละ 25.6 ที่มา : สำนักงาน ก.พ.

⁹ ปี 2554 มีผู้บริหารหญิง ร้อยละ 45 ของผู้บริหารทั้งหมด ปี 2555 ลดลง เหลือร้อยละ 39 แต่ยังคงอยู่ในลำดับ 3 จาก 34 ประเทศ ที่มา : ผลสำรวจของบริษัทแกรนด์ ธอร์นตัน

แม้ปัจจุบันความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายจะได้รับการยอมรับมากขึ้นโดยลำดับ แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ และประเมินสถานการณ์ในภาพรวมได้ยากเช่นกัน เนื่องจากสตรีส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาไม่ประสงค์จะเอาผิดต่อผู้กระทำ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและหน้าที่การงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีสตรีจำนวนมากที่ต้องพึ่งพาสามีทางด้านเศรษฐกิจ จึงต้องยอมรับและอดทนต่อความรุนแรงดังกล่าว นอกจากนี้สังคมส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง สังคมจึงละเลยไม่เห็นความสำคัญในการเข้าช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

3. ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ยังคงเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงในประเทศไทย จากผลการวิจัย “บันทึกประสบการณ์ของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม” พบว่า ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม คิดเป็นร้อยละ 45 ของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ทั้งหมด โดย 2 ใน 3 ของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมเป็นหญิงวัยทำงาน และ 1 ใน 3 เป็นวัยรุ่น และจากข้อมูลสถิติของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2547–2554 พบว่า การคลอดบุตรจากแม่ที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2554 แม่คลอดบุตรที่มีอายุ 10–19 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.5 สาเหตุของการตั้งครรภ์ไม่พร้อมมาจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศศึกษา ขาดอำนาจต่อรองในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และเข้าไม่ถึงบริการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ตลอดจนขาดบริการปรึกษาทางเลือก และบริการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยและถูกกฎหมาย แม้ว่าจะมีกฎหมายรับรองและระบุข้อยกเว้นเพื่อให้รัฐจัดบริการแล้วก็ตาม นอกจากนี้สภาพปัญหาของสตรีที่มีอายุน้อยและมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น มีความสัมพันธ์กับเจตคติในการเปิดเผยเรื่องเพศ และการคบเพื่อนต่างเพศที่ปัจจุบันเปิดกว้างยิ่งขึ้น เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเข้าถึงการสื่อสารที่เชื่อมทุกประเทศในโลกเข้าด้วยกัน แต่การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวระหว่างบิดามารดาและบุตรยังคงค่อนข้างถูกปิดกั้น¹⁰

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในระดับพื้นที่ซึ่งเข้าถึงข้อมูลให้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ได้อย่างเคร่งครัด
2. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการจัดสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานแก่สตรีที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี อาทิ การประกอบอาชีพ
3. ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมดั้งเดิมของสังคมที่มีต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่ถือว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ไปสู่ค่านิยมใหม่ที่ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาครอบครัวอย่างจริงจัง และถือว่าแก้ปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาสังคม
4. พัฒนาระบบ กลไกการดำเนินงานทางช่วยเหลือด้านสังคม และกระบวนการยุติธรรมอย่างครบวงจร เพื่อรองรับผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ

¹⁰ จากการสำรวจของเอแบคโพล พบว่า เด็กและเยาวชน 3 ใน 5 คน ระบุชัดเจนว่า “พ่อแม่” คือคนที่พวกเขาอยากพูดคุยเรื่องเพศมากที่สุด แต่มีเด็กไม่ถึง 1 ใน 5 ที่กล้าพูดคุยปรึกษาเรื่องนี้กับพ่อแม่ของตนเอง

5. เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ประสบปัญหาความยากจนอย่างรุนแรง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างพื้นที่ รวมทั้งให้สตรีมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและความยากจนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการค้ามนุษย์และความรุนแรงในครอบครัว

6. ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว และอนามัยเจริญพันธุ์แก่สมาชิกในครอบครัว และจัดให้บริการให้คำปรึกษาที่เป็นมิตรแก่สตรีวัยรุ่นในเรื่องสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่โรงเรียนและสถานที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้สะดวก

7. เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิสตรีอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้มากขึ้น

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนพิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้ให้คำจำกัดความของคนพิการว่าหมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ปัจจุบันรัฐได้จัดดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ สวัสดิการสำหรับคนพิการให้ครอบคลุมทั้งในด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม โดยให้การรับรองสิทธิของคนพิการไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 30 ที่กำหนดมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมโดยเหตุความแตกต่างของสภาพทางกาย หรือสุขภาพ และมาตรา 54 ที่ให้สิทธิคนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือจากรัฐ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการหลายฉบับ ทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551

นอกจากนี้มีการกำหนดนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง อาทิ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 และวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555 กำหนดให้หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ให้บริการโดยตรงแก่ประชาชน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้คนพิการเข้าถึงได้ และรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อีกทั้งยังได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติอย่างต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 4 ในปัจจุบัน ซึ่งช่วยบูรณาการแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้อกฎหมายจะได้รับการรับรองสิทธิหรือแม้กระทั่งกำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในที่สาธารณะต่างๆ ในทางปฏิบัติยังคงมีหน่วยงานหลายแห่งซึ่งแม้แต่หน่วยงานราชการเองที่ยังคงละเลยการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่คนพิการตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้การจัดสรรสวัสดิการหลายด้านสำหรับคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษายังคงค่อนข้างแยกส่วน คือ เป็นการให้การศึกษารวมถึงฝึกทักษะสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ มากกว่าที่จะเป็นการช่วยให้คนพิการสามารถเข้าถึงการศึกษาในระบบปกติได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพียงพอแก่คนพิการในที่สุด

สภาพปัญหา

1. ปัจจุบันแม้ว่าจะได้มีการมีกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้สถานราชการและระบบขนส่งมวลชนต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่คนพิการ แต่ในความเป็นจริงแล้วยังคงมีจำกัด เนื่องจากการขาดงบประมาณและการไม่เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างเพียงพอ จึงไม่ใช่กิจกรรมที่ถูกจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ที่จะได้มีการดำเนินการในทันที

2. ระบบสวัสดิการสำหรับคนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษายังคงแยกส่วน และเน้นการให้การศึกษารวมถึงฝึกทักษะในเรื่องเฉพาะสำหรับคนพิการ ซึ่งยังไม่สามารถตอบสนองสิทธิขั้นพื้นฐานของคนพิการได้อีกทั้งคนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาในระบบโดยมีสาเหตุบางส่วนจากการจัดสรรเครื่องอำนวยความสะดวก

สะดวกสำหรับคนพิการที่ไม่เพียงพอและขาดการแนะแนวทางการประกอบอาชีพที่เหมาะสมหลังสำเร็จการศึกษา ส่งผลให้การศึกษาในระบบของคนพิการเป็นไปได้ยาก และหลายคนเกิดความท้อแท้และไม่ประสงค์ที่จะเข้าศึกษาในที่สุด

3. ความพิการยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการประกอบอาชีพและปัญหาความยากจน ซึ่งส่งผลให้การรวมกลุ่มคนพิการทำได้ยาก เนื่องจากคนพิการจำนวนมากขาดรายได้จุนเจือตนเองและไม่สามารถปลีกเวลาในการร่วมตัวและพัฒนากลุ่มให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งและมีอำนาจการต่อรองเพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิของตนได้เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เน้นการบังคับใช้กฎหมายหรือการดำเนินการในการจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคลแก่คนพิการในสถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะ โดยผลักดันให้ส่วนกลางจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กรหรือพื้นที่ที่ยังขาดเป็นการเฉพาะ และกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานที่ราชการที่ต้องติดต่อกับประชาชน

2. เร่งพัฒนาการเข้าถึงการศึกษาในระบบของคนพิการ อาทิ การจัดให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยและหอพักนักศึกษาของคนพิการ การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในรูปแบบที่คนพิการหลายกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น นอกจากนี้ควรพิจารณาแนวทางการกำหนดสัดส่วนนักศึกษาพิการ (Affirmative action) ในมหาวิทยาลัย การให้ทุนการศึกษา และการรับรองการมีงานทำและจ้างงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ เพื่อเป็นแต้มต่อและสร้างแรงจูงใจในการเข้าศึกษาในระบบของคนพิการ

3. ส่งเสริมศักยภาพและบทบาทของคนพิการและองค์กรคนพิการในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตัดสินใจเชิงนโยบาย การทำกิจกรรม การนันทนาการ และการรวมกลุ่มของคนพิการในลักษณะพหุภาคี โดยส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลและจัดสวัสดิการแก่คนพิการในระดับพื้นที่ บทบาทของภาคเอกชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate social responsibility) ตลอดจนบทบาทของประชาชนทั่วไปในการปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเข้าใจในสิทธิและศักดิ์ศรี และปรับทัศนคติที่มีต่อคนพิการอย่างผู้ที่เท่าเทียมกัน

4. ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการวิจัยด้านคนพิการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ

5. สร้างความตระหนักและส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อคนพิการในสังคม ปรับทัศนคติที่มีต่อคนพิการและส่งเสริมการปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

6. ควบคุมให้มีการบังคับใช้กฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการอย่างจริงจัง พร้อมทั้งส่งเสริมการเตรียมความพร้อมสำหรับคนพิการเพื่อให้เข้าสู่การมีงานทำอย่างเหมาะสม

7. จัดทำทะเบียนคนพิการตั้งแต่แรกเกิดให้ครอบคลุมทุกสาเหตุ เพื่อความเป็นธรรมในการเข้าถึงสิทธิต่างๆ เช่น สวัสดิการและการเข้ารับการรักษา และจัดระบบสวัสดิการและเบี้ยยังชีพแก่คนพิการที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
8. สร้างระบบเชื่อมโยงการรักษา ดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหของคนพิการ ทั้งระบบบริการสุขภาพ ระบบการจัดสวัสดิการ ระบบการศึกษา ในระดับครอบครัวและชุมชน
9. จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ
10. ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ

คนไร้รัฐ (Stateless Person) หรือคนไร้สัญชาติ มีความหมายถึง “คนที่ตกหล่นจากการยอมรับของ รัฐอธิปไตย” ทั้งนี้ เพราะโดยหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป “รัฐ” ย่อมปรากฏตัวขึ้นเมื่อมีข้อเท็จจริงว่า หน่วยการปกครองหนึ่งได้แสดงให้เห็นว่า มีอำนาจอธิปไตยที่สูงสุดเหนือดินแดนและประชากร ดังนั้น เมื่อไม่มีรัฐโดยยอมรับที่จะเป็นรัฐเจ้าของตัวบุคคลของเอกชนใด เอกชนนั้นจึงไร้ความคุ้มครองของรัฐโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน (Territorial Sovereignty) และหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเหนือบุคคล (Personal Sovereignty) และหลักรัฐวิทยาทางกฎหมาย

ภายใต้หลักรัฐวิทยาทางกฎหมาย ความไร้รัฐย่อมเกิดแก่บุคคลเมื่อเขานั้นไม่อาจพิสูจน์ได้ว่า ตนมีจุดเกาะเกี่ยวกับรัฐใดเลย กล่าวให้ชัดเจนก็คือ ไม่มีรัฐใดเลยบนโลกที่ยอมรับมีความสัมพันธ์กับบุคคลดังกล่าว

ดังนั้น ความไร้รัฐจึงเป็นสาเหตุของความไร้สถานะทางกฎหมาย ซึ่งจำแนกออกได้ 3 ประการดังต่อไปนี้¹¹

(1) ความไร้สถานะตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ (ตามพ.ร.บ.สัญชาติ) อันทำให้คนที่ตกอยู่ในปัญหานี้ถูกเรียกว่า “คนไร้สัญชาติ” ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว พวกเขาอาจจะมีสัญชาติไทย แต่ไม่ได้แจ้งเกิดต่อเจ้าหน้าที่ในทันที เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงเป็นกลุ่มตกสำรวจหรืออาจเป็นผู้ที่ขาดหลักฐานพิสูจน์ตัวบุคคล หรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การกำหนดสถานะบุคคลหรือตามที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติกำหนด

(2) ความไร้สถานะตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (ตามพ.ร.บ.คนเข้าเมือง) บุคคลที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายจะมีสถานะเป็น “คนหลบหนีเข้าเมือง” ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองที่เกี่ยวข้อง ทำให้คนเหล่านี้ไม่มีสถานะตามกฎหมาย นอกจากนี้บุตรของคนเหล่านี้ที่เกิดในประเทศไทยก็ จะไม่มีการรับรองโดยรัฐไทย และไม่มีรัฐใดรับรอง จึงกลายเป็นคนไร้รัฐ

(3) ความไร้สถานะตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร (ตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร) อันทำให้คนที่ตกอยู่ในปัญหานี้ถูกเรียกว่า “คนไร้เอกสารพิสูจน์ทราบตัวบุคคล (Undocumented Person)” หรือกรมการปกครองไทยเรียกบุคคลในสถานการณ์ดังกล่าวว่า “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน”

กลุ่มชาติพันธุ์ หมายความว่า ชนต่างเผ่าหรือต่างเชื้อชาติ ที่อาศัยรวมกันกับชนเผ่าอื่นที่มีจำนวนมาก ซึ่งอาจหมายรวมถึงกลุ่มบุคคลที่ได้มีสัญชาติไทย และมีวัฒนธรรม ชนธรรมเนียมนิยมประเพณีแตกต่างกันไป เข้ามาหรือพักอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยวิธีการหรือลักษณะที่แตกต่างกัน¹² ซึ่งการให้ความหมายและการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ของหน่วยงาน เช่น

¹¹ คนไร้รัฐคนไร้สัญชาติแห่งอีสาน: ความท้าทายอีกครั้งต่อนักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล โดย รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร

¹² อ้างอิงตามการให้ความหมายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ใน “รายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) นำเสนอต่อคณะกรรมการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติขององค์การสหประชาชาติ วันที่ 9-10 สิงหาคม 2555 และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (CERD Committee)” โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตระกูลภาษา เชื้อสาย เป็นต้น สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ตามแผนฯ ฉบับนี้ จะครอบคลุมถึงบุคคลบนพื้นที่สูง ชาวเล คนไทยเชื้อสายมลายู และกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ประเด็นปัญหาเรื่องสิทธิในสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกจัดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ อาทิ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านแรงงานและการประกอบอาชีพ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและที่ดินทำกิน รวมทั้งยังคงมี ปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกัน รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากเจตคติในเชิงลบของสังคม

สำหรับกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัยนั้น อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 ให้คำนิยาม และความหมายของสถานภาพผู้ลี้ภัยว่า ผู้ลี้ภัย หมายถึง บุคคลที่จำเป็นต้องทิ้งประเทศบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากความหวาดกลัวการถูกประหัตประหารหรือได้รับการคุกคามต่อชีวิตเนื่องจากสาเหตุข้อหนึ่งข้อใด เช่น เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มทางสังคม สมาชิกภาพในกลุ่มความคิดทางการเมือง แต่สถานะทางกฎหมายของผู้ลี้ภัยในประเทศไทยนั้น เนื่องจากไทยไม่ได้ลงนามเป็นประเทศภาคีอนุสัญญาดังกล่าว หรือพิธีสารว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1967 จึงไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัยโดยตรง ดังนั้น ทางกรมไทย ได้พยายามใช้คำว่า “ผู้หนีภัยการสู้รบ” แทน

ผู้หนีภัยการสู้รบเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้หนีภัยการสู้รบและผู้แสวงหาที่พักพิงต้องอพยพออกจากภูมิลำเนาของตนเอง เนื่องจากการไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นพลเมืองของรัฐ หรือถูกคุกคาม ภัยอันตราย และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐที่ตนเองอาศัยอยู่แต่เดิม ตลอดจนภัยอันตรายอื่น เช่น โรคระบาด ภัยธรรมชาติ ความอดอยาก ด้วยการที่กลุ่มคนเหล่านี้หนีการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มาแสวงหาที่พักพิงในประเทศที่แรกรับ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจึงจำเป็นต้องดำเนินการ คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศที่แรกรับ ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนในระยะยาวในประเทศต้นทาง ประเทศแรกรับ และประเทศที่สาม

นอกจากการที่เป็นสิ่งสมควรที่ต้องปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัย การสู้รบตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว สิทธิของคนกลุ่มเหล่านี้ยังได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการรับรองสิทธิของผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบจะปรากฏในมาตรา 4, 30, 40, 49, และ 51

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

(วรรคสาม) การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

- (1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง
- (2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน เรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครองคณณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง
- (3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม
- (4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง
- (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ
- (7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว
- (8) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขจากรัฐซึ่งต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐอย่างเหมาะสมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและทันต่อเหตุการณ์

สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 26 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ 13 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา ข้อ 8 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ข้อ 5 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 28 ล้วนระบุให้ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา โดยจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ความอดกลั้นและมิตรภาพระหว่างชาติและกลุ่มเชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มศาสนาทั้งปวง

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา ข้อ 8 ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 25 และ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ข้อ 5 ระบุให้ประกันความเสมอภาคแห่งโอกาสเพื่อทุกคนจะสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุข อาหาร การบริการทางสังคมที่จำเป็น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ภาค 3 ข้อ 27 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภาค 2 ข้อ 30 ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ ส่วนที่ 1 ข้อ 5 และ ข้อ 20 และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ข้อ 5 ให้หลักประกันในการปฏิบัติต่อสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นหนึ่งเดียวกันในแบบอย่างที่เป็นธรรมและเสมอภาคบนพื้นฐานเดียวกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใดๆ ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด ชาติ หรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 7 ทุกคนเสมอภาคตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

สภาพปัญหา

1. มีความเป็นอยู่อย่างแออัด ไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่มีการดูแลด้านสุขอนามัย และไม่สามารถเข้าถึงระบบการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมได้
2. จากความเป็นอยู่อย่างแออัดและการไม่สามารถเข้าถึงระบบการป้องกันและรักษาพยาบาลที่ดี ทำให้คนไร้รัฐอาจเป็นพาหะในการนำโรคระบาดต่างๆ มาแพร่ในหมู่คณะ หรือชุมชนของตน และอาจแพร่กระจายไปสู่ชุมชนอื่นๆ ได้
3. เด็กที่เกิดจากกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้เด็กที่เกิดจากคนกลุ่มเหล่านี้จะเติบโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี การขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้อาจกลายเป็นปัญหาและภาระของประเทศในอนาคต
4. ปัญหาการประกอบอาชีพ เมื่อไม่มีหลักฐานบัตรประชาชน ไม่ได้รับการศึกษา ทำให้โอกาสในการทำงานทำน้อยลง และอาจจะต้องไปประกอบอาชีพที่รายได้น้อย หรือประกอบอาชีพอาชญากรรม เช่น ปล้น ชิงทรัพย์ ค้ายาเสพติด ค้าประเวณี และก่อปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด
5. ปัญหาด้านการเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น การถูกประทุษร้ายทั้งทางทรัพย์สินและร่างกาย การถูกหลอกลวงตั้งแต่การลอบไปทำงาน การโกงค่าแรง จนไปถึงการค้ำมนุษย์
6. ปัญหาการถูกดูถูกดูหมิ่น ถูกกดขี่ข่มเหง และการเลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของเชื้อชาติ สัญชาติ สีผิว และศาสนา
7. ปัญหาข้อกฎหมาย ที่ยังไม่เกิดความสมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐและสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ไร้รัฐและกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัย
8. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายต่อคนในกลุ่มเหล่านี้ ที่เจ้าหน้าที่ยังปฏิบัติได้ไม่ถูกต้อง ขาดการประสานงานกัน หรือแม้กระทั่งการละเว้นการบังคับใช้กฎหมายหรือเจ้าหน้าที่กระทำผิดกฎหมายเสียเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์

9. ปัญหาการสูญเสียสิทธิ การถูกละเลยสิทธิ หรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในกลุ่มชาติพันธุ์ อันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องสิทธิในสถานะบุคคล ความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกัน และเจตคติในเชิงลบของสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เร่งสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายของรัฐและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ และหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการพิสูจน์สัญชาติ
2. ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบทุกคนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการต่างๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การประกอบอาชีพ และการบังคับใช้กฎหมายสำหรับกลุ่มคนดังกล่าว
3. สร้างมาตรการเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์รวมถึงผ่านทางมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม เสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน และบังคับกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ
4. สร้างหลักประกันให้ผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่พบในทะเลได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามที่ควรจะได้รับภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ
5. ส่งเสริมมาตรการประกันการเคารพหลักการไม่ผลักดันกลับไปกรณีของผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้หนีภัยการสู้รบ
6. หลีกเลี่ยงการปิดพื้นที่พักพิงบริเวณชายแดนตะวันตกก่อนเวลาอันสมควร ในขณะที่เงื่อนไขสำหรับการกลับโดยสมัครใจ ปลอดภัย และสมศักดิ์ศรียังไม่พร้อม
7. ดูแลความต้องการด้านความคุ้มครองของกลุ่มเปราะบางต่างๆ อาทิ กลุ่มชาวโรฮิงญา โดยให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับประเทศในภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
8. ให้กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ สามารถเข้าถึงหลักประกันสุขภาพได้ตามสิทธิ โดยพิจารณาการจัดให้มีหน่วยราชการเคลื่อนที่ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำบัตรแสดงสถานะที่เหมาะสมแก่ผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล
9. จัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อการบริหารจัดการระดับประเทศและระดับพื้นที่
10. สร้างระบบการคัดเลือกและการกำหนดสถานะกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศไทยเป็นลำดับตั้งแต่การเป็นผู้มีสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้สิทธิอยู่ในประเทศชั่วคราวจนถึงการให้สัญชาติ
11. พิจารณาเร่งรัดการกำหนดสถานะบุคคลของกลุ่มเป้าหมายภายใต้หลักเกณฑ์การกำหนดสถานะที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญชาติ คนเข้าเมือง และการทะเบียนราษฎร ให้เอื้อต่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนแก่กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ

12. ประสานความร่วมมือกับประชาคมอาเซียนและประเทศในแถบเอเชียตอนใต้ อาทิ อินเดีย บังคลาเทศ ฯลฯ ร่วมพิจารณาหารือเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการในระดับภูมิภาค

13. พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ รวมทั้งแรงงานและการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม

14. เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในสถานศึกษา เพื่อป้องกันการสร้างทัศนคติทางลบต่อกลุ่มชาติพันธุ์

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง

กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง ได้แก่ กลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์หรือพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความรุนแรง เกิดจากสภาพความขัดแย้งทางสังคม ความขัดแย้งทางการเมือง เช่น กลุ่มที่รับผลกระทบจากการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองการก่อเหตุประท้วง การก่อเหตุรุนแรงในสังคมของกลุ่มต่างๆ

กลุ่มคนเหล่านี้ นอกจากจะได้รับการคุ้มครองภายใต้สิทธิมนุษยชนแล้ว สิทธิของคนกลุ่มนี้ยังได้รับการรับรองจากสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 2 กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภาค 2 ข้อ 2 กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ภาค 3 ข้อ 27 ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ ส่วนที่ 1 ข้อ 5 ข้อ 20 และข้อ 30 ระบุว่าทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพในเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งนี้รัฐ ควรใช้มาตรการทางบวกที่เป็นเอกภาพและสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้ความมั่นใจเคารพต่อ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหลาย

สภาพปัญหา

1. สถานการณ์ความรุนแรงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ภาครัฐยังดูแลไม่ทั่วถึง ในด้านการรักษาความปลอดภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ผลกระทบจากเหตุความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้กลุ่มประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ทั้งไม่ได้รับความคุ้มครองทางชีวิตและทรัพย์สิน และตกอยู่ในสภาวะความหวาดกลัวและวิตกกังวลกับสถานการณ์ความรุนแรง
2. การเน้นหนักที่การดำเนินการตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ทำให้มีข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน
3. การก่อเหตุประท้วง การประท้วงจากความขัดแย้งทางการเมือง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่ามีกลุ่มประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประท้วงถึงขั้นการสูญเสียทรัพย์สิน อวัยวะ และชีวิต
4. ในสถานการณ์ความรุนแรงแต่ละครั้งที่เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งในส่วนของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่ายังไม่มี การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด รวมทั้งไม่มีการชดเชยหรือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม
5. ความพยายามในการสร้างความปรองดองเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสถานการณ์รุนแรงยังไม่ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไข สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การใช้แนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ Community Policing รวมทั้งลดการประสาสัมพันธในทางลบ

2. ประกันว่าทุกฝ่ายจะได้รับความยุติธรรม รวมถึงประกันการให้ความสำคัญลำดับต้นกับการสร้างความปรองดอง และจัดประเมินผลตามแผนแม่บทการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. พิจารณาดำเนินการเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยอันสามารถนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทุกฝ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
4. ส่งเสริมการสร้างความปรองดองระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพทางการเมืองและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพิ่มความพยายามในการสร้างความปรองดองระหว่างทุกชนชั้นในสังคมรวมถึงภาคส่วนต่างๆ บนพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยและนิติธรรม
5. จัดทำฐานข้อมูลคดีและผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในลักษณะบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการทบทวนการดำเนินคดีและการช่วยเหลือเยียวยา
6. ทบทวนและปรับปรุงแนวทางการให้การชดเชยและเยียวยาผู้ที่สูญเสียและได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรงให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีความเท่าเทียมกัน
7. ทบทวนและปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐตามผลกระทบที่ได้รับ โดยพิจารณาจากผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ ครอบครัว ทรัพย์สิน
8. ทบทวนการดำเนินคดีแก่กลุ่มคนที่ถูกจับกุมจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีสาเหตุจากความคิดเห็นทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วง หรือการรวมกลุ่มทางความคิดของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
9. ทบทวนกฎหมายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก
10. กำหนดสิทธิและแนวทางของประชาชนในการชุมนุมประท้วงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งปรับปรุงมาตรการในการควบคุมการชุมนุมประท้วงของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นแนวทางมาตรฐาน

แผนสิทธิมนุษยชนของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ / อัตลักษณ์ทางเพศ

อัตลักษณ์ทางเพศ หมายถึง ประสบการณ์ทางเพศสภาพอันสามารถรู้สึกได้ภายในของแต่ละบุคคลและเป็นของปัจเจกบุคคลซึ่งอาจสอดคล้องหรือไม่ก็ได้กับเพศซึ่งได้ระบุไว้เมื่อแรกเกิด รวมทั้งความรู้สึกของบุคคลในร่างกาย (ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ หรือระบบการทำงานของร่างกาย ด้วยวิธีการทางการแพทย์ การศัลยกรรม หรือวิธีการอื่นใด ทั้งที่โดยการตัดสินใจเลือกโดยอิสระ) และการแสดงออกต่างๆ ทางเพศสภาพ รวมทั้งการแต่งกาย คำพูด และกิริยาท่าทางต่าง ๆ¹³ ซึ่งสังคมยังไม่ได้ให้การยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศเท่าที่ควร ทั้งในด้านการแสดงออกถึงการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งในปัจจุบันได้มีความพยายามในการเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมในการเลือกเพศตามที่ต้องการ

สภาพปัญหา

1. สังคมไทยขาดความรู้และความเข้าใจต่อตัวตนและวิถีชีวิตทางเพศของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งสะท้อนผ่านความเชื่อ อคติและการเลือกปฏิบัติ ความรุนแรง ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ต้องเผชิญกับการถูกกีดกัน รังเกียจ ถูกเลือกปฏิบัติ ได้รับความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ถือเป็นการทำให้อาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนบุคคลทั่วไป

2. กลุ่มความหลากหลายทางเพศมักถูกเลือกปฏิบัติในด้านต่างๆ อาทิ ถูกรังเกียจ ถูกละเมิดทางเพศ ถูกเลือกปฏิบัติในการรับเข้าทำงาน มีปัญหาเอกสาร หนังสือเดินทางไปต่างประเทศ เนื่องจากคำนำหน้านามในบัตรประชาชนไม่ตรงกับลักษณะเพศภาวะ การไม่ได้รับการคุ้มครองในกระบวนการยุติธรรม เช่น เจ้าหน้าที่รับแจ้งความกรณีถูกละเมิดทางเพศ ขาดองค์กรหรือหน่วยงานช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษา หญิงรักหญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ไม่มีการรับรองสภาพการใช้ชีวิตคู่ของคนรักเพศเดียวกัน รวมทั้งสวัสดิการที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตคู่ อาทิ ไม่มีระบบจัดการทรัพย์สินร่วม การจัดการมรดกในฐานะคู่ชีวิต ขาดการยอมรับเรื่องการรับบุตรบุญธรรมในชีวิตคู่ของคนรักเพศเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมเจตคติของคนในสังคมและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความเข้าใจและยอมรับในการมีอัตลักษณ์ทางเพศ ตลอดจนการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งจัดเวทีรณรงค์สาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิและการเคารพศักดิ์ศรีในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

2. ส่งเสริมการออกกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิกับทุกคู่ชีวิตอย่างเท่าเทียม เพื่อรองรับความหลากหลายทางเพศในสังคมและเพื่อไม่ให้เป็นการตีตราซ้ำ

3. จัดให้มีหน่วยงานบริการด้านการปรึกษาและรับเรื่องราวร้องทุกข์ ให้ความช่วยเหลือ และมีกระบวนการบำบัด ฟันฟู เยียวยาและชดเชยความเสียหาย

4. ให้มีการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการกำหนดคำนำหน้านามให้เหมาะสม

5. ให้มีการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการสนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคที่จำเป็นให้ตรงตามความต้องการให้หลากหลายตามทุกเพศ

¹³ อ้างอิงจากหนังสือหลักการ Yogyakarta Principles

แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ. 2557-2561)

จากทิศทางของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561) ที่มีเป้าหมายต้องการทำให้สังคมไทย “เป็นสังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” โดยกำหนดเป็นแผนสิทธิมนุษยชนใน 11 ด้าน และ 15 กลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน และเพื่อให้แผนในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความชัดเจนขึ้นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติ จึงได้มีการกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้บรรลุผลในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ มาตรการ/การปฏิบัติ และหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการ ตามตารางที่จะนำเสนอต่อไปนี้ และขอให้คำจำกัดความหน่วยงานในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ จะหมายถึง

(1) หน่วยงานหลัก คือ เจ้าภาพหลักที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือวางทิศทางการดำเนินงานในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมายในภาพรวมทั้งประเทศ

(2) หน่วยงานร่วม คือ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และควรมีส่วนร่วมกับหน่วยงานหลักในการวางทิศทางหรือนโยบายในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมายในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

2. สำหรับกระทรวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรภาคอื่น องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่ไม่ได้กล่าวถึงซึ่งหากพิจารณาแล้วว่า มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน หรือดำเนินการทำงานในประเด็นใดหรือกลุ่มเป้าหมายใดในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ก็สามารถพิจารณาดำเนินการตามแผน/นโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ

3. กระทรวงมหาดไทยให้หมายความถึงจังหวัดทั้ง 76 จังหวัดด้วย

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
1.ด้านสาธารณสุข	เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมตามสิทธิ	1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านสาธารณสุข	การรับรู้สิทธิ 1.สร้างความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ป่วยถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลที่พึงได้ของตน และให้ผู้ป่วยมีสิทธิในการได้รับรู้ข้อมูลการรักษาของตนเองอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบังคับใช้จริง ทั้งในส่วนของ	<u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงสาธารณสุข <u>หน่วยงานร่วม</u> 1.สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการ บรรลุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้าน สาธารณสุขมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือตามสิทธิด้านสาธารณสุข ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>กระบวนการรักษา และยาที่ใช้ในการรักษา เพื่อให้ ได้ทราบทางเลือกของตนเกี่ยวกับบริการสุขภาพตาม สิทธิที่พึงได้รับ ตลอดจนการได้รับการชดเชย เยียวยาผลกระทบจากการรักษาที่ผิดพลาดตาม สมควร</p> <p>2.จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ในการรับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและ เท่าเทียมกัน</p> <p>การเข้าถึงบริการสาธารณสุข</p> <p>1.กระจายทรัพยากรสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและ เป็นธรรม โดยเฉพาะแพทย์ซึ่งควรจัดให้มีเพียงพอใน ทุกสถานพยาบาล</p> <p>2.พัฒนาระบบการสาธารณสุขเคลื่อนที่ เพื่อช่วยลด ภาระในการเดินทางเข้ารับบริการสาธารณสุขของ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำ แผนการตรวจเยี่ยมและรักษาเคลื่อนที่นอกเวลา ราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นของ ประชาชนส่วนใหญ่ที่ต้องประกอบอาชีพในช่วงวัน และเวลาราชการ</p> <p>3.พัฒนาช่องทางการบริการสำหรับกลุ่มเฉพาะ อาทิ กลุ่มวัยรุ่นที่มีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ และกลุ่มแรงงานข้าม ชาติ โดยสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาตินั้น อาจควร</p>	<p>2.กระทรวงแรงงาน</p> <p>3.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p><u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงสาธารณสุข</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2.กระทรวงการพัฒนาสังคม และ ความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>3.กระทรวงแรงงาน</p> <p>4.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>พิจารณาให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการด้านสุขภาพที่จัดเก็บเงินสมทบจากแรงงานข้ามชาติเป็นการเฉพาะเพื่อความยั่งยืนในการบริหารโดยไม่เป็นภาระงบประมาณของประเทศ รวมทั้งพัฒนาช่องทางกรรงเรียนกรณีที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขหรือไม่ได้รับความเท่าเทียมกันของคุณภาพการบริการ</p> <p>4. พัฒนาระบบการชดเชยค่าเสียโอกาสจากการหยุดงานเมื่อต้องเข้ารับบริการรักษาพยาบาล ซึ่งสะท้อนการสูญเสียรายได้ตามจริง และเป็นธรรมกับทั้งนายจ้างและลูกจ้าง</p>	
			<p>ความเท่าเทียมของคุณภาพบริการ</p> <p>1. เพิ่มทางเลือกในการร่วมจ่ายสมทบของผู้ประกันในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าแก่ผู้ประสงค์จะได้รับบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นกว่าบริการขั้นพื้นฐานดังที่ระบุไว้ตามสิทธิ อันเป็นแนวทางที่ช่วยสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบประกันสุขภาพของประเทศโดยรวม และสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ประกันในระบบอื่นที่ได้มีการร่วมสมทบในรูปแบบอื่นแล้ว</p> <p>2. พัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพอย่างบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความร่วมมือระหว่าง</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>กระทรวงสาธารณสุข</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1. กระทรวงแรงงาน</p> <p>2. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>3. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ</p> <p>4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership) ทั้งในด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ และการรักษาโรค เพื่อร่วมใช้ทรัพยากรทั้งในด้านสถานบริการ บุคลากร และครุภัณฑ์ ในภาครัฐและเอกชน อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนามาตรการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดโรค</p> <p>3. พัฒนาระบบการส่งต่อผู้ป่วยในเขตพื้นที่ห่างไกลสู่โรงพยาบาลศูนย์ในพื้นที่ ตลอดจนระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) เพื่อเพิ่มการเข้าถึงคุณภาพบริการของประชาชนในเขตพื้นที่ห่างไกล</p> <p>4. บูรณาการระบบบริหารจัดการด้านการบริการทางการแพทย์ของ 3 กองทุน ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลข้าราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริการทางการแพทย์ ทำให้ทุกคนได้รับบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวดเร็วและปลอดภัย เท่าเทียม อย่างทั่วถึง และไม่มีความเหลื่อมล้ำในการให้บริการ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
2.ด้านการศึกษา	เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการศึกษาภาคบังคับที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมตามสิทธิ	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านการศึกษา</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางการศึกษามีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิด้านการศึกษาภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>1.จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะยาวที่ได้มีการบังคับอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่องในทุกรัฐบาล และปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดหลักทางการศึกษาของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของการศึกษาทั้งในและนอกระบบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา เช่น คะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลในวิชาหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมแรงงานเข้าสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติ เช่น ภาษาที่สอง และวิทยาศาสตร์ เป็นประเด็นหลัก</p> <p>2.ผลักดันหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทหลักในการสนับสนุนงบประมาณแก่สถานศึกษาในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานจากส่วนกลางเป็นผู้สนับสนุนการสร้างมาตรฐานคุณภาพ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณภาพและจิตสำนึกของบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาชุมชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในทุกระดับ การให้ทุนการศึกษา และการส่งเสริมการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ให้มีความเท่าเทียมและมาตรฐานเดียวกันทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนชุมชนเมืองและพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกล</p>	<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>หน่วยงานร่วม</p> <p>1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>2.กระทรวงวัฒนธรรม</p> <p>3.กระทรวงยุติธรรม</p> <p>4.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>5.กระทรวงแรงงาน</p> <p>7.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ</p> <p>8.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>3. สนับสนุนโครงการสร้างอาชีพของเด็กนักเรียน เพื่อจูงใจนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนให้สามารถเข้าเรียนได้โดยไม่ต้องเสียรายได้จากการทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว</p> <p>4. ส่งเสริมหลักสูตรทางการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันได้แก่ ผู้ศึกษา และนายจ้าง และส่งเสริมการศึกษาที่ไม่เพียงเน้นการศึกษาในวัยเรียน แต่ให้รวมถึงการเรียนรู้ตลอดช่วงอายุชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะแรงงานสำหรับคนในกลุ่มวัยแรงงาน และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของกลุ่มผู้สูงอายุ</p> <p>5. พัฒนาหลักสูตรและโครงสร้างทางการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน บริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อสิทธิในการศึกษาของคนกลุ่มเฉพาะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุ การบรรจุให้วิชาเกี่ยวกับศาสนา เป็นวิชาเลือก การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการเฉพาะ เช่น คนพิการ ให้สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง สร้างการยอมรับในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย สร้างการยอมรับในอัตลักษณ์ และสร้างการมีส่วนร่วมในโรงเรียน อีกทั้งควรปรับเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจในเรื่อง</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในวิชาสุศึกษา</p> <p>6.จัดให้มีหลักสูตรด้านศีลธรรม จริยธรรม การเคารพ สิทธิผู้อื่น หน้าที่พลเมือง กฎหมายเบื้องต้น ทักษะชีวิต วัฒนธรรมไทยและท้องถิ่น และการมีสัมพันธภาพ ที่ดีในครอบครัว ให้เด็กได้สร้างจิตสำนึกและ ตระหนักในสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนให้ ความสำคัญกับสาธารณสุขศึกษา และพลศึกษา เพื่อ เพิ่มความรู้ความเข้าใจให้สามารถเอาไปใช้ปฏิบัติใน การดูแลสุขภาพเบื้องต้น</p> <p>7.บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในกระบวนการ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกวัยเห็นความสำคัญ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเข้าถึงการศึกษา ทางไกลได้ง่าย ในราคาถูก เพื่อพัฒนาทุนทาง การศึกษาและขับเคลื่อนให้เกิดเป็นกำลังในการ พัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ต่อไป</p>	
3.ด้านเศรษฐกิจ	เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง การประกอบอาชีพและ รายได้ที่เพียงพอตามสิทธิ	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการ ทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้าน การทำงานและรายได้</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ</p>	<p>1. การสร้างความเท่าเทียมของนโยบาย เพื่อให้ ประชาชนเข้าถึงการประกอบอาชีพและรายได้ที่ เพียงพอตามสิทธิ อาทิ การจ้างงานที่จ่ายค่าตอบแทน ที่สอดคล้องกับผลิตภาพของแรงงาน การส่งเสริม การค้าและการตลาดให้มีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค และผู้ประกอบการ การเร่งบรรเทาผลกระทบเชิงลบ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1.กระทรวงการคลัง</p> <p>2.กระทรวงพาณิชย์</p> <p>3.กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>4.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>5.กระทรวงแรงงาน</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3. สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้านการทำงานและรายได้มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิด้านเศรษฐกิจ</p> <p>ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>จากนโยบายทางเศรษฐกิจต่อกลุ่มประชากรบางกลุ่ม (เช่น ผู้ประกอบการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน) การพิจารณาช่วยเหลือกลุ่มผู้เปราะบางทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีประสบการณ์ความผันผวนของรายได้ตามวงจรเศรษฐกิจ การปรับปรุงเกณฑ์ชี้วัดทางเศรษฐกิจบางประการ เช่น จปฐ. ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และควบคุมค่าครองชีพให้เหมาะสม นโยบายส่งเสริมการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ไม่มุ่งเน้นแต่เพียงกลุ่มผู้มีเงินทุนสูง รวมทั้งสร้างความยั่งยืนในเชิงการค้า โดยให้ประโยชน์จากนโยบายซึ่งมุ่งเน้นแต่เฉพาะบางกลุ่ม ไหลเวียนสู่วงจรเศรษฐกิจ เพื่อให้กลับไปเป็นรายได้ของรัฐและกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นสู่ทุกกลุ่มอาชีพ ตลอดจนพิจารณาการจับเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรม</p> <p>2. มุ่งใช้ทรัพยากรของประเทศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติ และเน้นการนำประโยชน์ที่ได้รับต่อยอดนโยบายไปสู่การพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่อผู้ด้อยโอกาสอย่างยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบของนโยบายจากการอุ้มชูไปสู่การบ่มเพาะ เพื่อลดปัญหาการเสพติดนโยบาย และให้กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้</p>	<p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงพลังงาน 2. กระทรวงมหาดไทย 3. กระทรวงการต่างประเทศ 4. กระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ 5. กระทรวงยุติธรรม 6. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 7. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ในระยะยาว และส่งเสริมนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน (Pro-poor growth)</p> <p>3.ส่งเสริมการออม และกลไกที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพในชุมชนและธุรกิจขนาดเล็กอย่างเข้มแข็ง เช่น การพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีคุณภาพและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชน และการนำแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ในทุกภาคส่วน</p> <p>4.ประสานงานระหว่างเครือข่ายทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อรองรับการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p>	
4.ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<p>1.เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี</p> <p>2.เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้ และมีความตระหนักเรื่องสิทธิในการมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และมีความเท่าเทียมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ</p>	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้าน</p>	<p>1.เน้นการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมแทนการชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบช่องทางการร้องเรียน ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงขอบเขตของสิทธิของตนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ที่เปิดโอกาสให้ผู้นมีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยควรจัดให้มีกองทุนกลางที่จัดเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของกิจการทั้งหมดเพื่อสนับสนุน</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <ol style="list-style-type: none"> กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม</p> <p>ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>ค่าใช้จ่ายในการประเมินแทนการให้ผู้ประกอบการเป็นฝ่ายจัดจ้างและสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประเมินเองดังเช่นในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความเป็นกลางของผู้ประเมิน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบพื้นที่ชุมชนที่มีความเสี่ยงจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ</p> <p>2.ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีปลอดภัยและเหมาะสม และมุ่งจัดระเบียบพื้นที่ (Zoning) เพาะปลูกให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่</p> <p>3.ส่งเสริมการคัดแยกขยะและบำบัดน้ำเสียเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม</p> <p>4.เร่งรัดการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์และจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และปรับปรุงบทลงโทษให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และออกกฎหมายที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ตลอดจนเร่งรัดมาตรการช่วยเหลือและชดเชยประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม และเร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>5.ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>และชุมชน ซึ่งคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมตามจริงพื้นที่ ในการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างมีส่วนร่วม และให้มีส่วนร่วมให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ตลอดจนเฝ้าระวัง ตลอดจนดูแลบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม โดยรัฐอาจพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณและความช่วยเหลือทางความรู้ที่จำเป็น</p> <p>6.ปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจัดการขยะให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน</p> <p>7.ใช้มาตรการจูงใจผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการอย่างมีสำนึกต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจากผู้ก่อมลพิษ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ผลิต ภาคอุตสาหกรรม และ/หรือภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดประเภทกิจกรรมที่ต้องจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม และมาตรการทางกฎหมายที่ส่งเสริมคุ้มครองผู้ปกป้องและผู้แจ้งเบาะแสปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
5.ด้านที่อยู่อาศัย	เพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัย และทรัพยากรน้ำที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่พอเพียงและปลอดภัย	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้านที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>1.ลดอุปสงค์การอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เขตเมือง โดยเร่งการขยายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ภูมิภาค</p> <p>2.ขยายอุปทานของพื้นที่อยู่อาศัยในเขตเมือง โดยใช้มาตรการช่วยเหลือทางการคลัง เช่น การจัดสรรเงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย การจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่ผู้มีรายได้น้อย คนเร่ร่อน จรจัด และพิจารณาการพัฒนาที่ดินของรัฐที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชนผู้ไร้ที่อยู่</p> <p>3.จัดรูปแบบการวางผังเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรที่ดินที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย การจัดการด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>4.พัฒนาระบบสาธารณูปโภครองรับการเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมกันในทุกภูมิภาค</p> <p>5.คุ้มครองสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับการจัดซื้อที่อยู่อาศัย</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (การเคหะแห่งชาติ)</p> <p>2.กระทรวงมหาดไทย</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงการคลัง</p> <p>2.กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>3.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>4.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
6.ด้านวัฒนธรรมและศาสนา	เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติพันธุ์ รวมทั้งให้มีอิสระในการนับถือศาสนาและการปฏิบัติ	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้าน</p>	<p>1.ส่งเสริมแนวคิดและนโยบายการยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม ซึ่งตระหนักถึงความแตกต่าง ที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ผ่านคำสอนทางศาสนา บุคคลสาธารณะ (Public figure) และ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>กระทรวงวัฒนธรรม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงศึกษาธิการ</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	พิธีกรรม และการแสดงออก เกี่ยวกับความเชื่อทางด้าน ศาสนาและวัฒนธรรม	วัฒนธรรมและศาสนา 2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการ บรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ 3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้าน วัฒนธรรมและศาสนามีแนวโน้มที่ลดลง อย่างต่อเนื่อง 4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือตามสิทธิด้านวัฒนธรรมและ ศาสนา ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน	สื่อสารสนเทศที่หลากหลาย อาทิ โทรศัพท์ แบบเรียน เป็นต้น 2.ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านสื่อผลิตสื่อและ นำเสนออย่างสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อสังคม ไม่ ชี้้นำให้เกิดการเบียดเบียนทางวัฒนธรรมอันดีงามหรือ ขัดกับหลักศีลธรรม และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ด้านวัฒนธรรมที่ดี 3.ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมไทยตั้งแต่ สถาบันครอบครัวและโรงเรียน และสร้างความ ตระหนักในเอกลักษณ์ความเป็นไทย และทำนุบำรุง วัฒนธรรมที่เป็นอยู่ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ในการ ปรับ (Adapt) วัฒนธรรมใหม่ให้เข้ากับบริบททาง วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมอย่างเหมาะสม แทนการรับ (Adopt) มาใช้อย่างไม่มีวิจารณญาณ โดยเร่งปลูกฝัง ตั้งแต่ในวัยเรียน 4.ส่งเสริมให้รัฐผลักดันมาตรการที่ช่วยฟื้นฟูและคง ความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางด้านวัฒนธรรมของตนเอง และ ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีของไทยในการส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว อาทิ การ จัดตั้งกองทุนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดให้มี สถานที่ดูแลเด็กเล็กในที่ทำงาน การให้ส่วนลดจูงใจ การทำกิจกรรมร่วมกันของคนครอบครัว เช่น การ	2.กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ 3.กระทรวงมหาดไทย 4.สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ 5.พุทธสมาคม 6.องค์กรศาสนาต่างๆ

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ชมภาพยนตร์ การชมสวนสัตว์ และการรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น โดยรัฐควรเข้าสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนแก่ธุรกิจที่เข้าร่วมในโครงการข้างต้น</p> <p>5. จัดมาตรการกำกับดูแลศาสนบุคคล ศาสนธรรม และศาสนวัตถุ</p> <p>6. กำหนดมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรม รวมทั้งมีกระบวนการปลูกฝังและกล่อมเกลาหลักคติดทางศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสอดแทรกในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอนหรือสื่อโทรทัศน์ ตลอดจนพัฒนารูปแบบเนื้อหาที่เหมาะสมและสามารถเข้าถึงกลุ่มเด็กในแต่ละช่วงวัย</p>	
7.ด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	<p>เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร รวมทั้งข้อมูล ข่าวสารภาครัฐอย่างทั่วถึง</p>	<p>1. มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>2. มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ</p>	<p>1. บริหารจัดการ และสร้างกลไกในการดูแลการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาอ่อนไหวและกระทบสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้อง ข่าวที่มีเนื้อหารุนแรงและก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้รับชม และการส่งข้อมูลโฆษณาทางโทรศัพท์ส่วนบุคคลที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ใช้</p> <p>2. จัดให้มีการเผยแพร่อย่างทั่วถึงและชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตในสิทธิมนุษยชนในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1. สำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>2. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>3. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1. กระทรวงยุติธรรม</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือ ด้าน ข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550</p> <p>3.จัดให้มีระบบบริหารจัดการและสร้างกลไกในการดูแล การตรวจสอบดูแลขอบเขตและจรรยาบรรณของสื่อ</p> <p>4.จัดระบบข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างรวมศูนย์ โดยให้เผยแพร่ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ทั้งหมด ทันทีโดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ และรวบรวมแหล่งข้อมูล ไว้ที่หน่วยงานกลางเพียงแห่งเดียว ในรูปแบบที่ง่าย ต่อการเข้าถึง เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ</p> <p>ในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการ เข้าถึงข้อมูลให้หน่วยงานระดับภาค จังหวัด หรือ ระดับอำเภอเป็นฐานในการให้บริการทั้งในรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และรูปแบบ สิ่งพิมพ์ต่างๆ</p> <p>5.ส่งเสริมการเข้าถึงด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกกลุ่ม และบทบาทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในเขตพื้นที่ ห่างไกล ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และข้อมูลข่าวสาร ของท้องถิ่น โดยจัดให้มีอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสีย ค่าใช้จ่ายบริการแก่ประชาชนที่ประสงค์จะเข้าใช้</p> <p>6.ส่งเสริมการอบรมความรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศแก่ทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้สูงอายุ และคนพิการ โดยอาจพิจารณาจัดให้มี</p>	<p>2. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>3. กระทรวงวัฒนธรรม</p> <p>4. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>5. หน่วยงานราชการทุกแห่ง</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>วิทยาการอบรมจากส่วนกลางโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลและการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถนำข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มายกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และคนพิการ</p> <p>7.เพิ่มโอกาสให้มีการแข่งขันในการประกอบการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแล กำหนดนโยบายการให้บริการหรือบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค</p>	
8. ด้านการขนส่ง	<p>เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการการขนส่งอย่างทั่วถึง มีมาตรฐาน และปลอดภัย รวมทั้งได้รับการฟื้นฟู เยียวยา ผลกระทบจากการใช้บริการด้านการขนส่ง และจราจร และการชดเชยผลกระทบหรือถูกรอนสิทธิจากการดำเนิน</p>	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านการขนส่ง</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้าน</p>	<p>1.จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ ผู้สูงอายุ และเด็ก</p> <p>2.สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและบริการทางสังคมของรัฐอย่างเท่าเทียม และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาโครงสร้าง</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1.กระทรวงคมนาคม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	โครงการด้านการขนส่ง และจราจรอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม	การขนส่งมีแนวโน้มที่ลดลงอย่าง ต่อเนื่อง 4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือตามสิทธิด้านการขนส่ง ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน	พื้นฐานและระบบการขนส่งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เศรษฐกิจ ชุมชน อย่างทั่วถึง และประชาชนสามารถ เข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และอัตราค่าบริการที่เหมาะสม 3.ดำเนินการฟื้นฟู เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก การใช้บริการด้านการขนส่งและจราจร และการ ชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือถูกรอนสิทธิจากการ ดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจรอย่าง เหมาะสมและเป็นธรรม 4.เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงการร้องเรียนเพื่อให้ ประชาชนผู้ใช้บริการด้านการขนส่งและจราจรได้รับ บริการอย่างมีประสิทธิภาพ 5.ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและ สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ ด้านการขนส่งและจราจรที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อชุมชนและประชาชน ทั้งด้านที่อยู่อาศัย คุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิต อาทิ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นก่อนการ ดำเนินโครงการด้านการขนส่งและจราจร	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
9.ด้านการเมืองการปกครอง	เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกทางการเมือง รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ของราชการ และการเมืองที่ดีมีจรรยาบรรณ	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านการเมืองการปกครอง</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้านการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกทางการเมืองมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิด้านการเมืองการปกครองภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>1.ส่งเสริมการพัฒนาการเมืองให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยในทุกระดับ โดยใช้สื่อของรัฐอย่างเหมาะสม</p> <p>2.ส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกให้ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง และทุกภาคส่วนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและจริยธรรมผ่านสื่อต่างๆ และสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา</p> <p>3.ส่งเสริมการใช้มาตรการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้บริหารหน่วยงานราชการ และทุกภาคส่วน และส่งเสริมให้ภาครัฐมีการนำประมวลจริยธรรมมาใช้อย่างจริงจัง</p> <p>4.ส่งเสริมมาตรการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน และความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางสังคมและความไม่สงบทางการเมือง ที่ผ่านมา รวมทั้งในภาคใต้ของประเทศไทย</p> <p>5.ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประกันว่าทุกฝ่ายจะได้รับความยุติธรรม รวมถึงประกันการให้ความสำคัญลำดับต้นกับการสร้างความปรองดอง ตลอดจนดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดต่อการ</p>	<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>กระทรวงมหาดไทย</p> <p>หน่วยงานร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงกลาโหม 2. กระทรวงยุติธรรม 3. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 4. กระทรวงวัฒนธรรม 5. สำนักนายกรัฐมนตรี 6. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 7. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน 8. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 9. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ 10. สภาพัฒนาการเมือง 11. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 12. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 13. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ดำเนินการตามแผนแม่บทการอำนวยความสะดวกและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยเพื่อนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง</p> <p>6.ปกป้องคุ้มครองเสรีภาพประชาชนที่อาจถูกละเมิดในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสงบ และเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้สะดวกขึ้น</p> <p>7.กำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพให้ประชาชนมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐและนักการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม และป้องกันปัญหาคอร์รัปชันในทุกระดับ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอิสระ อย่างเข้มงวดตลอดจนส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง</p>	<p>14. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา</p> <p>15. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ</p> <p>16. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>17. พรรคการเมือง</p>
10.ด้านกระบวนการยุติธรรม	เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวงเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรม</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ</p>	<p>1.เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการยกระดับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>กระทรวงยุติธรรม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>2.กระทรวงกลาโหม</p> <p>3.กระทรวงการพัฒนาสังคมและ</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิทางด้านกระบวนการยุติธรรมมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือตามสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรม</p> <p>ภายใน 5 ปีแรกของระยะเวลาตามแผน</p>	<p>(1.1) เผยแพร่ให้ความรู้ด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และประชาชน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในการมีชีวิตซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน</p> <p>(1.2) พยายามดำเนินการเพื่อประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการทันที และสนับสนุนมติพักการใช้โทษประหารชีวิตของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ โดยมีเจตจำนงที่จะออกกฎหมายให้เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด ปี 2557</p> <p>(1.3) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามข้อบทที่ 6 วรรคสอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง การก่อการร้าย ภายในปี 2560</p> <p>(1.4) ลงนามและให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเรื่องมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายในปี 2561</p> <p>(1.5) สร้างเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อรองรับนักโทษประเภทคดีอุกฉกรรจ์</p>	<p>ความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>4.สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p> <p>5.สำนักงานศาลยุติธรรม</p> <p>6.สำนักงานศาลปกครอง</p> <p>7.สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>8.สำนักงานตุลาการทหาร</p> <p>9.สำนักงานอัยการสูงสุด</p> <p>10.สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ</p> <p>11.สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</p> <p>12.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>13.ศาลแรงงาน</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>2. ส่งเสริมความรู้และการเข้าถึงสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรมของประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ คนพิการ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งในเรื่องของความรู้เรื่องกฎหมาย สิทธิในการรับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ รวมทั้งเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทย และส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการให้ประชาชนเข้าถึงบริการด้านกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และเป็นธรรมกับประชาชนทุกกลุ่ม โดยไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>3. มุ่งเน้นการพัฒนาหลักจริยธรรมของบุคลากรด้านกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ บุคลากร ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย ส่งเสริมการทำงานด้านกระบวนการยุติธรรมที่ยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) ส่งเสริมการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานด้านกระบวนการยุติธรรมในทุกหน่วยงานและทุกระดับการปฏิบัติงาน และส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและจริยธรรมที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น โดยผลักดันเรื่องดังกล่าวให้ออกเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมการ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ปฏิรูประบบยุติธรรมเพื่อประกันการปฏิบัติต่อพลเรือนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาระบบตุลาการอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันการเคารพและคุ้มครองสิทธิของพลเรือน และเพื่อประกันธรรมาภิบาลและการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อประชาชนทุกชนชั้นในสังคม</p> <p>4. รัฐควรสร้างมาตรการให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเร่งรัดการดำเนินคดีและ การปฏิบัติตามคำสั่งศาลให้สิ้นสุดโดยรวดเร็วที่สุด โดยเพิ่มเติมอัตราค่าล้างของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม</p> <p>5. มุ่งเน้นการผลักดันให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การแจ้งเบาะแสการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งให้ความคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแส</p> <p>6. ส่งเสริมให้มีหลักประกันให้มีการสอบสวนอย่างเต็มที่ทุกข้อกล่าวหาที่เกี่ยวกับการกระทำโดยมิชอบ โดยเจ้าหน้าที่ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ ตลอดจนสร้างความปรองดองระหว่างทุกชนชั้นในสังคมรวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตย นิติธรรม และขันติธรรม เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพทางการเมืองและสังคม และ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>การพัฒนาทางเศรษฐกิจ</p> <p>7. สอบสวนข้อกล่าวหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทุกฝ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และดำเนินการทันทีเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยเพื่อนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง</p> <p>8. ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขสถานการณ์การค้ามนุษย์ ซึ่งนับเกินกว่าขอบเขตพรมแดนของไทยโดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องเพื่อขจัดและปราบปรามการค้ามนุษย์</p> <p>9. ควรกำหนดค่านิยมของ “การทรมาน” ในประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งการออกกฎหมายให้การทรมานเป็นความผิดอาญา และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งลงนามและให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานฯ และปรับปรุงกลไกการตรวจสอบข้อร้องเรียนเรื่องการทรมานภายในประเทศให้เป็นกลางและเป็นอิสระภายในปี 2561</p> <p>10. ศึกษาความเป็นไปได้ในการให้สัตยาบันอนุสัญญา</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร</p> <p>11. ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และมาตรการการลงโทษในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการลงโทษและให้ความสำคัญกับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม</p> <p>12. สร้างระบบกลไก กระบวนการจำแนกประเภท กระบวนการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู กระบวนติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เพื่อให้กระบวนการช่วยเหลือผู้ที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>13. สร้างระบบกลไกเชื่อมโยงส่งต่อ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการบริการทางกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ</p> <p>14. รัฐควรจัดเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็นเพื่อชดใช้เงินให้กับคู่กรณีที่เหมาะสมคดีในคดีที่ศาลมีคำบังคับให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้เงินได้โดยตรง เพื่อแก้ปัญหาการที่หน่วยงานทางปกครองประวิงเวลาชดใช้เงินหรือการ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ไม่สามารถขอใช้เงินได้ในเวลาอันควร ซึ่งจะเป็นการช่วยเยียวยาความเดือนร้อนให้กับคู่กรณีให้เร็วยิ่งขึ้น 15.เปลี่ยนแปลงการทำงานของหน่วยงานยุติธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริง เช่น การใช้แนวทาง Community Policing	
11.ด้านความมั่นคงทางสังคม	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง (ด้อยโอกาส) ต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคม ได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี			
11.1กลุ่ม ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้ต้องหา ผู้ต้องขังได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง 2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ 3. สถานการณ์การละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง 4. จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือ ด้านสิทธิมนุษยชนของ	1. มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาสภาพเรือนจำและสถานที่ควบคุมดูแล รวมถึงการขยายสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่จำเป็น เพิ่มเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และดำเนินมาตรการที่ประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการเข้าถึง การดูแลด้านการรักษาพยาบาล และการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่อผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง 2. ส่งเสริมการมีทนายให้ความช่วยเหลือแก่จำเลย ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา โดยรัฐจะต้องจัดให้มีทนายความในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการต่อสู้คดีแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา เพื่อเป็นหลักประกันการรักษาประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ทั้งนี้ เพราะรัฐจะต้องบริหารกระบวนการยุติธรรมให้มีความ	<u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงยุติธรรม <u>หน่วยงานร่วม</u> 1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2.กระทรวงสาธารณสุข 3.กระทรวงแรงงาน 4.สำนักงานศาลยุติธรรม 5.สำนักงานอัยการสูงสุด 6.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 7.สภาพนายความ 8.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยึดถือของประชาชน</p> <p>3.พัฒนาระบบการประเมินคัดกรอง จำแนก และส่งต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งพัฒนาระบบการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีความสอดคล้องกับลักษณะปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนพัฒนารูปแบบของระบบการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนรายบุคคล ภายหลังการปล่อยตัวที่เหมาะสมกับลักษณะปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน โดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมสำคัญในการดำเนินการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนในครอบครัว และชุมชนของตน ภายใต้การพัฒนาระบบการยุติธรรมทางเลือกและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน</p> <p>4.ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งในด้านการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และการทำแผนประทุษกรรมประกอบการรับสารภาพโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน คำนึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความชอบธรรมอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการหาวิธีการทดแทนในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปยังที่เกิดเหตุหรือจัดทำ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>แผนประทุษกรรม และออกกฎหมายให้การทรมาณ เป็นความผิดอาญา</p> <p>5.ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ไม่ควรถูกควบคุมในเรือนจำ และควรแสวงหาแนวทางหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการติดตามควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย และส่งเสริมให้มีการประกันตัวทุกคดี ส่งเสริมการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตอยู่ในบ้านเพื่อดูแลครอบครัวและทำมาหากินได้ แต่ให้ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพบางส่วนแทนการส่งผู้กระทำผิดทั้งหมดเข้าเรือนจำ</p> <p>6.ส่งเสริมการปฏิรูประบบการปฏิบัติต่อเด็กและสตรี ในกระบวนการยุติธรรมอย่างเหมาะสม การสร้างหลักประกันให้มีการแยกเด็กที่กระทำผิดออกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ และพิจารณาการพัฒนาระบบการลงโทษทางเลือก เพื่อลดจำนวนสตรีและเด็กในสถานควบคุมตัวอย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงใน</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>เรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (ข้อกำหนดกรุงเทพ)</p> <p>7.ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยกเลิกการใช้เครื่องพันธนาการและการลงโทษผู้ต้องขังที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ</p> <p>8.เผยแพร่ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นงานราชทัณฑ์เพื่อการฟื้นฟูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และคำนึงถึงศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง</p> <p>9.สร้างหลักประกันและแนวปฏิบัติเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้ต้องขังให้คำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่จำเพาะเจาะจงทั้งหญิงและชาย เช่น อนามัยแม่และเด็ก ผู้ต้องหาและผู้ต้องขังที่เป็นบุคคลข้ามเพศจะต้องอยู่บนหลักการสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงสภาพความต้องการที่จำเพาะเจาะจง โดยไม่นำสถานภาพการเป็นนักโทษมาเป็นเงื่อนไขไม่ให้ได้รับการดูแลด้านอนามัยการเจริญพันธุ์</p> <p>10.การให้ผู้ต้องขังได้เข้ารับการรักษาพยาบาลเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			11. ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาจิตใจทางด้านธรรมาภิบาลวิถีสานาแก่ผู้ต้องขัง ให้องค์กรทางศาสนา เช่น องค์กรพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์เสนอแนวคิด	
11.2กลุ่มผู้พ้นโทษ	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้พ้นโทษ ได้รับการค้ำครองอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิกลุ่มผู้พ้นโทษ</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิของกลุ่มผู้พ้นโทษมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้พ้นโทษ</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.รัฐควรส่งเสริมมาตรการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครองแก่ผู้พ้นโทษ เพราะเป็นผู้มีประวัติการกระทำผิด เป็นกลุ่มเสี่ยงของสังคม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษหันไปกระทำผิดซ้ำกลับสู่พฤติกรรมเดิมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมขึ้นอีก ปรับแก้ไขการรับบุคคลเข้าทำงานโดยการยอมรับบุคคลที่เคยต้องโทษเข้าทำงานอย่างจริงจัง</p> <p>2.ส่งเสริมทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีการจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้พ้นโทษ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนิน ชีวิตก่อนออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้โดยลำพัง</p> <p>3.รัฐจะต้องส่งเสริม สนับสนุนมาตรการ โครงการทั้งในด้านการศึกษา การอบรมฝึกหัดวิชาชีพ และการจัดหางานให้แก่ ผู้พ้นโทษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทั่วถึง ควรมีการรองรับทางด้านอาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มที่พ้นโทษ รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนอาชีพเพื่อสนับสนุนให้ประกอบอาชีพที่อิสระ</p> <p>4.รัฐควรมีมาตรการทางด้านกฎหมายรองรับการ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงยุติธรรม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>2.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>3.กระทรวงแรงงาน</p> <p>4.สำนักงานศาลยุติธรรม</p> <p>5.สำนักงานอัยการสูงสุด</p> <p>6.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>7.สภาพนายความ</p> <p>8.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ปฏิบัติต่อผู้พันโทฯ รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งเพื่อความคุ้มครองสวัสดิการผู้พันโทฯ การป้องกันมิให้ผู้พันโทฯ หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ควรดำเนินการต่อผู้พันโทฯ ทั้งสองด้านคือ การให้โอกาสในสังคมและการปกป้องสุจริตชนจากความเสี่ยงที่จะถูกผู้พันโทฯ ละเมิดในทางใดๆ</p> <p>5. ส่งเสริมการจัดระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้พันโทฯ เพื่อการติดตามหลังปล่อย การคอยสอดส่อง ดูแลบุคคลเหล่านี้หลังปล่อยอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรประสานงานร่วมกันในการจัดตั้งระบบเครือข่ายข้อมูลร่วมกันด้านผู้พันโทฯ เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการดูแลผู้พันโทฯ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>6. รัฐควรมีมาตรการรองรับการเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือของผู้พันโทฯ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พันโทฯ สามารถได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>7. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ติดตาม และ ประเมินผลผู้พันโทฯ ที่ได้รับการปล่อยตัว และควรมีการจัดตั้งศูนย์ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้พันโทฯ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.3กลุ่มผู้ต้องหาคดี ยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพรบ.ฯ /กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฯ ได้รับการค้ำครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของกลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพรบ.ฯ /ผู้ติดยาเสพติด และผู้ผ่านการบำบัดฯ 2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ 3. สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพรบ.ฯ / ผู้ติดยาเสพติด และผู้ผ่านการบำบัดมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง 4. จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพรบ.ฯ / ผู้ติดยาเสพติด และผู้ผ่านการบำบัด ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี	1.ควรมีมาตรการด้านการฝึกอาชีพ รวมทั้งมีการติดตามสอดส่องดูแลในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ผ่านการบำบัดยาเสพติด 2.ควรเสริมสร้างระบบการสงเคราะห์หลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจนและมีศักยภาพ เพื่อทำหน้าที่สอดส่องติดตาม ให้ความช่วยเหลือ และปรึกษาแนะนำ เพื่อเสริมสร้างโอกาสการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน 3.จัดทำระบบการติดตามหลังปล่อย โดยกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบสอดส่องติดตาม ช่วยเหลือกลุ่มนี้ให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข 4.ควรจัดให้มีสถานตรวจพิสูจน์ผู้เสพยาเสพติด ที่ถูกจับกุมตัวและอยู่ระหว่างรอการตรวจพิสูจน์ และจัดให้มีการแยกผู้ต้องหาคดียาเสพติดออกจากผู้ต้องหาทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมให้มีการสร้างสถานที่ตรวจพิสูจน์แยกจากเรือนจำโดยรัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากร	<u>หน่วยงานหลัก</u> 1.กระทรวงยุติธรรม 2.กระทรวงสาธารณสุข
11.4กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหายได้รับการค้ำครองอย่าง	1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง	1.พัฒนากลไกที่จะช่วยเหลือเหยื่อรายเหยื่อ ผู้เสียหายจากอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและรอบด้าน ทั้งด้านการดำเนินคดีเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ	<u>หน่วยงานหลัก</u> 1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>เป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p>	<p>เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของกลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการ บรรลุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ของกลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหายมีแนวโน้มที่ ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม เหยื่อ/ผู้เสียหาย</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>ที่รวดเร็ว เป็นธรรม การรักษาพยาบาลทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ การชดเชยเยียวยาทางการเงิน ให้แก่เหยื่อและครอบครัวผู้เสียหายโดยคำนึงถึง สภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจ</p> <p>2.รัฐควรส่งเสริมให้ศึกษา กลไกหรือมาตรการต่างๆ ในการชดเชยช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อ โดยประสาน เชื่อมโยงกับทางโรงพยาบาลหรือกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้การ ช่วยเหลือมากขึ้น</p> <p>3. ส่งเสริมหลักประกันสิทธิของผู้เสียหายและ ครอบครัวในการเข้าถึงความยุติธรรมและการ เยียวยาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>4.รัฐควรมีมาตรการในการคุ้มครองประชาชนจาก การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ</p> <p>5.รัฐกำหนดให้มีมาตรการบางประการในการ คุ้มครองและช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ ควรพิจารณาการแก้ไขปัญหาหากกลุ่มเหยื่อจากการ ค้ามนุษย์ และประกันว่าจะไม่มีการใช้มาตรการใด ๆ ที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มคนเหล่านี้</p> <p>6. รัฐควรแก้ไขปัญหาเรื่องเหยื่ออาชญากรรม โดยควรนำหลักการสอบสวนและดำเนินคดีเด็กและ เยาวชนมาใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดที่ผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นคนพิการ</p>	<p>2.กระทรวงยุติธรรม <u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>3.สำนักงานอัยการสูงสุด</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>และการสอบปากคำผู้เสียหายในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ผู้เสียหายควรได้รับการสอบปากคำในห้องมิดชิด หากไม่มี ผู้เสียหายควรมีสิทธิในการร้องขอได้</p> <p>7.การพิจารณาค่าตอบแทนและค่าทดแทนและค่าชดเชยผู้เสียหายในคดีอาญาที่เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องไม่นำประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมกับการกระทำผิดมาพิจารณาประกอบการให้ความช่วยเหลือหรือการจ่ายค่าชดเชย</p>	
11.5กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์	<p>เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ได้รับการค้ำครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p>	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์</p>	<p>1.ส่งเสริมโครงการสร้างความเข้าใจด้านผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ เพื่อลดการตีตราและเลือกการปฏิบัติ ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความเข้าใจเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและถูกวิธีกับการไม่แบ่งแยก การปฏิบัติต่อผู้ป่วยๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติกับประชาชนทั่วไป</p> <p>2.ส่งเสริมการให้สวัสดิการทางสังคม และแก้กฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามการรับเข้าทำงาน โดยให้คำนึงถึงสิทธิของกลุ่มด้อยโอกาสและผู้ติดเชื้อ และทุกหน่วยงานห้ามใช้การติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ เป็นเหตุผลในการลดสิทธิ โอกาสความก้าวหน้าหรือให้ออกจากงาน</p> <p>3.พัฒนายาสำหรับผู้ป่วยให้มีราคาไม่แพง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงยาได้ง่าย</p> <p>4.ควรส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์เข้ารับ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงสาธารณสุข <u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงแรงงาน 2.กระทรวงศึกษาธิการ 3.สำนักงานอัยการสูงสุด 4.สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 5.หน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี	<p>การรักษาฟรีไม่ว่าในกรณีใดได้ทุกแห่ง</p> <p>5. ควรใช้มาตรการจูงใจหรือพิจารณา กำหนดกฎหมายลงโทษ เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ จากนายจ้าง สถานประกอบการ และสถานศึกษา</p> <p>6. ควรมีมาตรการบังคับให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รักษาความลับของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์</p> <p>7. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานควบคู่กับแผน ยุทธศาสตร์เอดส์ชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งดูการทำงานลดอัตราการติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ ลดการตายจากเอดส์ และไม่มีการตีตราจากประเด็น เอชไอวี/เอดส์ ทั้งในส่วนของเรื่องสิทธิและการทำงานกับกลุ่มประชากรในภาวะอย่างยากลำบาก ซึ่งทั้งสองแผนมีการจัดกลุ่มบุคคลเพื่อให้การช่วยเหลือที่คล้ายคลึงกัน</p> <p>8. ส่งเสริมมาตรการในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์</p> <p>9. สร้างความเป็นเอกภาพกรณีการให้บริการผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการรับบริการและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ทั้ง 3 กองทุน (กองทุนประกันสังคม กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการการรักษาพยาบาลข้าราชการ)</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.6กลุ่มผู้ใช้แรงงาน	เพื่อส่งเสริม คุ่มครองให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ใช้แรงงาน</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ใช้แรงงาน</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.กำกับให้มีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อคุ้มครองสภาพการจ้างให้เป็นไปตามมาตรฐานของกฎหมาย โดยให้ลูกจ้างได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ฝีมือแรงงานรวมทั้งคุณลักษณะที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่ผู้ใช้แรงงาน รวมทั้งเผยแพร่และให้การศึกษาแก่องค์กรผู้ใช้แรงงานและผู้ใช้แรงงานให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับสิทธิของผู้ใช้แรงงาน</p> <p>2.ส่งเสริมการคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี โดย</p> <p>2.1กำกับให้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.2554 อย่างจริงจัง โดยมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานประกอบการ เพื่อกระตุ้นให้ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2.2จัดสถานประกอบกิจการมีระบบบริหารจัดการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน</p> <p>2.3เผยแพร่และให้การศึกษาแก่ลูกจ้าง และนายจ้าง เกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย</p>	<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>กระทรวงแรงงาน</p> <p>หน่วยงานร่วม</p> <p>1.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>2.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>3.กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>4. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>5.กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>6.สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ</p> <p>7.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>และสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบกิจการ ให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2.4ควรมีมาตรการให้ภาคเอกชนเข้ามาดูแลเรื่องสิทธิและสวัสดิการตลอดจนคุณภาพชีวิตของแรงงานให้มากขึ้น ให้สถานประกอบกิจการมีความรับผิดชอบต่อสังคม มิใช่คำนึงถึงประโยชน์เศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเพราะปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมรวมถึงแหล่งเสื่อมโทรม</p> <p>2.5ส่งเสริมให้แรงงานมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นจากสถานประกอบกิจการ</p> <p>3.ส่งเสริมสิทธิของแรงงานที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ ได้แก่</p> <p>3.1การส่งเสริม และพัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีต่อกันระหว่างสถานประกอบกิจการ ลูกจ้าง สหภาพแรงงาน และองค์กรแรงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3.2เร่งรัดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว พ.ศ. 2491 และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยการปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>สิทธิในการรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรอง พ.ศ. 2492</p> <p>4. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้รับงานไปทำที่บ้าน ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 สนับสนุนการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือและวิชาชีพแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้าน สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมคุ้มครองและแก้ปัญหาผู้รับงานไปทำที่บ้านให้เข้มแข็ง รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ให้มีความตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้รับงานไปทำที่บ้าน</p> <p>5. ส่งเสริมสิทธิการประกันสังคม ดังนี้</p> <p>5.1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการประกันสังคม ทั้งกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนต่อแรงงาน นายจ้าง และประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง เพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของการได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสังคม</p> <p>5.2 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เพื่อขยายความคุ้มครองประกันสังคมให้ครอบคลุมลูกจ้างเพิ่มขึ้น และเพิ่มสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันสังคมและกฎหมายเงินทดแทน ให้สอดคล้อง</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>กับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน</p> <p>6.เสริมสร้างความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอย่างเพียงพอ ประกันค่าแรงขั้นต่ำ และความปลอดภัยในการทำงาน และประกันการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและความยุติธรรมของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานอย่างเท่าเทียมกัน</p>	
<p>11.7กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา</p>	<p>เพื่อส่งเสริม คุ้มครองให้กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p>	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนของคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม</p>	<p>1.เร่งแก้ไขปัญหาที่โครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในการพัฒนาอย่างเสมอภาค ได้แก่ การปฏิรูปการกระจายการถือครองที่ดินและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การปฏิรูประบบประกันสังคมให้บุคคลทุกกลุ่มได้รับการดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม</p> <p>2.ส่งเสริมศักยภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น เช่น การคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและเอื้อต่อการดำรงชีวิต และสิทธิในการดำรงรักษาวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ข้อคิดเห็นต่อโครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน</p> <p>3.ให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพของ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2.กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>3.กระทรวงแรงงาน</p> <p>4.กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>5.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>6.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>7.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>คนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>คนจน เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ จัดหาที่อยู่อาศัย</p> <p>4.ต้องส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมภายในชุมชนของคนจนเมือง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้</p> <p>5.แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างขั้นพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมในสังคมและความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและบริการต่าง ๆ ของคนยากจนและคนชายขอบ เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถใช้สิทธิของตนเองได้ตามที่ระบุไว้ในแผนและนโยบายการปฏิรูปประเทศ</p> <p>6.ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องในการปรับใช้แผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อลดความยากจน รวมถึงมุ่งช่วยเหลือคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มและสร้างความเข้มแข็งให้กับแผนงานด้านสังคมที่ประสบผลสำเร็จนับจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความจำเป็นในการต่อสู้กับความยากจนและการกีดกันทางสังคมบนพื้นฐานของการกระจายความมั่งคั่งอย่างเป็นธรรม อันจะนำไปสู่การบรรลุสวัสดิการที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับประชาชน</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.8 กลุ่มเกษตรกร	เพื่อส่งเสริม คุ่มครองให้กลุ่มเกษตรกร ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนของเกษตรกร</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของเกษตรกรมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเกษตรกร</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.การให้เกษตรกรมีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน โดยเร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน รวมทั้งสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็น เช่น แหล่งน้ำ สินเชื่อ และงบประมาณ รวมทั้งการประกันราคาพืชผลที่เป็นผลผลิตให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตขั้นต่ำ</p> <p>2.สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเกษตรกร ทั้งสิทธิของตนเองและการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิของผู้อื่นที่เกิดจากการใช้สารเคมี</p> <p>3.พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรทั้งด้านเทคนิคการเงิน และการจัดการ การตลาด การแปรรูป เพื่อให้สามารถจัดการการเกษตรในครัวเรือนของตนเองให้มีคุณภาพมาตรฐานและแข่งขันได้ และให้เข้าถึงผู้เชี่ยวชาญต่างๆทางด้านเกษตร รวมทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>4.รัฐควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้เป็นสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยให้มีความเข้าใจหลักการและการดำเนินงานสหกรณ์ว่าต้องมีกลไกในการขับเคลื่อนให้มีอำนาจในการต่อรอง</p> <p>5.สนับสนุนการกระจายสิทธิถือครองในที่ทำกิน เพื่อให้เกษตรกรมีที่ทำกินของตนเองเป็นหลักแหล่งของตนเอง และส่งเสริมให้สามารถช่วยตนเองได้</p> <p>6.เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรแหล่งน้ำ</p>	<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>หน่วยงานร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.กระทรวงพาณิชย์ 2.กระทรวงมหาดไทย 3.กระทรวงการคลัง 4.กระทรวงศึกษาธิการ 5.กระทรวงยุติธรรม 6.สำนักนายกรัฐมนตรี 7.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8.สภาเกษตรกรแห่งชาติ

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตร รวมทั้งการส่งเสริมให้ได้รับสิทธิในการได้รับการชดเชยค่าเสียหายทางการเกษตรจากภัยธรรมชาติอย่างเหมาะสม</p> <p>7.สำหรับปัญหาที่เกิดจากระบบการเกษตรแบบพันธะสัญญา ต้องมีการดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นธรรม เกิดระบบการคุ้มครองสิทธิ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่เป็นธรรม ยั่งยืน และนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงต่อความเป็นมนุษย์ ดังต่อไปนี้</p> <p>7.1มาตรการระยะสั้น</p> <p>(1)จะต้องดำเนินการพัฒนาทุกทั้งในระดับชาติและระดับชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม ตั้งอยู่บนหลักการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบการกำกับดูแลการทำ การเกษตรแบบพันธะสัญญาให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกๆ ฝ่าย</p> <p>(2)ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เพื่อทำให้เกษตรกรได้รับการคุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการผลิต การจำหน่ายได้ง่ายขึ้น</p> <p>(3)แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อให้การคุ้มครองแก่เกษตรกรและแรงงาน ภายใต้การพัฒนาระบบสัญญามาตรฐาน</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>7.2มาตรการระยะกลาง</p> <p>(1)ในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมและมีเกษตรกรจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและสร้างระบบกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของเกษตรกรที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิเกษตรกรสากล ซึ่งประกอบด้วย สิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิในการดำรงอยู่ของความเป็นเกษตรกรและความมั่นคงเพียงพอของอาหาร สิทธิในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตอาหารและเข้าถึงทรัพยากรสาธารณสุขอย่างเพียงพอ สิทธิการประกันความมั่นคงในผลตอบแทนจากผลผลิตที่ควรจะได้รับสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมทางอาหาร สิทธิการรักษาวิถีการผลิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตน</p> <p>(2)เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างของระบบการผลิตทางการเกษตรให้เกิดความเป็นธรรมควบคู่ไปกับการเกษตรให้เกิดความเป็นธรรมควบคู่ไปกับความมีประสิทธิภาพ การมีคุณภาพชีวิตที่มั่นคงของเกษตรกร และมีความมั่นคงทางอาหารของสังคมไทย จำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบกฎหมายเพื่อจัดความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร บริษัท ผู้บริโภค และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.9กลุ่มผู้สูงอายุ	เพื่อส่งเสริม คุ่มครองให้กลุ่มผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง อย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของผู้สูงอายุ</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3. สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้สูงอายุ</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.เพิ่มศักยภาพของผู้สูงอายุที่แข็งแรงและสุขภาพดี ให้ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้สูงอายุมีความอ่อนด้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น</p> <p>2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ</p> <p>3.ส่งเสริมมาตรการการจัดหางานที่เหมาะสมตามสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ และพิจารณาการขยายการเกษียณอายุราชการในตำแหน่งที่จำเป็น และในกลุ่มงานที่ผลิตภาพไม่ได้ลดลงไปตามวัย</p> <p>4.ปรับบทบาทกองทุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเกี่ยวกับบทบาทของกองทุนและนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>5.ส่งเสริมความพร้อมของประเทศและประชากรให้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยในการดำรงชีพที่เพียงพอและเอื้อต่อการเข้าถึงของผู้สูงอายุ และส่งเสริมการดูแลสุขภาพกายและใจ การอยู่ร่วมกัน เช่น มีการสร้างชุมชนผู้สูงอายุหลากหลายประเภท และความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ</p> <p>6.ส่งเสริมการดูแลระยะยาวและพัฒนาระบบการ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>-กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>2.กระทรวงการคลัง</p> <p>3.กระทรวงแรงงาน</p> <p>4.กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>5.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>6.กระทรวงคมนาคม</p> <p>7.กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>8.สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน</p> <p>9.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>10.ธนาคารแห่งประเทศไทย</p> <p>11.ธนาคารพาณิชย์</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ดูแลผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจัดหาที่อยู่อาศัย การอำนวยความสะดวกให้ฟรี โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาห้รับส่งไปโรงพยาบาล และส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐกิจ และสังคมที่จูงใจให้เกิดการดูแลและพึ่งพิงกันภายในครอบครัว อาทิ การเพิ่มเพดานเงินลดหย่อนภาษีของผู้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา และให้บุตรทุกคนมีสิทธิลดหย่อนภาษีจากการอุปการะเลี้ยงดู และการให้สิทธิวันลาหยุดเพื่อดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วย เป็นต้น</p> <p>7. กำหนดนโยบายการเงินและการคลังของประเทศ ให้พร้อมรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเอื้อต่อการพัฒนาหลักประกันทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ</p> <p>8. จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.10กลุ่มเด็ก และ เยาวชน	เพื่อส่งเสริม คุ่มครองให้กลุ่มเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการ ทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิของเด็กและเยาวชน</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ของกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเด็กและเยาวชน</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.บูรณาการนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตของเด็กในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ และกำหนดมาตรการสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลาย และเพียงพอ อาทิ การเพิ่มเงินค่าตอบแทนเสี่ยงภัย แก่ครูในพื้นที่อย่างเพียงพอ การจัดระบบเดินทาง ระหว่างบ้านและโรงเรียนที่ปลอดภัย การเพิ่ม มาตรการรักษาความปลอดภัยในเขตโรงเรียนให้เป็น เขตปลอดภัยความรุนแรงอย่างแท้จริง และจัดหา มาตรการรองรับและการส่งต่อและรับโอนนักเรียน และครอบครัวที่ประสงค์จะอพยพไปประกอบอาชีพ และศึกษาในเขตพื้นที่อื่น</p> <p>2.ควบคุมพื้นที่บริเวณสถานศึกษาให้เหมาะสมกับ การศึกษาและการเรียนรู้ และปลอดภัย จากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านจำหน่ายสุรา บุหรี่ และร้านเกม และสร้างความตระหนักและ วิจารณ์ของเด็กรวมทั้งเยาวชนและผู้ปกครอง ในการ กลั่นกรองเนื้อหาข่าวสารและสื่อสารสนเทศที่ได้รับ</p> <p>3.จัดให้มีมาตรการบังคับทางแรงงานที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว อาทิ การจัดให้มีพื้นที่ดูแลเด็กเล็กในสถานประกอบการ ขนาดใหญ่ เป็นต้น และส่งเสริมบทบาทขององค์กร ปกครองส่วนถิ่นในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อดูแลเด็กและผู้สูงอายุ</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>2.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>3.กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>4.กระทรวงแรงงาน</p> <p>5.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>6.กระทรวงคมนาคม</p> <p>7.กระทรวงวัฒนธรรม</p> <p>8.กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>9.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>10.กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร</p> <p>11.ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>12.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>4. พัฒนาความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสิทธิที่พึงได้รับในการทำงาน โดยบรรจุในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเร่งรัดการมีส่วนร่วมของนักเรียน นายจ้าง และครู ในการกำหนดเนื้อหาและหลักสูตรการศึกษาในระดับสูงเพื่อกำหนดแนวทางและเนื้อหาการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานในอนาคต</p> <p>5. เร่งพัฒนาระบบการวัดผลการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเน้นหลักความมีมาตรฐาน การสร้างความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ (accountability) ของหน่วยงานที่จัดทำระบบการวัดผลการศึกษาเพื่อลดความผิดพลาดของระบบ</p> <p>6. เร่งรัดมาตรการในเชิงป้องกันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาสำหรับเด็กพิการอย่างทั่วถึง การดูแลสุขภาพเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางทางกฎหมาย รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กไร้ที่อยู่ เด็กไร้สัญชาติ เด็กในพื้นที่พักพิงของผู้หนีภัย และเด็กที่เป็นบุตรแรงงานต่างด้าว ตลอดจนมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากปัญหาเด็กที่เป็นเหยื่อจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้ามนุษย์ในเด็ก</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>7. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงหน้าที่ในฐานะพลเมืองควบคู่กับสิทธิที่พึงจะได้รับ และมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอกันทั้งในเมืองและชนบท</p> <p>8. คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิในการถึงข้อมูลความรู้เรื่องเพศ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ทักษะป้องกันตนเองในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่นได้</p> <p>9. คุ้มครองสิทธิในการศึกษาของกลุ่มเด็กที่ถูกระบุว่ามีปัญหาพฤติกรรม เช่น ติดยาเสพติด การพนัน ติดเกม ใช้ความรุนแรง มีความสัมพันธ์ทางเพศ และตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>10. การให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ สำหรับเด็กในการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ อาทิ การให้ส่วนลด การอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ เป็นต้น</p>	
11.11 กลุ่มสตรี	เพื่อส่งเสริม คุ้มครองให้กลุ่มสตรีได้รับการคุ้มครอง อย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1. มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิสตรี</p> <p>2. มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ</p> <p>3. สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน</p>	<p>1. ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในระดับพื้นที่ซึ่งเข้าถึงข้อมูลให้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ได้อย่างเคร่งครัด</p> <p>2. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการจัดสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานแก่สตรีที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ และถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกลับคืนสู่สังคมได้อย่าง</p>	<p><u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1. กระทรวงมหาดไทย 2. กระทรวงแรงงาน 3. กระทรวงศึกษาธิการ 4. กระทรวงสาธารณสุข 5. กระทรวงยุติธรรม</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ของกลุ่มสตรีมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือ ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มสตรี</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>มีศักดิ์ศรี อาทิ การประกอบอาชีพ</p> <p>3.ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมดั้งเดิมของสังคมที่มีต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่ถือว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ไปสู่ค่านิยมใหม่ ที่ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาครอบครัวอย่างจริงจัง และถือว่าแก้ปัญหาครอบครัวเป็นปัญหาสังคม</p> <p>4.พัฒนาระบบ กลไกการดำเนินงานทางช่วยเหลือด้านสังคม และกระบวนการยุติธรรมอย่างครบวงจร เพื่อรองรับผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงทางเพศ</p> <p>5.เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ประสบปัญหาความยากจนอย่างรุนแรง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างพื้นที่ รวมทั้งให้สตรีมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและความยากจนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการค้ามนุษย์และความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>6.ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว และอนามัยเจริญพันธุ์แก่สมาชิกในครอบครัว และจัดให้บริการให้คำปรึกษาที่เป็นมิตรแก่สตรีวัยรุ่นในเรื่องสุขภาวะทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่โรงเรียนและสถานที่ที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้สะดวก</p>	<p>6.กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>7.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>8.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			7.เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิทธิสตรีอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้มากขึ้น	
11.12กลุ่มคนพิการ	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มคนพิการได้รับการคุ้มครอง อย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิคนพิการ 2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ 3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของคนพิการมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง 4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของคนพิการ ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี	1.เน้นการบังคับใช้กฎหมายหรือการดำเนินการในการจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม และตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคลแก่คนพิการในสถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะ โดยผลักดันให้ส่วนกลางจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กรหรือพื้นที่ที่ยังขาดเป็นการเฉพาะ และกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานที่ราชการที่ต้องติดต่อกับประชาชน 2.เร่งพัฒนาการเข้าถึงการศึกษาในระบบของคนพิการ อาทิ การจัดให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยและหอพักนักศึกษาของคนพิการ การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในรูปแบบที่คนพิการหลายกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ เป็นต้น นอกจากนี้ควรพิจารณาแนวทางการกำหนด	<u>หน่วยงานหลัก</u> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ <u>หน่วยงานร่วม</u> 1.กระทรวงแรงงาน 2.กระทรวงศึกษาธิการ 3.กระทรวงคมนาคม 4.กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5.กระทรวงสาธารณสุข 6.กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 7.กระทรวงมหาดไทย 8.สำนักนายกรัฐมนตรี 9.สำนักงบประมาณ 10.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>สัดส่วนนักศึกษาพิการ (Affirmative action) ในมหาวิทยาลัย การให้ทุนการศึกษา และการรับรองการมีงานทำและจ้างงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลังสำเร็จการศึกษาอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ เพื่อเป็นแต้มต่อและสร้างแรงจูงใจในการเข้าศึกษาในระบบของคนพิการ</p> <p>3. ส่งเสริมศักยภาพและบทบาทของคนพิการและองค์กรคนพิการในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตัดสินใจเชิงนโยบาย การทำกิจกรรม การนันทนาการ และการรวมกลุ่มของคนพิการในลักษณะพหุภาคี โดยส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลและจัดสวัสดิการแก่คนพิการในระดับพื้นที่ บทบาทของภาคเอกชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate social responsibility) ตลอดจนบทบาทของประชาชนทั่วไปในการปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเข้าใจในสิทธิและศักดิ์ศรี และปรับทัศนคติที่มีต่อคนพิการอย่างผู้เท่าเทียมกัน</p> <p>4. ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการวิจัยด้านคนพิการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการ</p> <p>5. สร้างความตระหนักและส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อคนพิการในสังคมปรับทัศนคติที่มีต่อคนพิการและ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ส่งเสริมการปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์</p> <p>6. ควบคุมให้มีการบังคับใช้กฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการอย่างจริงจัง พร้อมทั้งส่งเสริมการเตรียมความพร้อมสำหรับคนพิการเพื่อให้เข้าสู่การมีงานทำอย่างเหมาะสม</p> <p>7. จัดทำทะเบียนคนพิการตั้งแต่แรกเกิดให้ครอบคลุมทุกสาเหตุ เพื่อความเป็นธรรมในการเข้าถึงสิทธิต่างๆ เช่น สวัสดิการและการเข้ารับการรักษา และจัดระบบสวัสดิการและเบี้ยยังชีพแก่คนพิการที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>8. สร้างระบบเชื่อมโยงการรักษา ดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของคนพิการ ทั้งระบบบริการสุขภาพ ระบบการจัดสวัสดิการ ระบบการศึกษา ในระดับครอบครัวและชุมชน</p> <p>9. จัดสภาพแวดล้อม และจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะ</p> <p>10. ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
11.13กลุ่มผู้ไร้รัฐชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>1.มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการ ทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชน ของผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหา ที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการ บรรลุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ของผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหา ที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบทุกกลุ่มมี แนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือจำแนกตามประเภทของ ผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่ พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>1.เร่งสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายของรัฐและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัย การสู้รบ และหลักฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการพิสูจน์ สัญชาติ</p> <p>2.ส่งเสริมมาตรการอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัย การสู้รบทุกคนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ส่งเสริมความปลอดภัย สิทธิ และสวัสดิการต่างๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การประกอบอาชีพ และการบังคับใช้กฎหมายสำหรับกลุ่มคนดังกล่าว</p> <p>3.สร้างมาตรการเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์รวมถึง ผ่านทางมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม เสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายด้านสิทธิ มนุษยชน และบังคับกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครอง กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิง หรือผู้หนีภัยการสู้รบ</p> <p>4.สร้างหลักประกันให้ผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่พบในทะเล ใต้ได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามที่ควรจะได้รับ ภายใต้อาณัติระหว่างประเทศ</p> <p>5.ส่งเสริมมาตรการประกันการเคารพหลักการไม่ผลักดัน กลับไปกรณีของผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้หนีภัยการสู้รบ</p>	<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>1.กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2.กระทรวงยุติธรรม</p> <p>หน่วยงานร่วม</p> <p>1.กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>2.กระทรวงแรงงาน</p> <p>3.กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>4.กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>5.กระทรวงยุติธรรม</p> <p>6.กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>7.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>8.สำนักงานสภาความมั่นคง แห่งชาติ</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>6.หลีกเลี่ยงการปิดพื้นที่พักพิงบริเวณชายแดน ตะวันตกก่อนเวลาอันสมควร ในขณะที่เงื่อนไข สำหรับการกลับโดยสมัครใจ ปลอดภัย และสมัครใจก็ ศิริ ยังไม่พร้อม</p> <p>7.ดูแลความต้องการด้านความคุ้มครองของกลุ่มเปราะบาง ต่างๆ อาทิ กลุ่มชาวโรฮิงญา โดยให้สอดคล้องกับ กฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ร่วมกับกับประเทศในภูมิภาคและองค์กร ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง</p> <p>8.ให้กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาตินิรพัทธ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิง หรือผู้หนีภัยการสู้รบ สามารถเข้าถึงหลักประกัน สุขภาพได้ตามสิทธิ โดยพิจารณาการจัดให้มีหน่วย ราชการเคลื่อนที่ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกใน การทำบัตรแสดงสถานะที่เหมาะสมแก่ผู้อาศัยอยู่ใน พื้นที่ห่างไกล</p> <p>9.จัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อการบริหารจัดการ ระดับประเทศและระดับพื้นที่</p> <p>10.สร้างระบบการคัดเลือกและการกำหนดสถานะ กลุ่มกลุ่มผู้ไร้รัฐและกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือ ผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศไทยเป็นลำดับตั้งแต่การ เป็นผู้มีสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้สิทธิอยู่ในประเทศ ชั่วคราวจนถึงการให้สัญชาติ</p> <p>11.พิจารณาเร่งรัดการกำหนดสถานะบุคคลของ</p>	

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>กลุ่มเป้าหมายภายใต้หลักเกณฑ์การกำหนดสถานะที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับสัญชาติ คนเข้าเมือง และการทะเบียนราษฎร ให้เอื้อต่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน แก่กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิง หรือผู้หนีภัยการสู้รบ</p> <p>12. ประสานความร่วมมือกับประชาคมอาเซียนและประเทศในแถบเอเชียตอนใต้ อาทิ บังคลาเทศ อินเดีย ฯลฯ ร่วมพิจารณาหารือเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการในระดับภูมิภาค</p> <p>13. พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลุ่มผู้ไร้รัฐและกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ รวมทั้งแรงงาน และการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม</p> <p>14. เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางอัตลักษณ์ และชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในสถานศึกษา เพื่อป้องกันการสร้างทัศนคติทางลบต่อกลุ่มชาติพันธุ์</p>	
11.14 กลุ่ม ผู้ ได้ รั บ ผลกระทบจากสถานการณ์ ความรุนแรง	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง ได้รับการคุ้มครอง อย่าง	1. มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการ รวมทั้งมีการยกเลิกกฎหมาย นโยบาย และมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับ	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การใช้แนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>1. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>2. กองอำนวยการรักษาความมั่นคง</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	เป็นธรรม เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี	<p>กระทรวง เพื่อสร้างหลักหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และแนวทางมาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงทุกกลุ่มมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4.จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>Community Policing รวมทั้งลดการประชาสัมพันธ์ในทางลบ</p> <p>2.ประกันว่าทุกฝ่ายจะได้รับความยุติธรรม รวมถึงประกันการให้ความสำคัญลำดับต้นกับการสร้างความปรองดอง และจัดประเมินผลตามแผนแม่บทการอำนวยความสะดวกและแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>3.พิจารณาดำเนินการเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในภาคใต้ของไทยอันสามารถนำไปสู่การยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทุกฝ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย</p> <p>4.ส่งเสริมการสร้างความปรองดองระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมเพื่อนำไปสู่เสถียรภาพทางการเมืองและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มความพยายามในการสร้างความปรองดองระหว่างทุกชนชั้นในสังคมรวมถึงภาคส่วนต่างๆ บนพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยและนิติธรรม</p> <p>5.จัดทำฐานข้อมูลคดีและผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในลักษณะบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการทบทวนการดำเนินคดีและการช่วยเหลือเยียวยา</p> <p>6.ทบทวนและปรับปรุงแนวทางการให้การชดเชย</p>	<p>ภายในราชอาณาจักร</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1.กระทรวงยุติธรรม</p> <p>2.สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>3.สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>และเยียวยาผู้ที่สูญเสียและได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรงให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีความเท่าเทียมกัน</p> <p>7. ทบทวนและปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐตามผลกระทบที่ได้รับ โดยพิจารณาจากผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ ครอบครัวยุติธรรม</p> <p>8. ทบทวนการดำเนินคดีแก่กลุ่มคนที่ถูกจับกุมจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีสาเหตุจากความเห็นทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วง หรือการรวมกลุ่มทางความคิดของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>9. ทบทวนกฎหมายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก</p> <p>10. กำหนดสิทธิและแนวทางของประชาชนในการชุมนุมประท้วงที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งปรับปรุงมาตรการในการควบคุมการชุมนุมประท้วงของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นแนวทางมาตรฐาน</p>	
11.15 กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ	เพื่อส่งเสริม ค้ำครองให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศได้รับการค้ำครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมกัน	1. มีร่างกฎหมาย มีการปรับปรุงกฎหมาย มีการกำหนดนโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติและระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์	1. ส่งเสริมเจตคติของคนในสังคมและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีความเข้าใจและยอมรับในการมีอัตลักษณ์ทางเพศ ตลอดจนการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งจัดเวทีรณรงค์สาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิและ	<p><u>หน่วยงานหลัก</u></p> <p>กระทรวงยุติธรรม</p> <p><u>หน่วยงานร่วม</u></p> <p>1. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและ</p>

ด้าน/ กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด/ระยะเวลา	มาตรการ/การปฏิบัติ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี</p>	<p>ทางเพศ</p> <p>2.มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการ มาปฏิบัติ โดยอาจเป็นรูปแบบของการ บรรลุในงานประจำ แผนปฏิบัติการ หรือโครงการ</p> <p>3.สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ ทางเพศมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. จำนวนโครงการ กิจกรรม หรือความ ช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความ หลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ ทางเพศ</p> <p>ระยะเวลาการดำเนินการ 5 ปี</p>	<p>การเคารพศักดิ์ศรีในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ</p> <p>2.ส่งเสริมการออกกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิกับ ทุกคู่ชีวิตอย่างความเท่าเทียม เพื่อรองรับความ หลากหลายทางเพศในสังคมและเพื่อไม่ให้เป็นการ ตีตราซ้ำ</p> <p>3.จัดให้มีหน่วยงานบริการด้านการปรึกษาและ รับเรื่องราวร้องทุกข์ ให้ความช่วยเหลือและมี กระบวนการบำบัด ฟันฟู เยียวยาและชดเชย ความเสียหาย</p> <p>4.ให้มีการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการ กำหนดค่านานานามให้เหมาะสม</p> <p>5.ให้มีการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการ สนับสนุนการจัดสาธารณูปโภคที่จำเป็นให้ตรงตาม ความต้องการให้หลากหลายตามทุกเพศ</p>	<p>ความมั่นคงของมนุษย์</p>

ส่วนที่ 4
การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อน
แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3
ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

ส่วนที่ 4

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557 – 2561) ไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญที่จะนำแผนในระดับชาติแปลงไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจะต้องผนึกพลังจากทุกภาคส่วนในการที่จะทำให้ “สิทธิมนุษยชน” เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยจะต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการนำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนหรือกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจตนเอง ถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาขององค์กร แล้วจัดทำโครงการ/กิจกรรมรองรับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมที่ส่งเสริม สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” โดยองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้ร่วมมือกันนำแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติไปพร้อมกัน

4.1 กรอบแนวคิดของการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ

การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ. 2557-2561) มีเจตนารมณ์ที่จะให้แผนเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่าจะเป็นแผนที่คอยตรวจสอบหรือเพิ่มภาระการทำงานเพื่อผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน เพราะเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” จะมีความเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานอยู่แล้ว โดยแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือหรือกรอบแนวทางหนึ่งในระดับชาติที่จะช่วยเสริมการทำงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการตามภารกิจตนเองและนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีดียิ่งขึ้น ด้วยการนำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนหรือกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจตนเอง ถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาขององค์กร แล้วจัดทำโครงการ/กิจกรรมรองรับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยการใช้งบประมาณของหน่วยงานดำเนินการ โดยแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 จะประกอบด้วยแผนสิทธิมนุษยชนใน 11 ด้าน และ 15 กลุ่มเป้าหมาย

4.2 องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่จะนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้แก่ (1) ภาครัฐ ในส่วนกลาง (กระทรวง/กรม หรือหน่วยงานเทียบเท่าในระดับนโยบาย) ส่วนภูมิภาค (จังหวัด) ส่วนท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (2) ภาคเอกชน (3) ภาคประชาชน (4) สถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการ (5) องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระ

4.3 วัตถุประสงค์

4.3.1 เพื่อเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการพัฒนาขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการนำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนหรือกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่

เกี่ยวข้องกับภารกิจตนเอง ถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาขององค์กร แล้วจัดทำโครงการ/กิจกรรมรองรับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4.3.2 เพื่อบูรณาการแผนงานจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นในทุกองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 3 สู่การปฏิบัติ

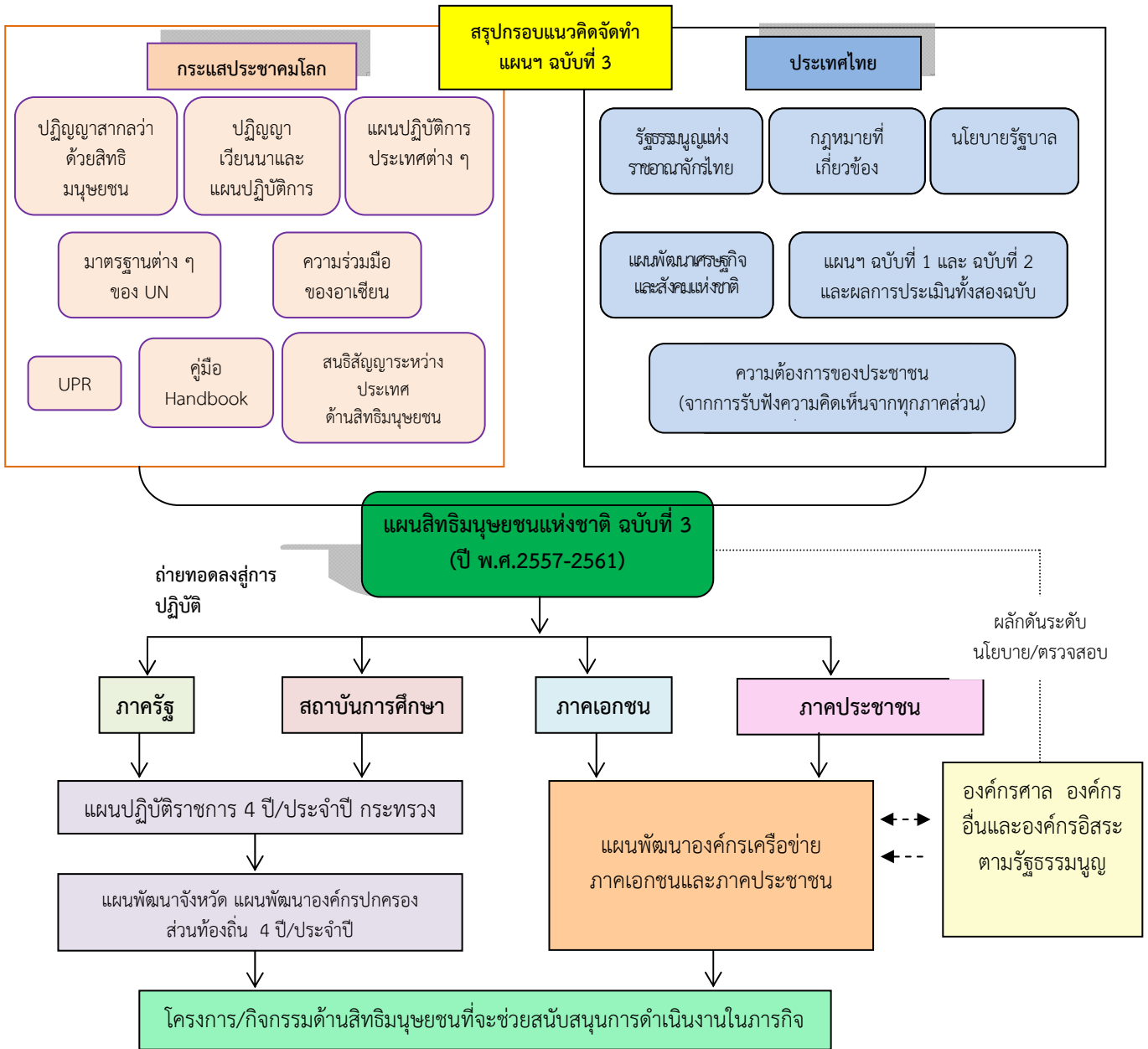
4.3.3 เพื่อให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาประเทศด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.4 ความเชื่อมโยงกระแสประชาคมโลกและบริบทของประเทศไทยต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มีกรอบแนวคิดที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พร้อมทั้งยึดโยงกับกรอบแนวทางของประชาคมโลก ทั้ง แนวคิดปรัชญาด้านสิทธิมนุษยชน การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ และมาตรฐานต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action) ที่ให้แต่ละรัฐจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน รวมถึงคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (Handbook on National Human Rights Plans of Action) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยรับมาปฏิบัติภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีทั้ง 7 ฉบับ และบริบทของประเทศไทย รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นโยบายแห่งรัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 และการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนทั้งสองฉบับ เพื่อนำมาวางกรอบทิศทางการดำเนินงานพร้อมกับการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยมีผู้แทนจากทุกจังหวัด เพื่อช่วยกันยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร แล้วนำมาประมวลผลเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์ โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในหลายช่องทาง แต่เพื่อให้มีความสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากล จึงได้นำเสนอให้ผู้แทนจากแต่ละกระทรวงร่วมกันพิจารณาให้ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละประเด็น ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติมาร่วมพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจัดทำเป็นแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

ความเชื่อมโยงกระแสประชาคมโลกกับบริบทของประเทศไทยต่อการขับเคลื่อนแผนฯ ฉบับที่ 3 และถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ

◀--▶ ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ผลักดันในระดับนโยบาย

◀--- ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

***หมายเหตุ** องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.5 แนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ก่อนที่แต่ละหน่วยงานจะมีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ควรเตรียมความพร้อม เพื่อขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้ง 11 ด้าน และ 15 กลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละมิติ ดังนี้

มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

(1) การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ประชาชน เพื่อให้ทราบอย่างทั่วถึงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการเคารพสิทธิผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

(2) ประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยเฉพาะสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน การรณรงค์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

มิติคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

(1) เปิดช่องทางการสื่อสารขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

(2) จัดระบบการประสานส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งฟื้นฟูและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรฐานสากล

(3) สร้างค่านิยมให้บุคลากรในการองค์กรมีวัฒนธรรมการทำงานที่เคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน (เช่น การไม่เลือกปฏิบัติ)

(4) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลการร้องทุกข์ร้องเรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน

มิติพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้ เพื่อส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

ทบทวนและศึกษากฎหมายตามภารกิจของหน่วยงานที่ยังไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ เพื่อเตรียมการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่เกิดความเท่าเทียม

มิติพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ควรเตรียมความพร้อม ดังนี้

(1) ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาด้วยการให้หน่วยงานต่างๆ ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรของแต่ละหน่วยงานในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยสอดแทรกเนื้อหาดังกล่าวในหลักสูตร ซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพควรสนับสนุนวิทยากรและเนื้อหาหรือช่วยพัฒนาวิทยากรตัวคูณให้เกิดขึ้น เพื่อช่วยหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมความรู้ และขยายผลต่อยอด รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ความรู้ การดำเนินงาน

ด้านสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งส่งเสริมการวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน และนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติการแก้ไข ปัญหาในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนให้กับ บุคลากรเครือข่าย ควรใช้กระบวนการจัดการความรู้ ควบคู่กับการทำวิจัย ให้หน่วยงานมีการใช้กระบวนการ จัดการความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น รวมถึงการถอดบทเรียนการปฏิบัติงาน ด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ

(2) เร่งทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ให้กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน และ หน่วยงานหลักในการศึกษาของประเทศ

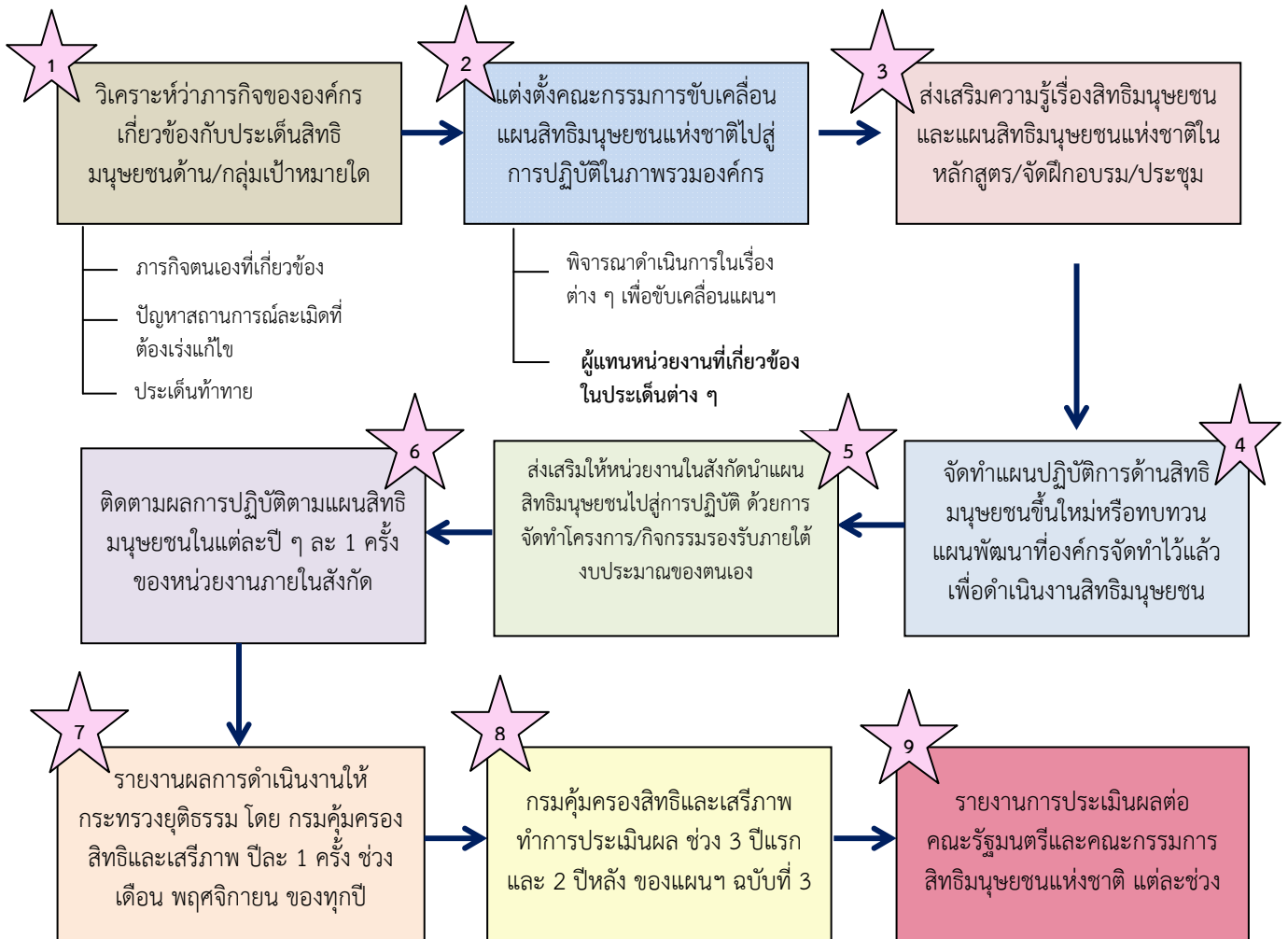
(3) การพัฒนาเครือข่ายให้บริการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างมีมาตรฐาน ต้องอาศัยความร่วมมือ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางปฏิบัติที่ดีด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการประสานความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

วิธีการดำเนินงาน

รูปแบบ วิธีการดำเนินงานเพื่อให้แผนสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติของแต่ละองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน สามารถพิจารณาดำเนินการได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กร หรือแต่ละพื้นที่นั้นๆ ซึ่งให้ คัดเลือกประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการทำงานของแต่ละหน่วยงานมาพิจารณา ดำเนินการ โดยอาจพิจารณาจากบทบาทภารกิจของตนเองที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือเป็นปัญหาสถานการณ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีความรุนแรงซึ่งต้องรีบแก้ไข หรือเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องการดำเนินการด้าน สิทธิมนุษยชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรตนเอง เป็นต้น (โดยไม่จำเป็นจะต้องดำเนินการในทุกด้านหรือ ทุกกลุ่มเป้าหมาย) โดยขอยกตัวอย่างวิธีการดำเนินงานในภาพรวมขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน ซึ่งพิจารณา จากองค์กรต่าง ๆ ที่มีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 แล้ว เห็นผลที่เป็นรูปธรรม อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงยุติธรรม กรมบังคับคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จังหวัดชัยนาท จังหวัด กระบี่ มาปรับใช้ สรุปปรากฏตามแผนภาพดังนี้

รูปแบบ วิธีการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน

*หมายเหตุ ในขั้นตอนที่ 2 การแต่งตั้งคณะกรรมการฯ อาจเป็นภาพรวมขององค์กร เช่น คณะกรรมการฯ ในระดับกระทรวงหรือกรม หรือจังหวัด ตามแต่จะเห็นสมควร

4.6 บทบาทขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนและประชาชน

ความสำเร็จของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) เป็นความรับผิดชอบของทุกคนในสังคมที่จะต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และต้องอาศัยความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) กับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อป้องกันและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งการดำเนินงานภารกิจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพังเฉพาะกลไกภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีหน่วยงานหรือองค์กรอีกจำนวนมาก ที่มีภารกิจดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนในระดับชาติ ภูมิภาค หรือท้องถิ่น รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงาน ทั้งการประสานงานหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณมาดำเนินการ เป็นต้น อันได้แก่

4.6.1 กลไกระดับชาติ ในการทำหน้าที่วางกรอบนโยบายการดำเนินงาน กำกับ ดูแลและติดตาม การดำเนินงานให้การปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยกลไกระดับชาติที่สำคัญ ได้แก่ องค์กรอิสระและองค์กรภาครัฐที่เป็นองค์กรหลักต้น ติดตาม ตรวจสอบ องค์กรกลาง ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่จะผลักดันในระดับนโยบาย เพื่อช่วยขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อันได้แก่

(1) “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เป็นองค์กรที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร คือ เดิมเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ จึงเปลี่ยนเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ ที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ การรายงาน เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอแนะมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำ ดังกล่าว กรณีไม่ปฏิบัติตาม โดยรายงานต่อรัฐสภา

(2) “องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ” (ยกเว้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) เป็นองค์กรที่จะช่วยผลักดันในระดับนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของตนเอง หรือ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานในด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของทั้งประเทศ หรือการนำแผน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติโดยดำเนินการตามภารกิจขององค์กร เชื่อมโยงกับมิติด้านสิทธิมนุษยชน ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(3) “กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม” เป็นองค์กรภาครัฐที่รับผิดชอบหลัก ด้านสิทธิมนุษยชนของฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) โดยเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ทั้งการจัดทำและพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามแผน การสร้าง กลไก มาตรการ เครื่องมือ เพื่อรองรับการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

(4) “องค์กรระหว่างประเทศ” เป็นองค์กรที่จะช่วยผลักดันระดับนโยบายให้รัฐบาลเห็น ความสำคัญในเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” การส่งเสริมสนับสนุนการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้าน สิทธิมนุษยชนที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนในชาติ การส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญา ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

4.6.2 กลไกระดับกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่า เป็นองค์กรภาครัฐในระดับนโยบายที่จะต้องนำ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามภารกิจของกระทรวง เชื่อมโยงกับมิติด้าน สิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงนั้น ๆ และส่งเสริม ผลักดัน กำกับ ติดตาม หน่วยงานภายในสังกัด ทั้งในระดับกรมหรือหน่วยงานเทียบเท่าในสังกัด รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชน ให้นำแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

4.6.3 กลไกระดับภูมิภาคและท้องถิ่น เป็นกลไกในพื้นที่ระดับจังหวัดทั้ง 76 จังหวัดและ กรุงเทพมหานคร ที่จะเป็นแกนกลางในการระดมความคิดเห็น รวมพลังและส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้ องค์กรภาครัฐในจังหวัด ทั้งหน่วยงานรัฐภายในจังหวัด สถาบันการศึกษา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และพัทยา ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัด) นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

4.6.4 สถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการ จะเป็นองค์กรสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปูพื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษา วิจัย การจัดฝึกอบรม/การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรหรือสาธารณชนอย่างกว้างขวางในทุกระดับ การสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ ตลอดจนการเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการปรับปรุง แก้ไข กลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

4.6.5 ภาคเอกชน หรือภาคธุรกิจ ที่จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากมาตรฐานหนึ่งทางธุรกิจ อาทิ ISO 26000 หรือ CSR เป็นต้น มุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจไปพร้อมกับการส่งเสริมการเคารพในสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการส่งเสริมจริยธรรมในการประกอบธุรกิจ การให้ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่พนักงานในองค์กรของตน ส่งเสริมการทำธุรกิจที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้จากสาธารณชน หรือการสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการในเรื่องสิทธิมนุษยชน

4.6.6 ภาคประชาชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน จะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ความรู้ที่ถูกต้องในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน สร้างเครือข่ายกับประชาชนในระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่เป็นธรรม หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ รวมไปถึงการสะท้อนกฎหมายที่ยังละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้วต้องรับการแก้ไขหรือนำเสนอรัฐบาลพิจารณา หรือการสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการในเรื่องสิทธิมนุษยชน

4.6.7 สื่อมวลชน ดำเนินบทบาทที่เป็นกลางในการสะท้อนความคิดเห็น และผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะประเด็นปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการสนับสนุนการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลผ่านทางสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

4.6.8 ประชาชนทั่วไป ควรมีการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามและศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สร้างเครือข่ายความร่วมมือและองค์กรในระดับจังหวัด ท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ และเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคประชาชน ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนให้การสนับสนุนแก่ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

4.7 การติดตามและประเมินผล

ภายหลังจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้วในปี พ.ศ. 2557 การติดตามและประเมินผล จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการรับทราบข้อมูลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและ

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับ เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ รวมถึงการรายงานการปฏิบัติตามแผนฯ ฉบับที่ 3 จากองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนว่ามีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนฯ ฉบับที่ 3 เพื่อให้องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนได้เห็นความสำคัญในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติด้วย และนำข้อมูลจากการติดตามประมวลผลไปปรับปรุงพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับต่อไป รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการส่งเสริม คຸ້ມครองสิทธิมนุษยชน ในภาพรวมของประเทศ ซึ่งการติดตามและประเมินผลจะมีกรอบการติดตามและประเมินผล ใน 2 ประการ คือ 1) การสร้างระบบและสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน และ 2) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยงเครือข่ายประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับพื้นที่ ทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลของหน่วยงานระดับต่าง ๆ และการเสริมสร้างเครือข่ายข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้วางกรอบแนวทางและวิธีการในการติดตามประเมินผล เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในทุกกระดับ และครอบคลุมทุกหน่วยงานทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สามารถดำเนินโครงการ/กิจกรรม ให้มีความสอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และมีความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ

4.7.1 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาภารกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับต่อไป

(2) เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญในการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

4.7.2 คำนิยามของการติดตามและประเมินผล

(1) **การติดตาม (Monitoring)** คือ การติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ในแต่ละปี

(2) **การประเมินผล (Evaluation)** คือ การวิเคราะห์ ตรวจสอบความก้าวหน้าและวัดผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ทั้งการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลที่ได้รับจากการให้บริการ (Service Evaluation) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) โดยวัดผลสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3

4.7.3 กรอบแนวทางการติดตามและประเมินผล

(1) กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะทำการติดตาม (Monitoring) ผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ตามแบบรายงานที่กำหนดไว้กับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

(2) กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะจัดจ้างที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีความเป็นกลาง ทำการประเมินผล (Evaluation) แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วง 3 ปีแรก และ 2 ปีหลัง ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของแผนฯ นำเสนอคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณา

4.7.4 เส้นทางการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะมีการประสานงานให้องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โดยแบ่งเส้นทางการรายงานผลตามสายการบังคับบัญชาของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

(1) องค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในส่วนกลาง

(1.1) กระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่ากระทรวง เป็นแกนกลาง เพื่อรวบรวมการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของหน่วยงานภายในสังกัดระดับกรมหรือหน่วยงานเทียบเท่าในสังกัด รวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชน ในภาพรวมของแต่ละกระทรวงและหน่วยงานเทียบเท่ามายังกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(1.2) กรุงเทพมหานคร เป็นแกนกลางในการรวบรวมการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของหน่วยงานภายในสังกัด รวมถึงสถาบันการศึกษาในสังกัดด้วย

(1.3) สถาบันการศึกษา ที่ตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร (นอกเหนือจากการกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร) ให้รายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยตรงมายังกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(1.4) องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้รายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยตรงมายังกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(2) องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนในส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

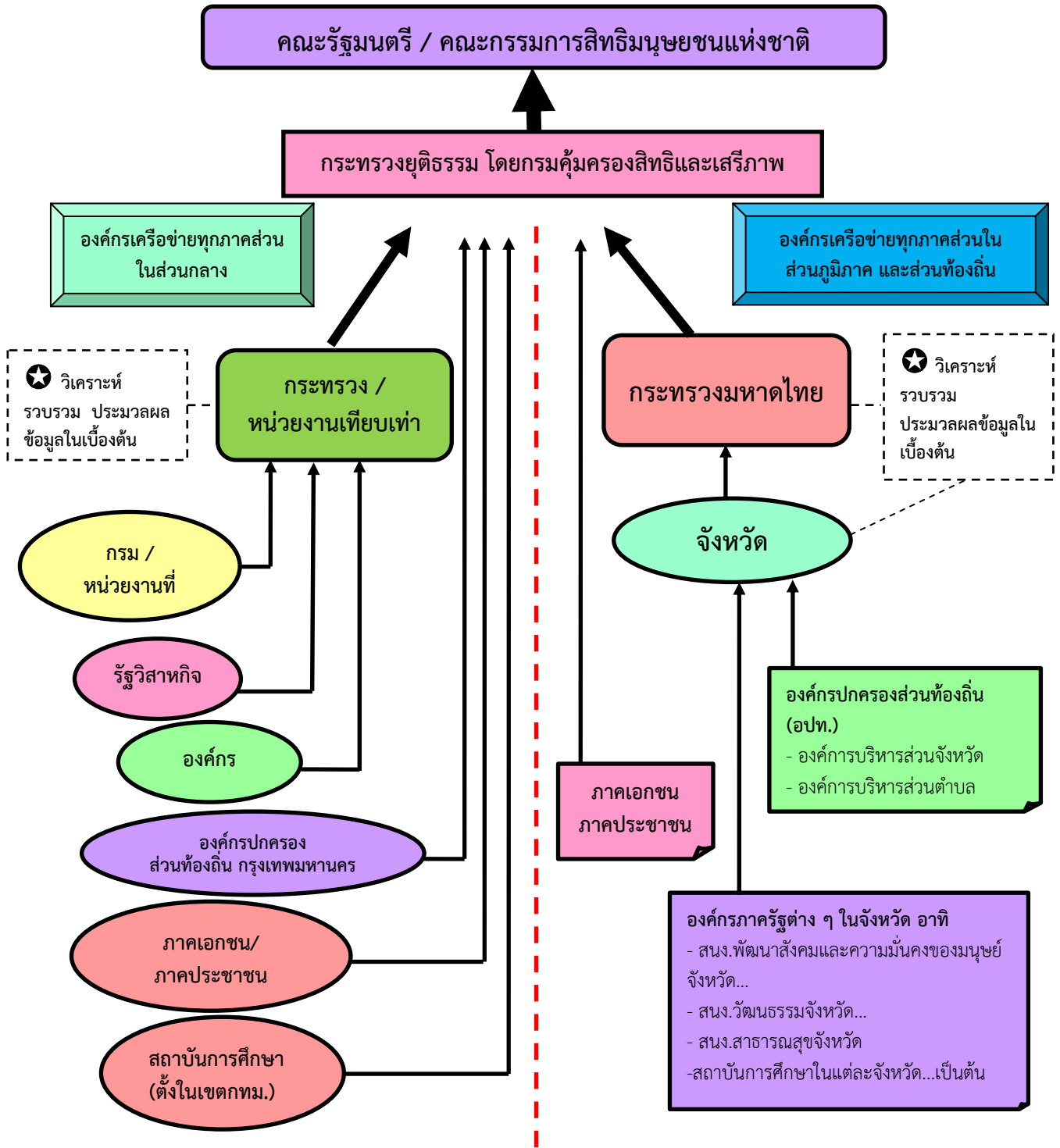
(2.1) จังหวัด เป็นแกนกลางเพื่อรวบรวมการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งหน่วยงานรัฐภายในจังหวัด สถาบันการศึกษา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และพัทยา)

(2.2) องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ ให้รายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยตรงมายังกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

รายละเอียดปรากฏในแผนภาพเส้นทางการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน

แผนภาพเส้นทางการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขององค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน

หมายเหตุ เป็นหน่วยงานที่จะวิเคราะห์ รวบรวม ประมวลผลในเบื้องต้นก่อนการรายงานให้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

4.7.5 การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล

(1) ให้ความสำคัญกับการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาประเมินผลสำเร็จและผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง สำหรับนำไปปรับปรุงพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภาพรวมของทั้งประเทศ เพื่อจัดทำเป็นรายงานการประเมินผลนำเสนอคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณา

(2) การติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละกลไกทั้งระดับชาติ ระดับกระทรวง หรือหน่วยงานเทียบเท่า ระดับจังหวัดและท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา เพื่อให้ทุกหน่วยงานเห็นความสำคัญในการดำเนินงานและร่วมมือกันกับทุกภาคส่วนดำเนินงานเรื่องสิทธิมนุษยชน

(3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกระดับ สำหรับการติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งข้อมูลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของฐานข้อมูลจากหลากหลายหน่วยงาน

4.7.6 ประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(1) หน่วยงานมีเครื่องมือหรือแนวทางในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จะช่วยเสริมการทำงานให้หน่วยงานดำเนินการตามภารกิจตนเองและได้นำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพให้งานดียิ่งขึ้น ด้วยการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่มีอยู่มาจัดทำโครงการ/กิจกรรมรองรับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(2) หน่วยงานจะมีเครือข่ายการทำงานร่วมกันด้านสิทธิมนุษยชน

(3) สิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกับทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวประชาชนทุกคน ตั้งแต่เกิดจนตาย จึงจำเป็นที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการนำเครื่องมือที่เรียกว่า “แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อทำให้ “สิทธิมนุษยชน” เป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับในแต่ละเรื่องอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งร่วมกันทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติในการจัดหาทนายความ ให้แก่ผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ.2549 (2549). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 11 ก. 16 กุมภาพันธ์ 2550.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2551). *แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556)*. ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2553 ก). *คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการให้บริการเบิกจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ทนายความให้แก่ผู้ต้องหา ตามโครงการส่งเสริมสิทธิแก่ผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญา*. กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2553 ข). *แนวทางการดำเนินงาน การจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาในการสอบสวนคดีอาญาและการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553*. กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2555). *รายงานผลการดำเนินงานของประเทศไทยตามอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) นำเสนอต่อคณะกรรมการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติขององค์การสหประชาชาติ วันที่ 9-10 สิงหาคม 2555 และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (CERD Committee)*. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2546). *พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์.(2547) *มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- กุลพล พลวัน.(2518). “วันสิทธิมนุษยชน,” *บทสัมภาษณ์*, เล่มที่ 32 ตอนที่ 4.
- คณะกรรมการปฏิรูป (คปร.). (2554). *แนวทางการปฏิรูปประเทศไทย : ข้อเสนอต่อพรรคการเมืองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง*. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป (สปร.).
- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *นโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน (แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2544 - 2548*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2556, จาก http://www.rlpd.moj.go.th/rlpd/images/stories/KSS_PDF/3_plan1/plan_sit_1.pdf
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. (2541) *ราชกิจจานุเบกษา*. ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 115 (ตอนที่ 8ก) ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541.
- พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. (2554). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม128 (ตอนที่ 4ก) ลงวันที่ 12 มกราคม 2554.

- พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534. (2534). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม108. (ตอนที่ 69) ลงวันที่ 18 เมษายน 2534.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2533). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม107. (ตอนที่ 161), ลงวันที่ 1 กันยายน 2533.
- พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537. (2537). *ราชกิจจานุเบกษา*. 28 ก ตอน 3 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2537.
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. (2551). “คนไร้รัฐคนไร้สัญชาติแห่งอีสาน : ความท้าทายอีกครั้งต่อนักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล,” *วารสารกฎหมาย*. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 1, 100-116.
- วิชัย ศรีรัตน์ และคณะ. (2556). *การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก (11 ตุลาคม).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47ก, หน้า 1- 127.
- พิทยา จินาวัฒน์. (ม.ป.ป.). *การศึกษาเรื่องการทบทวนกฎหมายและนโยบายด้านเอดส์ที่ไม่เอื้อต่อการเข้าถึงบริการและสิทธิมนุษยชนของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์* (เอกสารโรเนียว).
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, นิตยา สำเร็จผล และ มณี อภานันทิกุล. (2548). *รายงานวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545*. กองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: ร้านพุ่มทอง.
- สารสนเทศส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2555). *จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.agriinfo.doae.go.th/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *จะขจัดความยากจนให้หมดไปได้จริงหรือ*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://sgis.nso.go.th/sgis/minute/index.html>
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2552). *หลักการยกย่องการคิดว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ แนวทางสร้างหลักประกันคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ก้าวไปสู่ความเสมอภาคและเคารพสิทธิทางเพศ*. (แปลจากเรื่อง The YOGYAKARTA PRINCIPLES The Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity โดย ไพศาล ลิขิตปรีชากุล)(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว พ.ศ. 2491 (ค.ศ.1948)
- อนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949).

อัจฉรา ฉายากุล, ชมพูนุท เฉลิมศิริกุล และปิยนุช ฐิติพัฒนะ. (2546). *พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.

Australian Attorney General's Department (2012). *Australia's National Human Rights Action Plan 2012*. Attorney General's Department, Australian Government, Retrieved June 20, 2013, from <http://www.ag.gov.au/Consultations/Documents/NationalHumanRightsActionPlan/National%20Human%20Rights%20Plan.pdf>

Silk, Dan (2012). "Community Policing to Prevent Violent Extremism". *FBI Law Enforcement Bullitin*, Vol.81, pp 1-6.

Universal Periodic Review (UPR) ประเทศไทย. (ม.ป.ป) *รายงานร่วมภาคประชาสังคมถึงสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ* (มีนาคม 2554). ม.ป.ท

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

1. ศาสตราจารย์พิเศษกุลพล พลวัน อัยการอาวุโส สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย
สำนักงานอัยการสูงสุด
2. นายขรรค์ชัย คงเสน่ห์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. นายจรัสศักดิ์ บางท่าไม้ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4. นางสาวจากรุวรรณ ธรรมวิทย์ ผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
5. รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่ปรึกษาสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
7. นายนิติ จิตสว่าง ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ฝ่ายข้าราชการประจำด้านสังคม
สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
8. นางนิชา หิรัญบุรณะ ชูธรรม นักการทูตชำนาญการ
กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
9. นายเนติธร ประดิษฐ์สาร ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม
ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ
สำนักมาตรฐานแรงงาน กระทรวงแรงงาน
10. นายบุญแทน ต้นสุเทพวิรวงศ์ ผู้อำนวยการแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
11. นางสาวเบญจมาศ จัตตานนท์ อนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
12. นางสาวปริญญา บุญฤทธิ์ฤทัยกุล ผู้อำนวยการสถาบันที่ปรึกษาและฝึกอบรมพิทักษ์สิทธิ
13. นายพิทยา จินาวัฒน์ กรรมการปฏิรูปกฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
14. นายพิทักษ์ เกิดหอม ผู้ช่วยอธิการฝ่ายบริหารงานทั่วไปและกฎหมาย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
15. นายไพโรจน์ พลเพชร อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
16. นายไพสิฐ พาณิษฐ์กุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17. รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี พงษ์พงศาวิลี กรรมการสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน
18. ศาสตราจารย์วิฑิต มันทาภรณ์ นักวิชาการปฏิรูปกฎหมายชำนาญพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
19. นางสาวลดาพร เผ่าเหลืองทอง
20. นายศราวดี ประทุมราช

21. ดร.ศาสดา วิริยานุพงศ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
22. นายสมชาย หอมลออ	กรรมการปฏิรูปกฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
23. นางสาวน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
24. นางสาวสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ
มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
25. นางสุรียา วีรวงศ์	ข้าราชการบำนาญศูนย์บริการวิชาการ
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
26. ร้อยตำรวจโท ดร.อุทัย อาทิวะ	อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
สำนักงานอัยการสูงสุด
27. นางสาวอุษา เลิศศรีสันต์	ผู้อำนวยการโครงการมูลนิธิผู้หญิง
กระทรวงยุติธรรม	
28. นางสาวณมา สุวรรณจู่	รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
29. พันตำรวจเอก ดร.ณรัชต์ เศวตนันท์	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ที่ปรึกษาเฉพาะด้านนโยบายและแผน
30. พันตำรวจโท ดร.พงษ์ธร ธีบุญศิริ	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
31. นายไพฑูรย์ สว่างกมล	รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
32. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
33. นายสหการณ์ เพ็ชรนรินทร์	รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
34. นางสาวปรียาพร ศรีมงคล	ที่ปรึกษาด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
35. นางลดาวัลย์ บุญประสพ	ที่ปรึกษาด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
36. นายสุรินทร์ เสถียรมาศ	ที่ปรึกษาสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและ
จำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
37. นางสาวศุภมาศ พยัฆวิเชียร	ที่ปรึกษาสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและ
จำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
38. นางสาวเพลินใจ เจริญนาค	ผู้อำนวยการสำนักงานคุ้มครองพยาน
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

39. นางจันทร์ชม จินตยานนท์
ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย
และจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
40. นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
41. นางสาวเอมอร เสียงใหญ่
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
42. ว่าที่ร้อยตรีธนากร สถานานนท์
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
43. นางนงภรณ์ รุ่งเพ็ชรวงศ์
ผู้อำนวยการกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
44. นายสมชาย คมกริส
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
45. นายวรากร โสภมะพันธุ์
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
46. นางพัชรา สกุลเรืองศรี
เลขานุการกรม
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
47. นางโสมไสว แก้วกุลวณิชย์
หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
48. นางเปรมยุดา ตั้งเจริญสุข
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ชื่อเอกสาร	แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557-2561)		
ที่ปรึกษา	พันตำรวจเอกณรัชต์ นางสาวปติกาญจน์ นายไพฑูรย์	เศวตนันท์ สิทธิเดช สว่างกมล	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
คณะผู้ทำการศึกษา	รศ.ดร.ศรีสมบัติ ผศ.ดร.นิตยา พันตำรวจโท ดร.สัญญา ดร.ทองใหญ่ ดร.สุขุมพงษ์	โชคประจักษ์ชัด สำเร็จผล นิยมประดิษฐ์ อัยยะวารากุล ชาญนวงศ์	หัวหน้าโครงการ
ผู้ตรวจสอบ/กลั่นกรอง	นายสมชาย นางสาวจิฬาทิพย์	คมกฤษ ตามชู	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
คณะทำงาน	นางปภัศรา นายสมเดช นายกรกฤษณ์ นางสาวจิรภรณ์ นายพีรพัฒน์ นายมงคล นางสาวปณิตตรา นายณัฐภัทร นางสาววิโอลา	รัตตะรังสี พูนนำเภา ปราบเขต ศิริพลัง นิลทมร พุกพูน ศรีไชย ศรีวิภา วิษแมน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน
ออกแบบปก	นางสาววิโอลา	วิษแมน	ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน
ปีที่พิมพ์	2556		
จำนวนพิมพ์	500 เล่ม		
สถานที่พิมพ์	สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา		

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 3
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 2745 - 46, 58, 60 www.rlpd.moj.go.th
สายด่วนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 1111 กด 77